

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ BİLİŞİM ENSTİTÜSÜ

**2009-2017 TARİHLERİ ARASINDA AVRUPA'YA GİDEN
GÖÇMENLERİN GÖÇ ROTALARININ CBS KULLANILARAK GÖRSEL
ANALİZİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Güneyi VURAL

Bilişim Uygulamaları Anabilim Dalı

Coğrafi Bilgi Teknolojileri Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Özgür DOĞRU

Haziran 2018

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ BİLİŞİM ENSTİTÜSÜ

**2009-2017 TARİHLERİ ARASINDA AVRUPA'YA GİDEN
GÖÇMENLERİN GÖÇ ROTALARININ CBS KULLANILARAK GÖRSEL
ANALİZİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Güneyi VURAL
(706141011)**

Bilişim Uygulamaları Anabilim Dalı

Coğrafi Bilgi Teknolojileri Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Özgür DOĞRU

Haziran 2018

İTÜ, Bilişim Enstitüsü'nün 706141011 numaralı Yüksek Lisans öğrencisi Güneyi VURAL, ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı “2009-2017 TARİHLERİ ARASINDA AVRUPA’YA GİDEN GÖÇMENLERİN GÖÇ ROTALARININ CBS KULLANILARAK GÖRSEL ANALİZİ” başlıklı tezini aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Danışmanı : **Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Özgür DOĞRU**
İstanbul Teknik Üniversitesi

Jüri Üyeleri : **Doç.Dr. Hande DEMİREL**
İstanbul Teknik Üniversitesi

Doç.Dr. Ali Melih BAŞARANER
Yıldız Teknik Üniversitesi

Teslim Tarihi : **04 Mayıs 2018**
Savunma Tarihi : **08 Haziran 2018**

BABAMA,

ÖNSÖZ

Bu çalışmada son yıllarda özellikle Ortadoğu ve Afrika'daki çatışmalı durum sonrasında Avrupa'ya olan göç dalgalarının boyutları ve rotaları, Coğrafi Bilgi Sistemlerinden yararlanılarak analiz edilmiştir. Göç rotaları içinde önemli rotalardan biride ülkemizin üzerinde bulunduğu Doğu Akdeniz Rotasıdır. Bu nedenle bu rota üzerinde ayrıntılı olarak durulmuştur.

Çalışma esnasında değerli fikirlerini esirgemeyen danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Özgür DOĞRU'ya teşekkürü borç bilirim. Yine çalışma esnasında ve öncesinde değerli fikirlerini benimle paylaşan ve her daim yanımda olan dostum Gökhan TURAN'a teşekkür ederim.

Haziran 2018

Güneyi Vural

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xi
ÇİZELGE LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİL LİSTESİ.....	xv
ÖZET.....	xvii
SUMMARY	xix
1.GİRİŞ	23
1.1 Tezin Amacı ve Kapsamı	27
1.2 Literatür Araştırması.....	28
2. GÖÇ TARİHİ.....	31
2.1 Göçün Nedenleri ve Göç Türleri	33
2.2 Göçle İlgili Temel Kavramlar.....	33
2.3 Türkiye’de Göç Olgusu ve Göç Tarihi	34
3. COĞRAFİ BİLGİ SİSTEMLERİ (CBS) GENEL TANIMLAR.....	37
3.1 Coğrafi Bilgi Sistemi Nedir?.....	37
3.2 Coğrafi Bilgi Sistemlerinde Veri Yapısı	37
3.3 Karar Destek Sistemi Olarak CBS	39
4. UYGULAMA: AVRUPA’YA GÖÇLER.....	41
4.1 Avrupa’da Göç Olgusu ve Frontex (Sınır ve Sahil Koruma Ajansı).....	41
4.2 Avrupa’ya Olan Göçlere Genel Bakış.....	43
4.3 Avrupa’ya Göçlerde Kullanılan Göç Rotaları	50
4.3.1 Batı afrika rotası	50
4.3.2 Batı akdeniz rotası	52
4.3.3 Orta (merkez) akdeniz rotası	55
4.3.4 Apulia ve calabria rotası.....	57
4.3.5 Arnavutluk’tan yunanistan’a geçiş rotası	58
4.3.6 Batı balkan rotası.....	60
4.3.7 Doğu sınır rotası.....	62
4.3.8 Doğu akdeniz rotası.....	64
4.4 Doğu Akdeniz Rotası İçinde Seçilmiş Ülke Analizleri	66
4.5 Doğu Akdeniz Rotası İçinde Türkiye’nin Rolü.....	74
5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	79
KAYNAKLAR	81
ÖZGEÇMİŞ.....	87

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AIS	: Automatic Identification System (Otomatik Tanımlama Sistemi)
AQIM	: Al-Qa'ida in the Islamic Maghreb (El Kaide'nin Kuzey Afrika Kolu)
CBS	: Coğrafi Bilgi Sistemleri
IDMC	: Internal Displacement Monitoring Center (İçsel Kaynaklı Göç Gözlem Merkezi)
IOM	: International Organization for Migration (Uluslararası Göç Organizasyonu)
İŞİD	: Irak ve Şam İslam Devleti
M.Ö	: Milattan Önce
SCIFA	: Sınırlar ve Sığınma Stratejik Komitesi

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 4.1: Afrika Ülkeleri 2012 yılı milli gelir sıralaması [30].	49
Çizelge 4.2: Seçilmiş ülkelerin 2009-2017 yılları arasında Doğu Akdeniz rotası kullanımlarının tüm rotalar içindeki Oranı [6].	67
Çizelge 4.3: 2009-2017 yılları arasında seçilmiş ülkelerin Doğu Akdeniz rotasını kullanma sayıları [6].	70
Çizelge 4.4: Seçilmiş Ülkelerin 2015 yılı demokrasi oranları [44].	71

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1: Türkiye'ye 1923 ila 1992 yılları arasında Balkanlardan Türkiye'ye göç hareketleri [20].	35
Şekil 3.1: Basit bir raster veri yapısı.	38
Şekil 3.2: Vektör veri yapısı ve örnekleri [25].	38
Şekil 3.3: CBS'nin Bileşenleri [26].	39
Şekil 4.1: Kullanım sıklığına göre Avrupa'ya göç rotaları	44
Şekil 4.2: 2016 ve 2017 yılları arasında Avrupa'ya göçlerde göç rotalarının yoğunlukları ile bu rotaları en çok kullanan ülkeler [3].	45
Şekil 4.3: 2016 yılında Avrupa'ya giden toplam göçmenlerin ülkelere göre oranları ve göç verme sebepleri [6],[8].	47
Şekil 4.4: 2009 ile 2017 yılları arasında Avrupa'ya giden toplam göçmen sayısı	49
Şekil 4.5: En yüksek milli gelire sahip 10 Afrika ülkesi ile bu ülkelerin 2009-2017 yıllarındaki toplam göçmen sayısı	50
Şekil 4.6: 2009 ile 2017 yılları arasında Batı Afrika Rotası ülkelere göre göç sayısı	51
Şekil 4.7: 2006-2016 tarihleri arası Batı Afrika'daki yasa dışı sınır geçişleri [31].	52
Şekil 4.8: 22 Ekim 2014'te Melilla'ya girmeye çalışan göçmenler [32].	53
Şekil 4.9: 3 Nisan 2014 Melilla'ya girmeye çalışan kaçak göçmenler [32].	53
Şekil 4.10: 2009 ile 2017 yılları arasında Batı Akdeniz rotası ülkelere göre göç sayısı	54
Şekil 4.11: 2008-2016 tarihleri arası Batı Akdeniz'deki yasa dışı sınır geçişleri [33].	54
Şekil 4.12: 2008-2016 tarihleri arası Merkez Akdeniz'deki yasa dışı sınır geçişleri [34].	55
Şekil 4.13: 2009 ile 2017 yılları arasında Orta (Merkez) Akdeniz rotasının ülkelere göre göç sayısı.	56
Şekil 4.14: 2009-2016 tarihleri arası Apulia ve Calabria'daki yasa dışı sınır geçişleri [35].	57
Şekil 4.15: 2008-2016 tarihleri arası Arnavutluk'tan Yunanistan'a Geçiş Rotasındaki yasa dışı sınır geçişleri [36].	59
Şekil 4.16: 2009 ile 2017 yılları arasında Arnavutluk – Yunanistan arası rotası ülkelere göre göç sayısı	59
Şekil 4.17: 2009-2016 tarihleri arası Batı Balkan'daki yasa dışı sınır geçişleri [37].	61
Şekil 4.18: 2009 ile 2017 yılları arasında Batı Balkan Rotası ülkelere göre göç sayısı	61
Şekil 4.19: 2009 ile 2017 yılları arasında Doğu Sınır rotası ülkelere göre göç sayısı	63
Şekil 4.20: 2008-2016 tarihleri arası Batı Balkan'daki yasa dışı sınır geçişleri (38).	64
Şekil 4.21: 2008-2016 tarihleri arası Doğu Akdeniz'deki yasa dışı sınır geçişleri [39].	65
Şekil 4.22: 2009 ile 2017 yılları arasında Doğu Akdeniz rotası ülkelere göre göç sayısı.	65
Şekil 4.23: Seçilmiş ülkelerin göç Rotaları haritasında gösterimi.	67
Şekil 4.24: Seçilmiş ülkelerin Doğu Akdeniz rotası toplamının tüm rotalar içindeki oranı.	68
Şekil 4.25: 2015 yılının 2009-2017 yıllarının toplamına göre oranı	69

Şekil 4.26: Seçilmiş ülkelerin demokrasi oranları ile 2009-2017 yıllarında gönderdikleri göçmen sayısı.....	72
Şekil 4.27: 2016 yılı terör saldırısı oranı ile 2016 yılı toplam göçmen sayısı	74
Şekil 4.28: 2009 ile 2017 yılları arasında Türkiye’de göçmen giriş, çıkış ve transit geçiş noktaları	75
Şekil 4.29: 2016 yılında Türkiye’de bulunan Suriyelilerin bu illere göre oranı.....	77

2009-2017 TARİHLERİ ARASINDA AVRUPA'YA GİDEN GÖÇMENLERİN GÖÇ ROTALARININ CBS KULLANILARAK GÖRSEL ANALİZİ

ÖZET

Göç insanlık tarihi kadar eski bir kavram olmakla birlikte bir yerden başka bir yere kalıcı ya da geçici olarak gitmeyi ifade etmektedir. Her dönem için farklı anlam kazanmasına rağmen günümüzde göç olgusu özellikle savaş ya da doğal afet gibi nedenlere bağlı olarak gelişmemiş ya da gelişmekte olan ülkelerden gelişmiş ülkelere doğrudur. Bununla birlikte daha genel olarak göçlere neden olan itme ve çekme faktörleri bulunmaktadır. Bunlardan itme faktörleri; Güvenlik problemleri, yüksek suç, özellikle kırsal kesimlerde üst üste yaşanan ürün telefleri, kuraklık, sürekli yaşanan taşkınlar, fakirlik ve savaştır. Çekme faktörleri ise; iş bulma kolaylığı, refah seviyesinin yüksek olması, iklim şartlarının iyi olması, daha güvenli ve az suç oranı, politik olarak istikrar, verimli topraklar, doğal afet riskinin daha az olması vb. dir.

Günümüzde göç olgusunun en yoğun yaşandığı bölgelerin başında Avrupa Birliği ülkeleri gelmektedir. 2011 yılında başlayan ve Arap Baharı olarak nitelendirilen Kuzey Afrika ve Ortadoğu'daki siyasal istikrarsızlık ve çatışmalı duruma bağlı olarak bu bölgelerden Avrupa Birliği ülkelerine sürekli göç yaşanmaktadır. Bu göçlerin nedenleri arasında coğrafi yakınlığın payı büyüktür. Göçlerin yoğunlaşmasına bağlı olarak geçişlerin nispeten daha kolay olduğu yerlerde göç rotaları oluşmuştur. Bu rotalar özellikle kaçakçılar tarafından yoğun bir şekilde kullanılmaktadır.

Coğrafi Bilgi Sistemleri göç çalışmaları açısından oldukça yararlı bir araç olarak kullanılabilir. Bu özelliğine rağmen göç çalışmalarında CBS tabanlı pek fazla çalışma yapılmamıştır. CBS'nin en büyük yararı farklı verileri bir arada toplaması ile doğru analizlere imkân sağlamasıdır. Tez kapsamında yapılan çalışmada ulaşılan sonuçlar CBS'inden yararlanılarak ulaşılmıştır.

Çalışmada ArcMap 10.2 kullanılmıştır. Çalışma alanı göçlerin nihai varış yeri olan Avrupa'dır. Bununla birlikte kaynak ülkeler ise büyük oranda Afrika ile Ortadoğu başta olmak üzere Asya ülkeleridir. Frontex ve IOM (Uluslararası Göç Organizasyonu) gibi farklı kurumlar tarafından göç rotaları belirlenmiştir. Çalışmada bu rotalar referans olarak kullanılmıştır. Bununla birlikte sadece rotalar belirlenmemiş olup bu rotaların tercih sebepleri de (coğrafi yakınlık ve çatışmadan kaçmak vb.)

belirlenmiştir. Bunlara ilave olarak ülkemizin de içinde bulunduğu Doğu Akdeniz rotası ayrıntılı olarak incelenmiş ve bu rota içinde Türkiye'nin yeri detaylı olarak aydınlatılmaya çalışılmıştır. Doğu Akdeniz rotası içerisinde 10 ülke belirlenmiştir. Bu ülkeler bu rotayı en fazla kullanan ülkeler olmakla birlikte kapsamlı olarak analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Göç Rotaları, Coğrafi Bilgi Sistemleri, Avrupa, Ortadoğu

VISUAL ANALYSIS FOR MIGRATION ROUTES OF IMMIGRANTS WHO HAVE GONE TO EUROPE BETWEEN 2009 AND 2017 USING GIS

SUMMARY

Migration means moving from one area to Another permanently or temporarily and it dates back to the ages of early homo sapiens. Although it has different means for different eras, today, the migration phenomenon caused by wars and natural disasters and it flows from undeveloped and developing countries to developed ones. In addition to this, in general, there are some driving factors. First of all are security problems, high crime rates, crops fail especially in rural areas, floodings, poverty, and wars. Another driving factors are good job opportunities, high living standard, good weather conditions, more secure places and low crime rates, political stability, fertile lands, low-risk proportion of natural disasters.

Western European Countries Germany, England, France, Spain, Italy, Norway, Sweden, Finland, Denmark, Netherlands, Belgium have faced a burst of illegal immigration after Arab Spring, a political and social uprising of people who lived for decades under dictatorial regimes. The geographical proximity of these undemocratic regimes and developed western counties is the main factor for such a burst of illegal immigration. Some migratory routes provide an easy crossing for illegal immigration. Thus, these routes are highly preferred for human trafficking.

Geographic Informations System (GIS) can be used as a useful to reveal migration routes. In spite of this potential, there is not enough study based on GIS. The most significant advantage of using GIS is the chance of carrying out accurate analyses by combining different kind sources of data together. The results of this dissertation were obtained by using GIS. For example, analyzes like the national income of the top 10 African countries and the number of immigrants in these countries between 2009 and 2017, the ratio of terrorism in 2016 and the total number of immigrants in 2016, the democracy ratios of the selected countries and the number of immigrants of these countries between 2009 and 2017, ratios of the selected countries' usage of the East Mediterranean Route to the all other routes were made with GIS technology. These analyzes showed that the reasons like lack of democracy, terror activities and low income were the main driving forces of the immigration.

The aim of the research is a multidimensional investigation of migrations to Europe and its migration routes. Context to this respect first, the areas around the world where people have immigrated to Europe were identified and the reasons for these migrations were revealed. Then the migratory routes were identified and the reason that why these routes were preferred was revealed. GIS enables to analyze by combining data diversity on the same basis with principles of contrast and suitability. Therefore, GIS was used during identification of migratory routes and the link between the routes and their reasons (conflict, natural disasters or population density etc.) were tried to find out.

ArcMap 10.2 was used in this study as a GIS software. Immigrant, originated from mostly Africa, Asia and The Middle East The migratory routes were identified by different institutions such as Frontex and IOM(International Organization for Migration). These routes are generally divided into eight: The West Africa Route, The West Mediterranean Route, The Middle (Center) Mediterranean Route, The Crossing Route from Albania to Greece, The West Balkan Route, The East Boundary Route and The East Mediterranean Route. These routes were used as references in this study. In addition to that, not just the routes but also the reasons for the preference of these routes (geographic closeness and escaping conflict) were determined. Also, The East Mediterranean Route which Turkey is involved in was paid more attention and the locations of Turkey in this route was tried to clarify. The reason for the attention is that Turkey is not just a destination but also a transit passing lane. Despite the fact that there are not many people who have migrated from Turkey to Europe, Turkey has a crossing location which intensely used by the migrants preferring The East Mediterranean Route.

One of the most important entry points for illegal immigrants to Europe are the regions close to the Greek islands near Turkey. Right after the deterioration in the security situation in Syria, the increasing demand for transition allowed the dramatic increase in smuggling. The active use of the East Mediterranean route by the Syrians has not led to the opening of a new route. Conversely, this situation resulted in Syrian's addition to the countries Iraq, Pakistan, and Afghanistan which began to use this route on an earlier date. As a result of this, the immigrant population has increased in Turkey which is the most important transit country along this migration road. Another reason for the use of the migration road is that Turkey's border policies' being relatively easier and passing through to Europe by the Aegean Sea is cheaper than other roads. By using the immigrant exit points in İzmir, Çeşme, Dikili, Ayvalık, and Bodrum, hence with relatively cheaper price, thousands of Syrian refugees have utilized a route to the Greek islands like Kos, Chios, and Lesbos.

Ten countries have identified in the range of The East Mediterranean Route. These countries are Afghanistan, Bangladesh, Iran, Iraq, Pakistan, Palestine, Somalia, Morocco, Algeria, and Syria. These countries are also the countries that use the East Mediterranean Route at most. This route was mostly used by these ten countries and these were analyzed in detail. People who migrated to Europe are mostly from the countries such as Afghanistan, Syria, and Iraq and they prefer to use this route at a massive 80 percent. So, it wouldn't be wrong to say that The East Mediterranean Route is the most significant route among the others. Syria war has a big role for this route. Also, this intensive using increased the importance of the migration studies of Turkey. Within the selected countries, there is a considerable increase in immigrant people population. ISIS's activities for escalating the conflict in the Middle East was the main reason for this increase.

West Balkan Route and especially East Mediterranean Route which extends from Turkey to Greece, passes through Turkey and constitutes frequently used routes along migration roads. Thanks to this important role, Turkey has become quite important in terms of migration studies.

The frequency of using routes has risen with the increase of the burst of immigration to Europe after 2011. The intensity of the migratory routes and finding out the changes by years, detection of which countries' citizens preferred to use these routes and why they preferred are the bases of this research.

Key Words: Migration, Migratory Routes, Geographic Information Systems, Europe, The Middle East

1.GİRİŞ

Göç kavramı insanlık tarihi kadar eski bir kavramdır. Hatta bu kavram insan dışındaki diğer canlılar içinde kullanılabilir. Birçok canlı türü çok çeşitli nedenlere bağlı olarak mevsimsel olarak göç etmektedir. Bu türden göçler için verilecek örneklerin başında göçmen kuşların yaptığı göçler gösterilebilir. İnsan için göç kavramı ise çok daha boyutludur.

Dışarıya göç kavramı günümüzdeki anlamına 17. Yy'ın sonlarında kavuştuğunu söylemek yanlış olmayacaktır. İngilizcedeki "migration" kavramının genişletilmesiyle "immigration" yani dışarıya göç terimi türetilmiştir [1]. "Migration" bir yerden başka bir yere gitmek anlamındadır. Geçici veya kalıcı olabilir. "Immigration" terimi ise Latince "Migratus" kelimesinden türetilmiştir. "Migratus" ise bir yerden başka bir yere taşınmak (hareket etmek) anlamına gelmektedir. "Immigration" kavramı daha çok ülke değişikliği anlamında kullanılmaktadır. Bu kavram kullanıldığında kalıcı olarak yer değiştirildiği anlamına gelmektedir. "immigration" kavramı göç edilen ülkeye işaret ederken, "Emigrate" kavramı ise göçün verildiği kaynak ülkeyi işaret eder [2]. Göç, insanların çeşitli sebeplerden dolayı yaşadıkları yerden başka bir yere kalıcı veya geçici olarak gitme sürecini anlatan bir ifadedir. Göç genel bir kavram olup her ne sebeple olursa olsun yerlerinden edilmiş insanları, ekonomik sebeplerden göç edenleri, mültecileri vb. kapsamaktadır. Göç bir kıtadan başka bir kıtaya, bir ülkeden başka bir ülkeye olabileceği gibi aynı ülke sınırları içinde de olabilmektedir.

Göç bugün bildiğimiz dünyayı şekillendirmede önemli faktörlerden birisidir. Göç olgusu, insanlık tarihleri, kültürleri ve medeniyetleri için vazgeçilmez unsurlardan birisidir. Tarih boyunca göçler çok önemli rol oynamıştır. Örneğin önemli bir sosyolojik hadise olan din ile göç arasında önemli bir ilişki bulunduğu düşünülmektedir. Büyük dinlerin belirli göç süreçlerinden sonra yayılması hızlanmıştır. Bu noktada önemli olan sadece göç olmayıp göçle birlikte ortaya çıkan kültürel etkileşim ya da çok boyutlu unsurlar olarak düşünmek daha doğrudur. Hristiyanlık dininde Katolik mezhebinin en çok yayıldığı dönem 11 ve 12. yüzyıllar arasındaki İspanyol ve Portekiz gibi devletlerin denizcilik faaliyetleridir [3]. Benzer olarak Hz. Muhammed döneminde hicret adı altında büyük bir göç hareketi vardır. Bu hicret sonrasında Müslümanlığın yayılma hızı da artmıştır. Aynı olgu Musevilikte de vardır. Yahudiler tarih boyunca göç eden toplulukların başında gelmekle birlikte asıl yayılmasını 19. yüzyılda Batı Avrupa ve Amerika'ya yapmasıyla sağlamıştır [3].

Bugün için ise göç üzerine çalışan uzmanlar tarafından göç ve din arasındaki bağlantı çok boyutlu olarak ele alınmakta ve açıklanmaya çalışılmaktadır. Özellikle Avrupa'ya göçlerin yoğunlaştığı günümüzde göç ve din birlikteliği ayrıca önem kazanmaktadır. Çünkü Avrupa'ya göç edenlerin büyük bir oranı Avrupa ile aynı dinden değildirler. Bu durum göç eden ile göç edilen yerde bütünleşmeyi zorlaştırmakta ve birçok soruna kapı aralamaktadır.

15. ile 17. yüzyıllarda Portekiz ve İspanyolların başını çektiği keşifler çağında Avrupalılar, deniz aşırı yolculuklar ile Amerika ve Okyanusya'yı keşfetmişlerdir. Afrika ve Asya'nın ise bilinmeyen alanları iyice bilinir olmuştur. Bu keşifler sonucunda keşfedilen yerlerin arazilerinin kullanımı sonucunda eski ve yenedünya arasında ticari ilişkiler gelişmiş ekonomi güçlenmiştir. Keşifler çağı sonrasında ise kolonileştirme ve sömürgecilik dönemi başlamıştır. Ülkeler arasındaki rekabet, ekonomik büyüme ve sektörlerdeki artış sebebiyle gerekli iş gücünü sağlamak için köle getirilmiştir. Köle getirilme süreci 19. yüzyıla kadar çeşitli aralıklarla devam etmiştir [4]. İkinci bir göç dalgası ise Avrupa'dan özellikle İngiltere, İspanya ve Portekiz'den "yenedünya" ya (yani ABD, Kanada, Avustralya ve Güney Afrika) doğru olmuştur.

Daha sonraki göç hareketleri ise I. Dünya Savaşından sonra özellikle Avusturya-Macaristan imparatorluğunun yıkılmasına bağlı olarak Orta Avrupa üzerinde meydana gelmiştir. Bir başka göç dönemi 1935'te 2. Dünya Savaşı'ndan sonra, Avrupa'da nüfus hareketleri meydana geldiğinde ortaya çıkmıştır [4]. O dönemde göç, Hitler Almanya'sının genişlemesi ile başlamış olup daha sonra savaştan kaçmaya çalışan insanlar ile zorla ya da kaçınılmaz olarak tahliyeler olarak devam etmiştir.

Günümüzde Avrupa ülkelerinin göç olgusuna ihtiyatla ve önemle yaklaşımlarının tarihsel bir arka planı olduğu düşünülmektedir. Avrupa kültürünü en çok etkileyen iki önemli uygarlık bulunmaktadır. Bunlardan ilki Antik Yunan uygarlığı bir diğeri ise Roma uygarlığıdır. Roma İmparatorluğunun tecrübe ettiği bir olgu günümüzün Avrupa ülkeleri (uygarlığı) için bir örnek teşkil edebilir. Örneğin Roma İmparatorluğu döneminde imparatorluğu en çok zorlayan ve hatta doğu ile batı Roma olacak şekilde ikiye ayıran gelişmelerin başında kavimler göçü vardır. Kavimlerin imparatorluk sınırlarına doğru sürekli göç etmesinin yaratmış olduğu siyasi ve ekonomik baskılar Roma'nın siyasi ve ekonomik yapısını bozmuştur [5]. Bu baskılara dayanamayan imparatorluk M.S 395 yılında ikiye ayrılmıştır. İkiye ayrılan imparatorlukta doğu ve batı imparatorlukları farklı tarihlerde yıkılmış olsalar da Avrupa içinde özellikle

kültürel anlamda etkisini yitirmiş ve daha sonra ise ortadan kalkmıştır. Kuşkusuz imparatorluğu bu biçimde ortadan kaldıran unsur sadece göç değildir. Göç içeriden ve dışarıdan birçok faktörle birleştiğinde tamamlayıcı bir faktördür demek daha doğru bir yaklaşımdır [5]. Günümüz Avrupa ülkeleri içinde benzer bir durum söz konusu olabilir. Kuşkusuz hem zaman hem de koşullar bakımından farklılıklar olsa da Roma İmparatorluğu pratiği tarihsel bir olgu olarak karşımızda durmaktadır.

Günümüz Avrupa ülkelerinin imparatorluğa benzer şekilde hem kültürel çeşitliliğe hem de ekonomik bakımdan bir ortaklığa sahip olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Çünkü birlik çok farklı yapıdaki ülkelerden meydana gelmektedir. Yaşanacak olumsuzluk durumu ise birliğin temellerini sarsabilir. Güncel olaylara bakıldığında ise bu bakımdan sarsıntıların yaşandığını gözlemlemek mümkündür. Örneğin birliğin neredeyse tüm Akdeniz ülkeleri (Portekiz, İspanya, İtalya ve Yunanistan) yakın zamanda ekonomik iflasın eşiğine gelmişlerdir. Buna ek olarak 23 Haziran 2016 tarihinde İngiltere’de yapılan referandum sonucunun Avrupa birliğinden ayrılmak yönünde çıkması birlik içinde siyasi ve ekonomik bakımdan problemlerin olduğuna işaret etmektedir. Bununla birlikte özellikle 2010 yılından itibaren Afrika ve Ortadoğu’da çatışmalı siyasi çalkantıların yaşanmaktadır. Bunun sonucunda birlik oldukça fazla oranda göç baskısına maruz kalmıştır. Bu durum ile başa çıkmak için önlem alınmaya çalışılsa da tam anlamıyla bir başarı sağlanması söz konusu değildir. Özellikle hem savaş bölgesi ile hem de Avrupa ile sınırı bulunan Türkiye’ye göçü engellemek için mülteci anlaşması kapsamında 2016 yılında Avrupa komisyonu tarafından 6 milyar euroluk bir mali yardım verilmesi kararlaştırılmıştır. Bu örneğe bakarak Avrupa devletlerinin özellikle düzensiz göç akışı için oldukça yoğun bir şekilde mücadele etmeye çalıştığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Düzensiz göç akışını engellemek için Frontex adlı Sınır ve Sahil Koruma Ajansı birimi kurulmuştur. Bu birimin öncelikli hedefi birliğin dış sınırlarında düzensiz göç akışını engellemektir. Frontex’in yapmış olduğu çalışmalar sonucunda ise birliğe esas olarak göçlerin yaşandığı farklı rotalar belirlenmiştir. Bu rotaları ise şu şekilde sıralamak mümkündür [6].

1. Batı Afrika Rotası,
2. Batı Akdeniz Rotası,
3. Orta (Merkez) Akdeniz Rotası,
4. Apulia ve Calabria Rotası,
5. Arnavutluk’tan Yunanistan’a Geçiş Rotası,

6. Batı Balkan Rotası,
7. Doğu Sınır Rotası,
8. Doğu Akdeniz Rotasıdır.

Her yıl binlerce göçmen bu rotalardan birini kullanarak Avrupa sınırları içine girmektedirler. Frontex'in tüm çabalarına rağmen illegal göçmen akışı engellenememiştir. Örneğin sadece 2015 yılında 1 milyondan fazla göçmen ve mülteci Avrupa'ya gelmişlerdir [7]. Bunun temel sebebi ise göç veren kaynak ülkelerin siyasi ve ekonomik olarak yaşadıkları karışıklıklardır. Örneğin 2010 yılından itibaren Avrupa'ya en fazla göç veren ülke olan Suriye'deki savaşın en önemli itici göç faktörü olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bununla birlikte Afganistan ve Irak'taki kronik hale gelen şiddet ile Kosova'daki yoksulluk diğer itici faktörler olarak sıralanabilir. Bunlara ilave olarak coğrafi yakınlıkta göç edenlerin tercihlerini belirleyen faktörlerden birisidir. Bu bilgiden yola çıkarak Avrupa'ya en çok göç veren ülkelerin başında Kosova ile Arnavutluk gibi Avrupa Birliği'ne üye devletlerine doğrudan sınırı bulunan ülkeler ile Suriye, Irak, Afganistan ve Nijerya gibi doğrudan sınırı olmayıp coğrafi olarak nispeten yakın ülkeler olduğu söylenebilir.

Uluslararası Göç Organizasyonunun tahminlerine göre (IOM) 1.011.700 kişi deniz yolunu kullanarak Avrupa'ya girmişken yaklaşık 34,900 göçmen ise kara yolunu kullanarak Avrupa'ya girmiştir [7]. Bu veriye bakarak Avrupa'ya geçişlerde özellikle deniz yolu kullanımının oldukça fazla bir ağırlığı olduğu söylenebilir. Özellikle deniz yolu kullanımının en yoğun olduğu yerlerin başında Türkiye ile mesafe bakımından oldukça yakın olan Yunan adaları gelmektedir. Güncel verilere bakıldığında 2018 yılında Avrupa'ya gelen göçmen sayısı 5,502'dir. Toplam rakamın 5,257'si deniz yoluyla 245'i ise kara yoluyla gelmiştir (28 Ocak 2018 tarihine kadar olan 1 aylık bir sayıdır). 213 kişide yolculuk esnasında hayatını kaybetmiştir. 2017 yılında ise Avrupa'ya gelen toplam göçmen sayısı 186,410'dur. Bu sayının 3,116'sı ise Akdeniz'deki yolculuk esnasında hayatını kaybetmiştir. 2016 yılında ise Avrupa'ya gelen göçmen sayısı toplamda 387,895'tir. Yolculuk esnasında Akdeniz'de hayatını kaybeden sayısı ise 5,143'tür [1]. Bu nedenle illegal göç geçişleri yolculuk esnasında oldukça trajik olayların ve ölümlerin yaşandığı riskli bir olay olarak karşımızda durmaktadır.

2016 yılında IDMC (Internal Displacement Monitoring Center)'ye göre dünya genelinde 64,5 milyon kişi çatışma, savaş ve doğal afetler nedeniyle göç etmek

zorunda bırakılmıştır [8]. Uluslararası Göç Örgütü (IOM) ve Dünya Bankası'na göre, mevsimlik ve geçici göçmenleri hesaba katmadan, 1 milyardan fazla insan şu anda kendi yerlerinin dışında yaşamakta ve yaklaşık 740 milyonu iç göçmen olarak sınıflandırılmaktadır [9].

Gerek tarihsel olarak gerekse güncel durum göz önüne alındığında Avrupa Birliği'ne üye ülkeler için en önemli problemlerin başında düzensiz göçmen akışı olduğu söylenebilir [8].

1.1 Tezin Amacı ve Kapsamı

Çalışmanın amacı Coğrafi Bilgi Sistemlerinden yararlanarak Avrupa'ya olan göçlerin ve göç esnasında kullanılan rotaların çok boyutlu olarak incelenmesidir. Bu kapsamda öncelikle Avrupa'nın dünyanın hangi bölgelerinden göç aldığı incelenmiş olup bu bölgelerin göç sebepleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Avrupa'ya giden göç rotaları değerlendirilmiş, bu rotaları kullanan göçmenlerin tercih sebepleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Göç rotalarının belirlenmesinde Coğrafi Bilgi Sistemleri oldukça etkili bir araç olarak kullanılabilir. Bunun temel sebebi ise çok çeşitli veri katmanlarını uyumluluk ya da zıtlık ilkesi gereği aynı temelde birleştirmesi ve analize imkân sağlamasıdır. Bu nedenle özellikle göç rotaları belirlenirken Coğrafi Bilgi Sistemlerinden yararlanılmış ve bu rotaları ortaya çıkaran sebepler (çatışma ya da doğal afet ile nüfus yoğunluğu vb.) ile bağlantısı kurulmaya çalışılmıştır. Özellikle göç çalışmasında ki kullanılabilirliğine rağmen Coğrafi Bilgi Sistemleri uygulamaları bu alanda istenilen düzeyde gelişme gösterememiştir. Yapılan çalışmaların azlığı bu çıkarımı desteklemektedir. Bu nedenle birçok alanda kullanıldığı gibi göç çalışmalarında da Coğrafi Bilgi Sistemleri temalı çalışmalar artmalıdır. Tezin bir diğer amacı da bu anlamda bir örnek oluşturmaktır.

Göç rotaları içinde Türkiye önemli bir ülke konumundadır. Türkiye hem varış hem de transit geçiş ülkesi özelliği göstermektedir. Yoğunluk ve kullanım olarak göç rotaları içinde önemli bir rota olan Doğu Akdeniz rotasında bulunmaktadır. Bu nedenle Doğu Akdeniz rotası içinde Türkiye'nin konumunu belirlemek gittikçe karmaşıklaşan Türkiye-AB ilişkilerine göç olgusu çerçevesinden bakmak tezin bir diğer amacını oluşturmaktadır.

2011 yılından sonra Avrupa'ya olan göçlerde artış yaşanması sonucunda rotaların kullanım sıklığı artmıştır. Göç rotalarının yoğunluğu ile yıllar arasındaki değişimi tespit etmek, hangi nedenlerle ve hangi ülke vatandaşları tarafından tercih edildiğini saptamak çalışmanın temelini oluşturmaktadır.

1.2 Literatür Araştırması

Beşeri coğrafya, coğrafya biliminin bir alt kolu olup insanların çevre ile ilişkisini inceleyen bir alanıdır. Beşeri coğrafya ile ilgilenen bilim insanları beşeri coğrafyanın birçok alt dalı ile ilgili çalışma yürütmektedir. Bu alt dallar ise Yerleşme, Nüfus, Siyasi, Kültürel, Tarihi Coğrafya vb. şeklinde sıralanabilir. Beşeri coğrafya çok geniş araştırma sahasına sahip olduğu için Coğrafi Bilgi Sistemleri de birçok alanda olduğu gibi beşeri coğrafya da oldukça fazla kullanım alanı bulmuştur.

CBS, daha önce de tanımlandığı gibi coğrafi verileri depolayan, analiz eden ve görüntüleyen bir bilgisayar programıdır. CBS'yi araştırmalarına dâhil eden beşeri coğrafyacıların çalışmaları genellikle CBS'yi mekânsal analiz, mekânsal modelleme ve coğrafi görselleştirme gibi bir araç olarak kullanılmaktadır. Bu tür araştırma projelerinin konuları, beşeri coğrafyanın tüm alt alanlarını kapsamaktadır.

Beşeri coğrafyanın bir alt dalı olan Nüfus Coğrafyasının çalışma konuları arasında Göç çalışmaları da bulunmaktadır. Buna rağmen göç çalışmaları sadece coğrafyanın kapsamı içinde olmayıp Sosyoloji, Siyaset Bilimi ve Ekonomi gibi pek çok bilim dalının ayrıca temel çalışma alanı içinde değerlendirilmektedir. Birçok bilim dalını ilgilendirmesine rağmen ve beşeri coğrafyacıların çalışmalarında uzun süreden bu yana CBS'yi kullanmalarına rağmen literatür çalışması göz önüne alındığında CBS kullanımının oldukça az olduğu söylenebilir.

Göç çalışmalarında CBS kullanımını az olmasına rağmen bu alanda oldukça etkili bir araç olabilmektedir. CBS'nin çok kullanışlı olması başka programlar ile uyumlu olması ve kolay entegrasyon sağlamasından kaynaklanmaktadır. Bu bakımdan göç başta olmak üzere birçok konuda kullanım alanı bulmaktadır. Böyle bir uyum için CBS ve OOP (object oriented programming -Nesne Yönelimli Programlama) birlikteliği verilebilir. CBS'ye dâhil edilen OOP sayesinde uzun dönemli göç çalışmalarında daha yüksek kesinlik ile analiz yapılabilmektedir [12]. OOPGIS ile kâğıt formatının kısıtlamaları olmadan aynı mekânsal ve zamansal boyutların temsil edilmesine izin vermektedir. OOPGIS yerleri 3 boyutlu gösterirken zamanı da dördüncü boyut olarak gösterebilir [12].

Genel olarak göç çalışmalarında CBS kullanımını şu şekilde sıralamak mümkündür; Yano, Nakaya, Ishiwaka (2000) çalışmalarında CBS ve Mekânsal Etkileşim Modelleri (SIM) kullanılarak, 1980'lerin ikinci yarısında insan göçünün mekânsal örüntüsünü incelemişlerdir. Belediyeler arası göç 1990 nüfus sayımından elde edilen tam veri kümesine dayanmaktadır. Çalışmada öncelikle belediye birimlerine dayanan Japon göç sisteminin özelliklerini saptamak için CBS kullanılmıştır. Çalışmada yöntem olarak iki hedef belirlenmiştir. İlk olarak belediye tarafından göçmenler ve göç özellikleri hakkında ArcView kullanılarak haritalar çizmek iken ikinci yöntem olarak ise belirli bir belediyeden, özellikle de belirli metropol alanlarına doğru baskın akış haritaları çizmek olarak belirlenmiştir.

Yine bir başka örnek olarak Özgen (2009) Coğrafya derslerinde CBS'nin kullanılabilirliği üzerine bir çalışma yapmış olup örnek konu olarak göç konusunu seçmiştir. Çalışmada denek olarak iki öğrenci grubuna aynı konu bir klasik yöntem birde CBS teknolojileri ile anlatılmıştır. CBS, öğrencilerin göç nedenlerini tartışabilecekleri ve analiz edebilecekleri bir ortamda beyin fırtınası yapmaya teşvik ederek dersi daha iyi öğrenmelerine katkıda bulunabilmektedir. Böylece öğrencilerin kendi bilgi ve becerilerini kullanarak gerekli bilgiye ulaşabileceği tespit edilmiştir. Örneğin CBS kullanımının klasik ders anlatıma göre bir farkı öğrenciler, CBS kullanarak ve çeşitli sorgulamalar ile analizlerini daha sağlam temeller üzerine kurmuşlardır. Öğrenmelerinin daha kalıcı olduğu tespit edilmiştir.

Yine çalışmanın sonuçlarına göre göç konusunu CBS destekli bir yapılandırmacı öğretim yöntemi ile aktarma, öğrenciler için aşağıdaki faydaları sağlayabilir [11]:

- Coğrafi becerilerin gelişimi ve sorgulama yöntemini kullanma becerisi,
- Yaptıkları çalışmaları ve sorgulama sürecinden geçerken sahip oldukları deneyimleri ilgili alanlara dâhil edebilmek,
- Coğrafi bilgi ve terimleri kullanabilmek ve geliştirebilmek,
- Fiziksel ve beşeri coğrafyalar arasında ilişki kurabilme.

İnsan göçü antik çağlardan beri insan toplumlarında önemli bir faaliyet olmuştur. 1890'dan bu yana dünya nüfusunun yaklaşık % 3'ü, kendi ülkelerinin dışında yaşamaktadır (10). Küreselleşme ile birlikte insan göçleri hükümetlerin engellemeye çalışmasına rağmen artmaktadır. Göç olgusunu anlamak, nedenleri, süreçleri ve etkileri itibari ile genellikle zaman ve mekânsal kalıplarını ölçmekten ve görselleştirmekten başlamaktadır. Örneğin Zambotti, Guan ve Gest (2015)

makalesinde Şu yöntemi izlemiŐtir. İnsan göçleri verilerini düz metin veya tablo biçiminde hızlı bir şekilde almayı gerektirmektedir. Kayıtları, yönetsel çokgenler gibi önceden belirlenmiş coğrafi özellikler ile eşleştirerek; akış özelliklerine göre değişen renk ve ağırlıktaki dairesel yaylarla göç akışını simgelemek; kökeni ve hedef çokgenlerin merkezlerini birleŐtirmek; ve kullanıcının zaman içinde bu özellik içinde veya dışında tüm akışları görüntülemek için bir başlangıç veya bir hedef özelliği seçmesine izin vermek olarak tarif etmişlerdir. Yöntem ilk olarak dünya çapındaki uluslararası göç için ArcGIS Server kullanılarak geliştirilmiş olup daha sonra, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki eyaletler arasında iç göç hareketlerini birden çok yıl boyunca görselleŐtirmek için uygulanmıştır. Çalışma sonucunda kurulan bu platform, halkın kullanması için çevrimiçi olarak kullanılabilirken sadece insan göçünü değil, aynı zamanda malların, sermayenin, hastalığın, ideolojinin, vb. gibi başka konularda adapte edilebilmektedir.

Sorichetta (2016) vd.'nin yaptığı çalışmada ise insan göçlerinin sıtma yayılımı üzerindeki etkisi incelenmiştir. Göçler nedeniyle salgın hastalıklarında yayılmasının önü açılmıştır. Bu bağlamda, insan hareketliliğini çoklu zamansal ve mekânsal ölçekler kullanarak, toplum üzerindeki etkilerini ölçmek için çok önemli hale gelmektedir. Salgın hastalıkların çevre ile ilişkisini değerlendirerek, kentleşme ve arazi kullanımını değişikliği gibi insani süreçleri daha iyi anlamak, kalkınma ve halk sağlığı uygulamaları ile politikalarını desteklemek için güçlü bir kanıt temeli sağlamak amacıyla çalışmalarını yapmışlardır. Çalışmada veri ve yöntem olarak ise göç hareketlerini modellemek amacıyla hava ve deniz yolculuğu veri kayıtları, nüfus sayım verileri, seyahat tarihi ve yer değiştirme anketleri, GPS izleme verileri ile coğrafi veriler (Sosyal medya verileri dâhil olmak üzere) kullanılmıştır. Harita üretme için ise CBS'den yararlanılmıştır (ArcGIS). Çalışmada kentleşmiş bölgelerdeki kişilerin oranı MODIS 500m Global Urban Extent raster veri seti kullanılarak hesaplanmıştır. İkincisi, ArcGIS 'Raster to Polygon' aracı kullanılarak vektör poligonlarına dönüŐtürülmüş ve ArcGIS 'Intersect' aracı kullanılarak yeniden projelendirilmiş ülke vektör yönetim birimi veri kümesi ile kesişmiştir.

2. GÖÇ TARİHİ

Göç tarihi ile ilgili birçok görüş bulunmaktadır. Bunlardan bazıları “ göçler dünyanın bugünkü halini almasını sağlayan en önemli tarihsel faktörlerdir; göçler her zaman insan davranışının bir parçasıdır; göç tarih kadar eski doğal bir olaydır.” şeklindedir [13]. Bu görüşlerin belli bir doğruluğu olmakla birlikte tam anlamıyla göç olgusunun nedenlerini ve etkilerini açıklamakta yeterli değildirler. Bununla birlikte göç olgusu tarihin her döneminde aynı anlamı ifade edip etmediği de tartışmalı konulardan bir diğeri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Göç tarihsel anlamı içinde birçok faktörün etkisiyle insanların bir yerden başka bir yere taşınma hareketi olarak tanımlanabilir. Göçe yol açacak sebepler arasında ise istila, fetih, doğal afet sonucunda başka bir yere gitme, ticari amaçlar, kolonyal yerleşme ve hatta kölelik olarak sıralanabilir.

İnsanlar yerleşikliğe geçmeden önce avcılık ve toplayıcılık yapmaktaydı. Bunun sonucu olarak herhangi bir yere ait olma duygusu bulunmamaktaydı. Bu sebeple göç sürekli hareket halinde olan insanlar için doğal bir davranış örneği olarak karşımıza çıkmaktadır. Daha sonra ise M.Ö yaklaşık 10.000 yılından sonra son buzul çağının etkisini yitirmesi ve iklimin yumuşaması sonucunda insanlar tarım yapmaya başlamış ve hayvanları evcilleştirmişlerdir. Bunun sonucunda zamanla ait olma duygusu gelişmiş olup bir yerden göç etme ya da gitme ise zayıflamıştır. Bunun nedeni ise ekimi yapılan ürünlerin hasat zamanını bekleme ile özellikle büyük baş hayvanlar ile bir yere gitmenin yarattığı zorluklardır. Daha sonra ise M.Ö 3000'lere geldiğinde Sümerler zamanında tam anlamıyla yerleşikliğe geçilmiştir. Göç olgusu ise avcılık zamanlarından farklı bir anlama kavuşmuştur [14].

İklimsel değişimler tarih öncesi göçlerde insanları göç etmeye zorlayan çok önemli faktörlerden biridir. Tarihleri tam anlamıyla bilinmese de buzul dönemlerinde özellikle Avrupa'da buzulların ilerlemesine bağlı olarak insanların daha güneye göç ettiği yine benzer şekilde buzul sonrası çağlarda ise iklimin uygun ortam sağlamasına bağlı olarak tekrardan kuzeye hareket ettiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Benzer olarak Asya'dan Amerika kıtasına geçişlerin de iklimsel değişmeler sırasında meydana geldiği düşünülmektedir [5]. Bering Boğazı'nın donması ile bu iki kıta arasında doğal bir köprü'nün oluşması geçişleri kolaylaştırarak mümkün hale getirmiştir.

Toplumların hiçbiri değişmeksizin aynı yerde yaşamamıştır. Tarihteki göçler nedeniyle farklı kültürler birbirleri ile etkileşim halinde bulunmuşlar ve kaynaşmışlardır. Kaynaşan bu kültürler daha sonra yeni kültürlerin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Tarihte bu türden bir göç olgusuna örnek olarak Kavimler göçü verilebilir. Kavimler göçü sonrasında Avrupa’da dağınık halde bulunan topluluklar kaynaşmışlar ve bugünkü Avrupa’nın temellerini atmışlardır.

Tarihteki diğer önemli göç dalgası ise coğrafi keşifler sonrasında meydana gelmiştir. Özellikle Amerika kıtasının keşfinden sonra Avrupa başta olmak üzere dünyanın birçok yerinden insan Yenidünya’ya göç etmiştir. Bu göç hareketi ise hem Avrupa’da hem de Amerika’da büyük değişikliklere yol açmıştır. Keşifler çağının hemen ardından ise işgücüne ihtiyaç duyulan boş toprakları işlemek üzere özellikle Afrika’dan köle getirilmeye başlanmıştır. İlk köle gemisi 16. yüzyıl ortalarına doğru yola çıkmışken devam eden yüzyıllar boyunca toplamda 15 milyon kölenin taşındığı tahmin edilmektedir [15]. Sayısı belli olmamakla birlikte birçok insanda bu yolculuk esnasında hayatını kaybetmiştir. Bu özelliği bakımından tarihteki dramatik olayların başında gelmektedir.

Sanayi devrimi de göç çalışmaları için önemli dönemlerden biridir. Sanayi devrimi özellikle kent ve köy ayrımının iyice geliştiği sosyolojik anlamı oldukça yüksek bir dönemdir. Sanayi devrimi ile birlikte el üretiminden seri üretime geçilmiş olup çalışma koşullarında değişme meydana gelmiştir. Bu dönemden sonra iç göç kavramı daha çok gelişmiş olup köyden kente göç fazlaşmıştır. Yine sanayi devrimi sürecinde de Avrupa’dan göçler devam etmiştir. 1846 ila 1939 yılları arasında yaklaşık 50 milyon insan çok çeşitli yerlere göç etmiştir. Amerika Birleşik Devletlerine 38 milyon, Kanada’ya 7 milyon, Arjantin 7 milyon, Brezilya 4,6 milyon, Avustralya, Yeni Zelanda ve Güney Afrika’ya ise 2,5 milyon kişi gitmiştir [16]. Örneğin sadece İrlanda’da 1841 ila 1851 yılları arasında 1 milyon insan daha iyi yaşam koşulları bulma umuduyla Amerika’ya göç etmiştir [14].

Yakın zamanda ise özellikle iki dünya savaşı arasında göç edenlerin sayısı azalmıştır. Bu azalmanın nedenleri olarak I. Dünya savaşı sonrasında politik ve ekonomik (1930’ların ekonomik buhranı) belirsizliklerin yoğun bir şekilde devam etmesinin olduğu söylenebilir. Göç çalışmaları için en önemli dönüm noktalarından birisi II. Dünya savaşı esnasında yaşanmıştır. Savaş esnasında yıkımdan ya da soykırım korkusuyla milyonlarca insan Avrupa’nın içinde ya da Avrupa dışına göç etmiştir.

Sadece Avrupa içinde yer değiştirenlerin oranı 1 ila 2 milyon olduğu tahmin edilmektedir. Avrupa'da göç edenler içinde daha şanslı olanlar kısa sürede göç ettikleri ülkelerde yeni hayatlarına adapte olabilmiflerdir. Örneğin savaş sonrasında İngiltere'ye göç eden 90 bin kadar göçmen ülkenin farklı noktalarında çok kısa süre içerisinde istihdam edilebilmiştir [16].

II. Dünya savaşı ardından Avrupa'da azalan nüfusu artırmak için özellikle işgücü azlığına bağlı olarak birçok batı Avrupa ülkesi dışarıdan göçmen almaya başlamıştır. Fakat zamanla daha fazla seçici olmuşlardır. Özellikle 1970'lerden sonra çok daha az ve daha nitelikli göçmen alınmaya başlanmıştır.

Son olarak ise 2010 yılından sonra Orta Doğu ve Afrika'da yaşanan çatışmalı durumların artması nedeniyle Avrupa'ya göçlerde de artışlar yaşanmaya başlamıştır.

2.1 Göçün Nedenleri ve Göç Türleri

Göçlere sebep olan itme ve çekme faktörleri vardır. Bunlardan İtme faktörleri; Güvenlik problemleri, yüksek suç, özellikle kırsal kesimlerde yaşanan ürün telefleri, kuraklık, sürekli yaşanan taşkınlara, fakirlik ve savaştır.

Çekme faktörleri ise; iş bulma kolaylığı, refah seviyesinin yüksek olması, iklim şartlarının iyi olması, daha güvenli ve az suç oranı, politik olarak istikrar, verimli topraklar, doğal afet riskinin daha az olması vb. dir.

İnsanlar çok çeşitli sebeplerden dolayı göç etmektedirler. Bu sebepler ise ekonomik, sosyal, politik ya da çevresel olarak sınıflandırılabilir.

Ekonomik Göçler; iş bulmak ya da kişilerin kariyer hedeflerine daha uygun olarak bir yerden başka yere gitmesi şeklinde yapılan göçlerdir.

Sosyal Göçler; Daha iyi yaşam şartlarına ya da aile ile arkadaş çevresine yakın olmak için yapılan göçlerdir.

Politik Göçler; savaş ya da kıyımdan (zulüm veya katliam vb.) kaçınmak için insanların göç etmesidir.

Çevresel Göçler; Taşkın, Deprem veya Heyelan gibi doğal afetler sonrasında meydana gelen göçler bu türdendir.

2.2 Göçle İlgili Temel Kavramlar

Göç ile ilgili terimler ise şu şekildedir.

Kaynak Ülke: Çeşitli nedenlerle göç veren ülke.

Transit Geçiş Ülkesi: Göç hareketi esnasında göçmenlerin hedeflerindeki yere gittiklerinde transit olarak veya sürekli olmamak kaydıyla belli süreyle kaldığı ülke olarak tanımlanabilir.

Hedef Ülke: Göçmenlerin son hedef olarak varmak istedikleri ülkedir. Genellikle birinci dünya ülkeleridirler.

İş Göçü: Ekonomik sebeplere bağlı olarak ortaya çıkan göç türüne denir.

Mülteci: Çok çeşitli sebeplerden doğan korkudan veya baskıdan dolayı (köken, din, politik görüş vb.) kendi ülkesinden başka ülkelere yasal yollardan yapılan sığınma talebi sonucunda başvurulmuş ülkede yaşayan kişiye denir.

Diaspora: Başka ülkelere göç etmiş insanların gittikleri ülkelerde kendi geleneklerini sürdürmek istemeleri sonucunda soydaşları ile bir araya gelerek oluşturdukları topluluktur.

Zorunlu Göç: İnsanların iradeleri dışında gelişen (doğal afetler ya da savaşlar vb.) olaylar sonucunda yaşadığı yeri terk ederek başka bir yerde yaşaması durumuna zorunlu göç denmektedir.

İsteğe bağlı göç: Kişinin kendi isteği doğrultusunda yaşadığı yeri terk etmesi ve başka bir yerde yaşamasıdır.

Beyin Göçü: Gelişmekte olan ülkeler ile gelişmemiş ülkelerde görece eğitim seviyesinin yüksek olduğu insanların kendi ülkelerinden duydukları tatminsizlik ile gelişmiş ülkelerin şartlarının daha iyi olmasına bağlı olarak yaptıkları göçe denir.

İşçi göçü: Savaşlar vb. gibi durumlar sonucunda insan kaybına bağlı olarak gelişmiş ülkelerin işçi açığını kapatmak için başka ülkelere işçi almasıdır. Örneğin II. Dünya Savaşı sonucunda Almanya'nın Türkiye gibi ülkelere işçi talep etmesidir [17]. Bunun yanında illegal olarak da insanlar başka ülkelere gidip işçi statüsünde kaçak olarak çalışabilirler.

Mekik göç: Sürekli olarak iki ülke arasında gidip gelen kişilerin yaptığı göçe mekik göç denir. Özellikle Ticaretle uğraşan insanlar bu göç türüne dâhildirler [17].

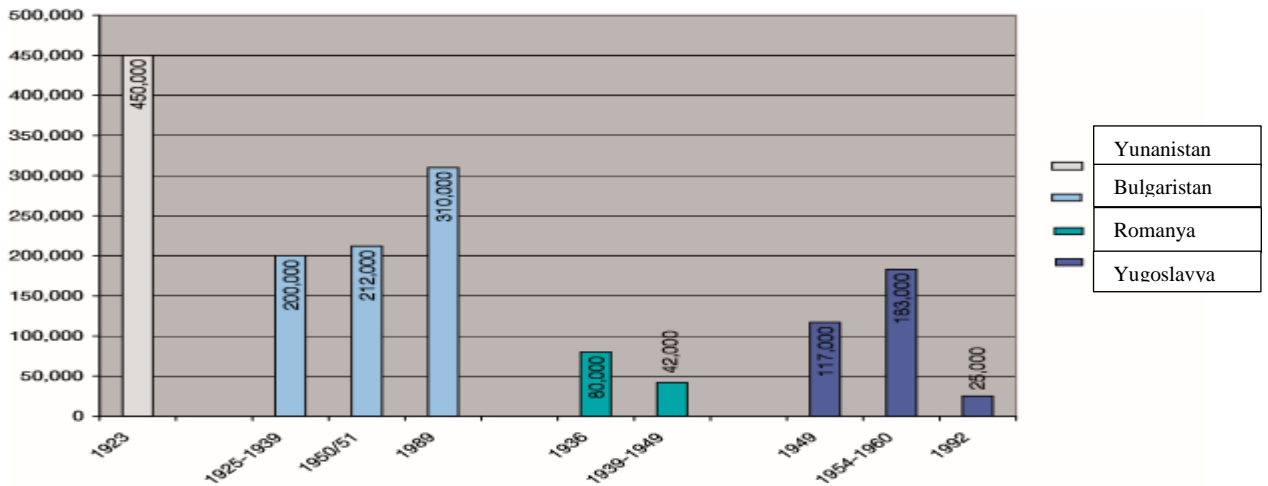
2.3 Türkiye'de Göç Olgusu ve Göç Tarihi

2015 yılı itibariyle Türkiye nüfusu 78.741.053'dir. Bunların 1.592.437'si ise Türkiye İstatistik verilerine göre göçmenlerden oluşmaktadır (yurt dışı doğmuş olanlar) [18]. Bu orana yaklaşık 3 milyon da mülteci eklendiğinde (yaklaşık 2,7 milyonu Suriye kökenli) 2015 Aralık ayında genel nüfusun yaklaşık %5,6'sı yurt dışında doğmuş

insanlar tarafından oluşmaktadır [18]. Türkiye göç alan bir ülke olma özelliği yanında göç veren bir ülke konumundadır. Türkiye Kuzey Afrika ülkelerinden sonra Avrupa'ya en çok göçmen gönderen ülkelerden birisidir. Toplamda 5,5 milyon Türkiye kökenli insan yurt dışında yaşamaktadır. Bu oranın 4,6'sı ise Batı Avrupa ülkelerinde yaşamaktadır [18].

Genel olarak Türkiye göç hareketleri bakımından üç döneme ayrılmaktadır. Bu dönemler ise 1923-1950, 1950-1980 ve 1980'dan günümüze kadar gelen süreç olarak değerlendirilmektedir [19]. Bu dönem sadece göç bakımından bir ayırım değil aynı zamanda siyasi, kültürel ve ekonomik durum ile de örtüşmektedir [19].

Bu dönemlerden ilki 1923-1950 yılları arasında ortaya çıkmış dönemdir. Bu dönemin genel karakterini yansıtan önemli bir nokta Anadolu'da hızla Türk ve Müslüman nüfusun artmasıdır. Buna bağlı olarak da Osmanlı döneminden kalma gayri Müslimlerin Anadolu'yu terk etmeleridir. Cumhuriyet öncesine giden bu göç hareketleri Balkan savaşları (1912-1913) sonrasında balkanlarda yaşayan Türk nüfusunun Anadolu'ya gelmesi ile başlar. Daha sonra ise 1915 yılındaki Ermeni olayları sonucunda Ermenilerin göçmesi ve Cumhuriyet sonrasında batı Trakya Türklerinin içeriye göçü ile Rum ve Yunanlıların ise ülkeden göçü ile Anadolu'daki Türkleştirme devam etmiştir (Şekil 2.1). 1934 yılında çıkarılan İskân Kanunu sonucunda ise uyruğu Türk olan ve Türkiye'de yaşamayanların Türkiye'ye dönmeleri oldukça kolaylaştırılmıştır.

Şekil 2.1: Türkiye'ye 1923-1992 yılları arasında Balkanlardan Türkiye'ye göç hareketleri [20].

I. Dünya savaşından sonra nüfusu yaklaşık 16 milyon olan Osmanlı coğrafyasının 3 milyonu gayri Müslimlerden oluşurken cumhuriyetin ilk yıllarında ise bu oran 3

milyonun oldukça altına düşmüştür. 3 milyon kişinin yaklaşık 1,5 milyonunu Rumlar, 1,2 milyonunu Ermeniler, 128.000'ini Yahudiler oluştururken, Rumlar ve Ermeniler dışındaki diğer Hıristiyanların nüfusunun ise 176.000 civarında olduğu bilinmektedir [19].

1950 ile 1980 yılları arasındaki ikinci dönemde de bir önceki dönemde başlayan ülke içine Türk ve Müslüman, ülke dışına ise Türk olmayan ve gayri müslümanların göçü devam etmiştir. 1950'li yıllarda Türkiye'de yaşayan Müslüman olmayan nüfus 225 bin iken 1980 yılına gelindiğinde ise bu oran 150 bine düşmüştür [21]. Bu dönemde ise Türk ve Müslüman nüfusu yurt dışına özellikle Avrupa'ya işçi olarak göç etmiştir [19]. Bu dönemin diğer bir özelliği ise iç göçlerin yoğunlaşmasıdır. 1927 yılında her yüz kişinin 16'sı şehirlerde yaşarken, 1950 yılında bu sayı 19'a çıkmıştır [22]. Görüldüğü gibi 1950 yılına kadar çok büyük bir değişme söz konusu değildir. Bununla birlikte 1950 yılından sonra hızla bir değişim yaşanmıştır. 1960 yılında Türkiye'de yaşayan insanlar içerisinde her 4 kişiden 1'i kentlerde yaşarken, 1970 yılında ise bu oran her 3 kişiden 1'e düşmüştür [22].

1980 yılından sonraki dönemde ise Türkiye göç veren ve göç alan bir ülke durumundadır [19]. Bu dönemde Avrupa'ya işçi göçü devam etmiş olup Avrupa'ya ilave olarak Amerika Birleşik Devletleri, Kanada ve Avustralya gibi okyanus ötesi ülkelere de göç vermeye başlamıştır [19]. 1950-1980 yılında başlayan ve hızlanan kentlere göç, 1980 yılından sonrada devam etmiştir [19].

Türkiye'de iç göçlerinin nedenlerine bakıldığında göç bakımından esas kırılmanın 1950'li yıllardan sonra meydana geldiği görülecektir. 1950'lerden sonra yaşanmasının esas sebebi ise kırsal alanlardan kentsel alanlara doğru yaşanan göç dalgasıdır. Bu göçlerin ise sebepleri çok çeşitlidir. Temel olarak ekonomik, bireysel ve siyasal (güvenlik) olarak kategorize edilebilmektedir. Ekonomik sebeplerin başında, "iş aramak, kazancın yetmemesi, iş olanağı olmaması, birikim yapmak ve daha iyi bir yaşam seviyesine sahip olmak gibi alt nedenler yer almaktadır" [23]. Bireysel sebepler içerisinde ise birçok sebep etkilidir. Bu sebepler ise "evlilik, eğitim, iş değişikliği/tayin, emeklilik" şeklindedir [23]. Güvenlik nedeni ise özellikle 1980'li yıllardan sonra ortaya çıkmış olup bu tarihten sonra ise özellikle Güneydoğu Anadolu ile Doğu Anadolu bölgesinden Güney ve Batı Bölgelerindeki büyük kentlere önemli ölçüde iç göç yaşanmaktadır.

3. COĞRAFI BİLGİ SİSTEMLERİ (CBS) GENEL TANIMLAR

3.1 Coğrafi Bilgi Sistemi Nedir?

Coğrafi bilgi sistemi (CBS), verilerin toplanması, yönetilmesi ve analiz edilmesi için bir çerçevedir. Coğrafya biliminde kökleşmiş olan CBS birçok veri türünü bütünleştirir. Mekânsal konumu analiz edip bilgi katmanlarını haritalar ve 3D sahneleri kullanarak görselleştirmeler halinde düzenler [24]. Bu yetenekleri ile CBS, kullanıcılara daha gerçekçi kararlar vermelerine yardımcı olabilmektedir [24]. CBS genellikle şu 4 temel süreci izleyerek çalışır. Bunlar; Coğrafi veri toplama ve yeni coğrafi veri üretme, coğrafi veriyi yönetme veya işleme, analiz etme ve bir harita yolu ile sergileme olarak sıralanabilir.

CBS, kullanıcılarına gerçek dünyadaki problemleri çözmeye yardımcı olabilmek için kendi dijital harita katmanlarını oluşturma imkânı vermektedir. CBS ayrıca, veri paylaşımı ve işbirliği için bir araç haline dönüşmüştür. Bugün yüz binlerce kuruluş, çalışmalarını anlatmak ve her şeyle ilgili kalıpları, eğilimleri ve ilişkileri ortaya çıkarmak için CBS'yi kullanmaktadır. Kısaca CBS'nin yararları; daha yüksek verim ve düşük maliyet, daha isabetli karar alma coğrafi bilgiyi daha iyi saklı tutma olarak sıralanabilir.

CBS, coğrafi veri ile çeşitli şekillerde ilgisi bulunan her konu için kullanılmaktadır [25]. Dünya'nın her tarafında coğrafi veri olduğu içinde CBS'nin kullanım alanlarında buna bağlı olarak çok geniştir. CBS'nin bazı kullanım alanları ise şu şekildedir; kartografik amaçlı harita yapımı, telekom ve ağ servisleri, kaza analizleri, şehir planlama, çevresel etki analizleri, doğal afet çalışmaları ve ıslah yönetimi, taşkın risk analizleri, doğal kaynak yönetimi, arazi bilgi sistemleri, jeolojik çalışmalar, turizm bilgi sistemleri, sulama suyu yönetimi, deprem bilgi sistemleri, volkanik risk çalışmaları, göç çalışmaları, orman tahribat çalışmaları, salgın hastalık çalışmaları, vb. olarak sıralanabilir.

3.2 Coğrafi Bilgi Sistemlerinde Veri Yapısı

CBS'nin veri yapısını anlayabilmek için coğrafi bilginin ne olduğunun kavranması gerekmektedir [25]. Coğrafi bilgi birbirleri ile bağlantılı olan coğrafi konum (Koordinat), öznitelik ve Topolojik bilgilerinden oluşmaktadır. Konum ya da bir

diğer değişle koordinat bilgisi varlığın dünya üzerindeki koordinat değerlerinin verilmesidir [25]. Öznitelik bilgisi verilen özelliğın sözel özelliklerinin tanımlanmasıdır. Topolojik bilgi ise bir detayın diğer detaylar arasındaki mekânsal ilişkileri (bağlantı, komşuluk, içirme vb.) gösteren bilgidir [25].

CBS veri yapısı dinamik bir özelliğe sahiptir. Kullanıcı istediği takdirde özelliklerine ekleme yapabilir ya da tamamen değiştirebilir. Genel olarak CBS veri yapısı mekânsal bilgi ve mekânsal olmayan bilgi olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Mekânsal bilgi Vektör ve Raster olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Raster veri hücre tabanlı olup sayıların ya da değerlerin satır ve sütunlarla ifade edilmesidir. Hücre içindeki değerin niteliği coğrafi objenin niteliğini belirlemektedir (Şekil 3.1). Hücreler aynı değerde ise aynı özelliği gösterirler. Raster veriler vektör verilere göre daha fazla veri depolayabilirken çalışmanın amacına (hassas çalışmalar için vektör veri daha uygun olabilir) göre iki veriden birisi tercih edilebilir [25].

1	1	1	2	2	2	2	3	3	3	3	3
1	1	1	1	2	2	2	2	3	3	3	3
1	1	1	1	2	2	2	3	3	3	3	3
1	1	1	2	2	2	3	3	3	3	2	2
1	1	1	2	2	3	3	3	3	2	2	2
1	1	2	2	2	3	3	2	2	2	2	2
1	1	2	2	2	3	3	2	2	2	2	2
1	1	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2
1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2
1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2

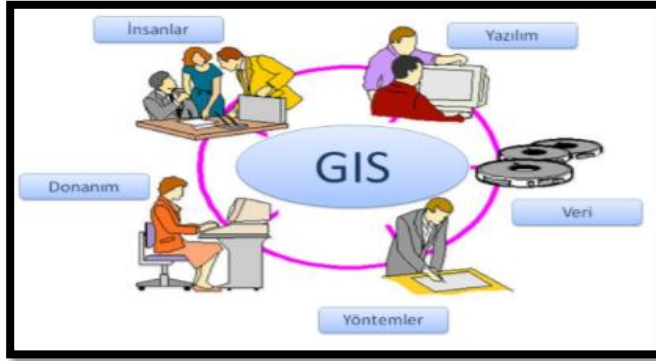
Şekil 3.1: Basit bir Raster veri yapısı

Vektör veri yapılarında temsil edilen nesnelere bir x, y konumu ile belirlenir. Vektör veriler nokta, çizgi ya da bir poligon (alansal) şeklindedir (Şekil 3.2). Nokta verileri tek bir x, y özelliğine sahip olan verilerdir. Tek olarak kullanılan her şey nokta verisi ile ifade edilebilir. Örneğin; tek bir ağaç, bir kuyu, tek bir elektrik direği vb. gibi çizgisel veriler bir birleri ile bağlantılı nokta verilerinden oluşmaktadır. Örneğin; yollar, akarsular vb. alansal (Poligon) veri ise başlangıç ve bitiş noktaları aynı yerde biten verilerdir [25]. Örneğin; göller, tarlalar, ormanlık alanlar, yerleşim alanları vb.

Şekil 1.2: Vektör veri yapısı ve örnekleri [25].

Her türlü mekânsal veya coğrafi verileri saklamak, değiştirmek, analiz etmek, yönetmek ve görüntülemek için bir bilgisayar sistemi olan CBS'nin 5 bileşeni vardır. Bunlar; yazılım, donanım, veri, kullanıcı ve Yöntem (metot) dir (Şekil 3.3).

Şekil 3.3: CBS'nin bileşenleri [26].

3.3 Karar Destek Sistemi Olarak CBS

Herhangi bir alanda analiz yapmayı ve bunun sonucunda karar vermeyi kolaylaştıran sisteme Karar Destek Sistemi denmektedir. Karar destek sistemleri çok çeşitli olabilmektedir. Böyle bir sisteme ihtiyaç duyulmasının nedeni karar alma sürecini kısaltmak ve isabetli kararlar alabilmektir. Bu sistem hem küçük çaplı hem de daha karmaşık sorunların çözümünde oldukça kolaylaştırıcı olarak kullanılabilir. Karar destek sistemleri bilgi sistemleri ile bağlantılıdır. Bu nedenle bilgi sistemlerinin tanımlanması daha doğru olacaktır. Bilgi Sistemi basit ifadesiyle bir organizasyonda planlama, kontrol, koordinasyon ve karar vermeyi kolaylaştırmak için düzenlenen donanım, yazılım, altyapı ve eğitilmiş personelin bir kombinasyonudur [27].

Karar destek sistemleri çok fazla alanda kullanıldığı için bu sistemde kullanılan teknolojiler oldukça fazladır [28]. Kullanılan bu teknolojilerden birisi CBS'dir. CBS kullanılarak karmaşık olan problemler daha hızlı ve etkin bir şekilde çözülebilmektedir. CBS özellikle konumsal analiz gerektiren bilgiler için oldukça faydalıdır. Bu nedenle konumsal analiz gerektiren işlemler için en çok tercih edilen programların başında CBS gelmektedir. "CBS teknolojisi ile coğrafi referanslı bilgileri toplamak, depolamak, işlemek, analiz etmek, sorgulamak ve yönetmek mümkündür. CBS sayesinde, bilgi akışı hızlanmakta, iş verimliliği artmakta, analizler etkili ve doğru bir şekilde yapılabilmekte ve işgücü ve zaman kaybı önenebilir hale gelmektedir [27].

4. UYGULAMA: AVRUPA'YA GÖÇLER

Çalışmanın amacı Coğrafi Bilgi Sistemlerinden yararlanarak Avrupa'ya olan göçlerin ve göç esnasında kullanılan rotaların çok boyutlu olarak incelenmesidir. Bu nedenle;

- Göç rotalarının oluşma nedenleri,
- Avrupa'nın göç aldığı bölgeler,
- Avrupa'ya göçlerin nedenlerinin ortaya çıkarılması,
- Göç rotalarının belirlenmesinde CBS kullanımı,
- Göç rotalarının içinde Doğu Akdeniz Rotasının öneminin belirlenmesi,
- Doğu Akdeniz rotası içinde Türkiye'nin öneminin belirlenmesi olarak sıralanabilir.

Çalışma alanı göçlerin nihai varış yeri olan Avrupa'dır. Bununla birlikte kaynak ülkeler ise büyük oranda Afrika ile Ortadoğu başta olmak üzere Asya ülkeleridir. Çalışmada ArcMap 10.2 kullanılmıştır. Çalışmanın ilerleyen kısımlarında her bir rota ayrı olarak incelenmiştir.

Kullanılan veriler ise şu şekildedir:

Geometrik veriler; Göç Rotaları (Çizgi verileri-IOM verileri), Ülke Sınırları (Poligon verileri), Türkiye göçmen giriş çıkış nokta verileri.

Sözel Veriler; Frontex verileri (rotaların kullanan kişilerin toplam sayıları- excel verisi), savaş ve çatışmayı gösteren excel verileri, Türkiye nüfus verisi, Türkiye'de bulunan Suriyeli nüfusu verisi, ülkelerin demokrasi oranları, ülkelerin milli gelirleri, ülkelerin çatışma ve doğal afet oranları, ülkelerin terör saldırısı oranları, ülke isimleri olarak sıralanabilir.

4.1 Avrupa'da Göç Olgusu ve Frontex (Sınır ve Sahil Koruma Ajansı)

Avrupa II. Dünya savaşından itibaren sürekli olarak göç alan çekim merkezlerinden birisidir. Bu çekimin birçok sebebi bulunmaktadır. Çekim sebeplerinin başında ise ekonomik, sosyal ve siyasal nedenler gelmektedir. Sadece 2015 yılında 1 milyondan fazla göçmen ve mülteci Avrupa'ya gelmiştir. Uluslararası Göç Örgütü (IOM-International Organization for Migration) göre, 2015 yılında 1.011.700'den fazla kişinin deniz yoluyla, yaklaşık 34.900'ünün kara yoluyla geldiği tahmin edilmektedir [1]. Yine IOM'ye göre, 2015 yılında Akdeniz'i geçmeye çalışan en az 3.770 göçmenin öldüğü rapor edilmiştir [1]. Kontrolsüz ve aşırı olan bu göç dalgaları Avrupa ekonomik

yapısı için tehlike oluşturmakta ve üye devletler açısından çok çeşitli yasalar ile bu akımın önüne geçilmeye çalışılmaktadır. Özellikle AB için tehlike arz eden yasadışı göçmen akışını kontrol altına alabilmek için birlik “Sınır ve Sahil Koruma Ajansı (Frontex)” adlı bir birim kurmuştur. İlk olarak 1999 yılında Avrupa Adalet ve İçişleri Konseyi göç, sığınma ve güvenlik alanlarında işbirliğini güçlendirmek için çeşitli adımlar atmıştır. Daha sonra ise sınır yönetimi alanında Göç, Sınırlar ve Sığınma Stratejik Komitesi (SCIFA) üyelerinden ve ulusal sınır kontrol hizmetlerinin sorumlularından oluşan bir grup olan “Dış Sınır Uygulayıcıları Ortak Birimi” oluşturulmuştur. Ortak birim, Sınır Kontrolü Geçici Merkezlerin ulusal projelerini koordine etmiştir. Görevleri ise AB çapında pilot projeler ve sınır yönetimi ile ilgili ortak operasyonları denetlemek olarak belirlenmiştir. Bu birimin ise 7 tane geçici merkezi bulunmaktaydı. Bunlar; [6].

1. Risk Analiz Merkezi (Helsinki, Finlandiya),
2. Kara Sınırları Merkezi (Berlin, Almanya),
3. Hava Sınırları Merkezi (Roma, İtalya),
4. Batı Deniz Sınırları Merkezi (Madrid, İspanya),
5. Özel Eğitim Merkezi (Traiskirchen, Avusturya),
6. Yönetim Merkezi (Dover, İngiltere),
7. Doğu Deniz Sınırları Merkezi (Pire, Yunanistan)

Geçici merkezlerin kurulmasından iki yıl sonra, Avrupa Konseyi bir adım daha atmaya karar vermiştir. Ortak birimin çalışma usullerini iyileştirme amacıyla 26 Ekim 2004 tarihinde Avrupa Birliği Üye Devletlerinin Dış Sınırlarında Operasyonel İşbirliği Yönetimi Avrupa Aracı (Frontex), Avrupa Komisyonu konsey tüzüğüne göre kurulmuştur. Daha sonra ise bu tüzük, 14 Eylül 2016'da Avrupa Sınırları ve Sahil Güvenlik Ajansı'nı (Frontex) kuran 2016/1624 (Avrupa Birliği) Yönetmeliği tarafından yürürlükten kaldırılmıştır [6].

Avrupa'da göç olgusu incelendiğinde ise geçişlerin daha çok deniz yolu ile sağlandığı görülecektir. Arnavutluk ve Türkiye üzerinden ise daha çok kara yolu ile sağlanmaktadır. Avrupa'ya göçler noktasında özellikle yakın tarihte Suriye'deki savaş göçün en büyük itici güçlerinden birisidir. Ancak Afganistan ve Irak'ta devam eden şiddet, Eritre'de yaşanan istismar ile yolsuzluklar ve Kosova'daki yoksulluk da insanları başka ülkelerde yeni yaşamlar aramaya yöneltmiştir [6].

Avrupa'ya gelenlerin hepsi iltica talebinde bulunmamasına rağmen, çoğu kişi iltica talep etmektedir. Örneğin; Almanya'ya 2015 yılında 476.000 kişi sığınma talebinde bulunmuştur [7]. Macaristan, sığınma başvuruları için ikinci sırada yer almaktadır. Bunun sebebi göçmenlerin Yunanistan ve Batı Balkanlar üzerinden karayolu ile Macaristan'a gelmeleridir. Macaristan'a 2015 yılının sonuna kadar 177.130 başvuru yapılmıştır [7].

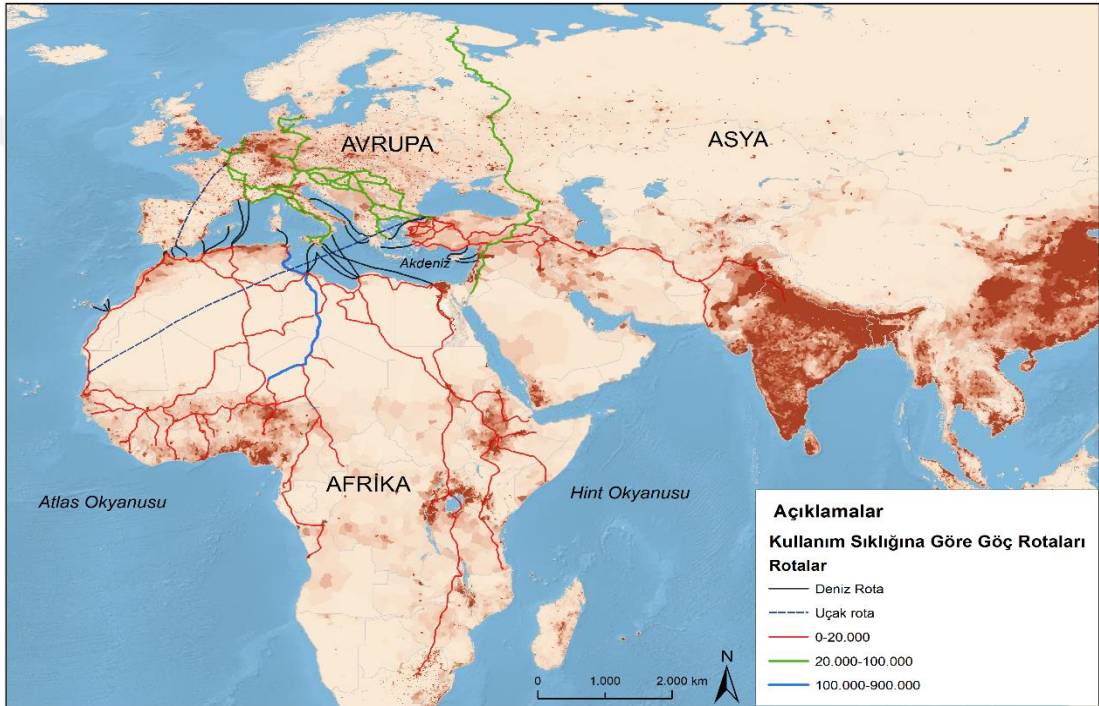
4.2 Avrupa'ya Olan Göçlere Genel Bakış

Düzensiz ve kontrol dışı göç alımı Avrupa başta olmak üzere özellikle I. Dünya ülkeleri için büyük bir problem teşkil etmektedir. Bu göçler bazen o kadar etkili olabilmektedir ki dünya siyasetinde siyasetçilerin bu konu hakkında alacakları önlemler seçimlerin sonuçlarını belirleyebilmektedir. Böyle bir durum için çarpıcı bir örnek olarak 2016 yılında Donald Trump'ın seçim kampanyası gösterilebilir. Kampanyanın özünü oluşturan göçmen politikaları ve ABD ile Meksika sınırına kurulması planlanan duvardır. Kuşkusuz ki böyle bir duvarın sembolik anlamı yanında göçmen geçişlerini engelleyici fiziki bir özelliği de mevcuttur. Sonuç olarak böyle bir kampanya ile seçimi Donald Trump'ın kazanması kontrolsüz göçmen girişlerinin (diğer faktörler dışarıda tutulduğunda) ülkelerin kamuoylarında da karşılık bulduğunu göstermektedir.

Avrupa Birliği üye ülkeleri içinde durum ABD'de olduğundan farklı değildir. Özellikle 2008 yılının yaz aylarından sonra birlik ülkeleri oldukça yoğunlaşan bir göç baskısıyla karşı karşıya kalmışlardır. Bu baskıyı azaltmak için birçok kanun çıkarılması ve güvenlik önlemlerine rağmen istenilen düzeyde başarı sağlanamadığı görülmektedir. Yasadışı göçler nedeniyle ülkelerin ekonomik ve siyasi istikrarı olumsuz etkilenmektedir. Bu etkileri ise şu şekilde sıralamak mümkündür. İşçi sömürüsü (gelen göçmenlerin çok daha ucuza çalışarak yerli işçilerin işlerini ellerinden alarak haksız rekabet yaratmaları), ekonomik yapının bozulması, göçmenlerin geldikleri ülkelerin kanunlarına uymaması, göçmenlerin kültürel ve sosyal adaptasyon sağlayamamaları ya da böyle bir ortam bulamamaları ile kamu hizmetinde aksamaların meydana gelmesi şeklinde sıralamak mümkündür [29]. Tüm bu nedenlerden dolayı 2009 yılında yapılan bir anket sonucunda Avrupa Birliği üye ülkelerinde yaşayan insanlar Avrupa'daki en büyük üç sorundan birinin yasadışı

göçmen akışı olduğunu ve birlik düzeyinde önlemlerin alınması gerektiğini belirtmişlerdir [29].

Avrupa Birliği'nin sınır koruma birimi olan Frontex iç sınırlardan ziyade daha çok birliğin dış sınırlarına odaklanmaktadır. Bunun sebebi Shengen vize uygulaması dolayısıyla birlik üyesi ülkeler arasında vize serbestliği olmasıdır. Frontex'in tüm çabalarına rağmen tam anlamıyla bir koruma sağlanmamıştır. Bunun sebebi ise Avrupa'ya dünyanın birçok bölgesinden göçlerin gelmesidir. Öyleki bu göçlerin her birinin kendisine ait rotaları bulunmaktadır. Bu rotalar ise yoğunluklarına göre sınıflandırılabilir (Şekil 4.1).

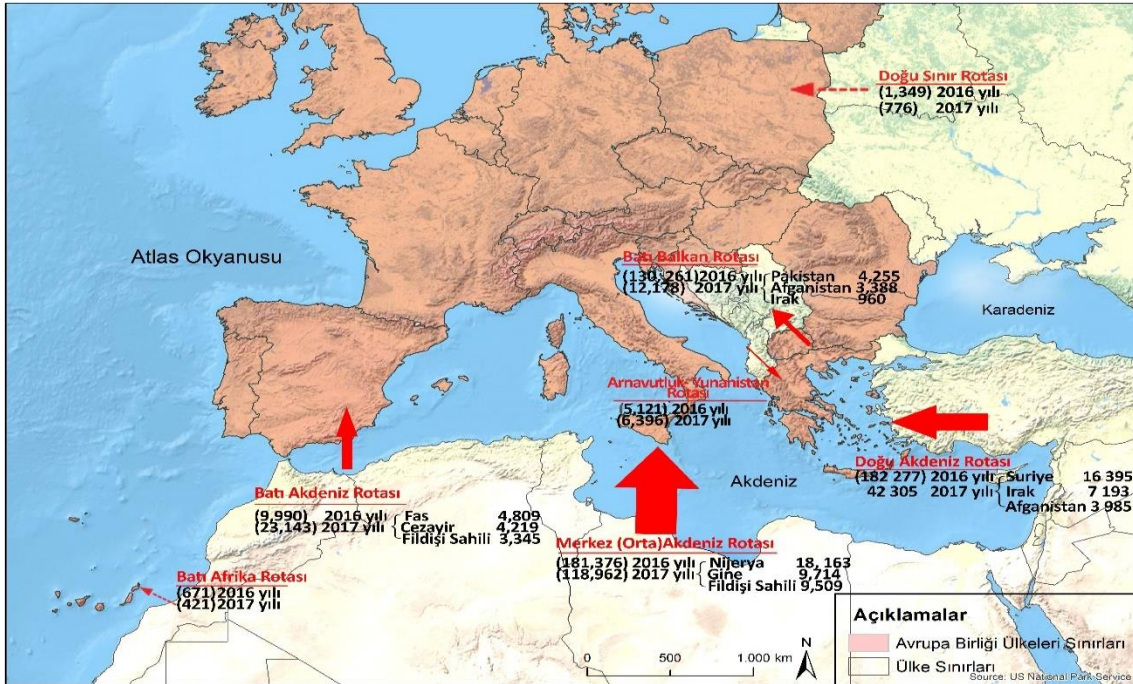
Şekil 4.1: Kullanım sıklığına göre Avrupa'ya göç rotaları

Şekil 4.1'te görülebileceği gibi Avrupa'ya yoğun olarak göç veren yerler Afrika ve Ortadoğu'dur. Afrika'da Nijer'den başlayıp Libya'da sonlanan rota yoğunluk bakımından en fazla kullanılan rotadır. Bunun dışında Beyrut'tan başlayıp Rusya Norveç sınırına kadar devam eden rota ile Avrupa içindeki rotaların tamamı ikinci dereceden kullanılan rotalar olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle Avrupa içindeki rotaların bu derece yoğun kullanılmasının sebebi ise tüm rotaların Avrupa'da birleşmesidir. Bir başka deyişle Avrupa'daki rotalar tüm rotalardan gelen insanların toplanma alanı olduğu için yoğunluk bakımından fazladır. Şekil 4.1'teki bir diğer önemli özellik dünya nüfus yoğunluk haritası ile göç rotalarının uyuşmasıdır. Göç rotaları daha çok nüfus yoğunluğu fazla olan yerler üzerinde birbirleri ile

uyuşmaktadır. Bu özelliğın en belirgin hissedildiğı yerlerden birisi Hindistan üzerinden başlayan doğı sınırının başlagıç rotası olan Yeni Delhi'dir. Yeni Delhi üzerinden başlayan rotanın devamında nüfus yoğunluğu fazla olan yerleri (İslamabat, Kabil, Kandahar, Aşgabat, Tahran vb.) takip ederek devam etmektedir. Ayrıca Afrika rotalarının nerdeyse tamamında böyle bir uyumun söz konusu olduğı görölmektedir. Özellikle kıtanın doğusu ile batısındaki rotaların kesişim yerleri ve başlangıç yerleri nüfus yoğunluğunun fazla olduğı şehirlerden geçmekte ya da bu şehirlerden başlamaktadır.

Şekil 4.1'de rotalar sınıflandırılırken sadece yoğunlukları dikkate alınmıştır. Bu ayırım Uluslararası Göç Organizasyonu tarafından yapılmıştır (IOM). Bu ayrıma ek olarak Frontex tarafından 8 tane göç rotası belirlenmiştir. Bu rotalar sırasıyla; (Şekil 4.2).

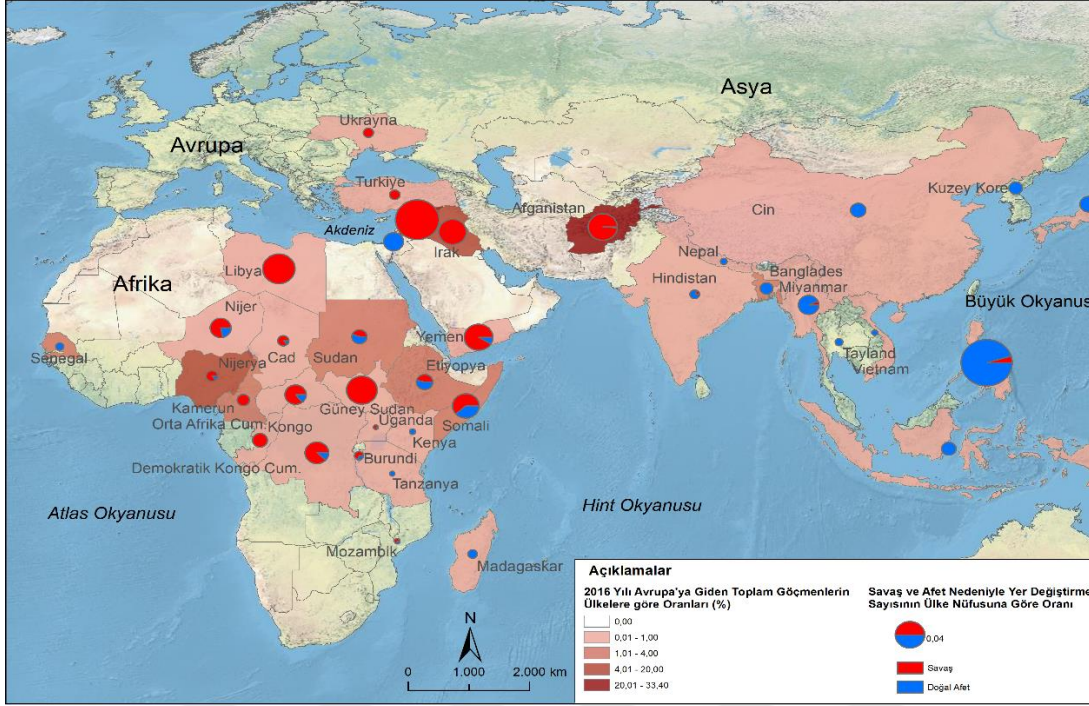
1. Batı Afrika Rotası,
2. Batı Akdeniz Rotası,
3. Orta (Merkez) Akdeniz Rotası,
4. Apulia ve Calabria Rotası,
5. Arnavutluk'tan Yunanistan'a Geçiş Rotası,
6. Batı Balkan Rotası,
7. Doğı Sınır Rotası,
8. Doğı Akdeniz Rotasıdır.

Şekil 4.2: 2016 ve 2017 yılları arasında Avrupa'ya göçlerde göç rotalarının yoğunlukları ile bu rotaları en çok kullanan ülkeler [3].

Şekil 4.2’de göç rotaları ile bu rotaların 2016 yılı ile 2017 yılları arasındaki göçmen sayısı karşılaştırılarak gösterilmiştir. 2017 yılında en yoğun rotanın Merkez Akdeniz rotası (118,962) olduğu görülmektedir. En yoğun rota olmasına rağmen 2016 yılına göre (181,376) gelen göçmen sayısında bir azalma görülmektedir. Şekil 4.2 incelendiğinde 2017 yılında Batı Akdeniz rotası (23,143) hariç tüm rotalarda 2016 yılında gelen göçmen sayılarına göre düşüş görülmektedir. Bununla birlikte en fazla düşüş Batı Balkan rotasında meydana gelmiştir. 2016 yılında 130,261 kişi kaçak bir şekilde bu rotayı kullanmışken 2017 yılında ise 12,178 kişi bu rotayı kullanmıştır. Bu düşüşlerin yaşanmasında Frontex’in yapmış olduğu çalışmalar ile AB ile AB’ye sınırı bulunan ya da yoğun göç gönderen devletler arasında imzalanan ikili anlaşmaların yapılması olduğu söylenebilir.

Genel olarak göç olgusu karışık bir durum olup birçok yönden değerlendirilmelidir. Bu durum Avrupa’ya olan göçler için de geçerlidir. Avrupa’nın yoğun göç almasının birçok sebebi bulunmaktadır. Bunların en önemlilerinden birisi ise özellikle 2011 yılından sonra göçlerin oranlarında artış yaşanmasında etkili olan Arap Bahar’ının etkileridir. 2011 yılı ve daha sonrasında ise Avrupa’ya olan göçlerde gözle görülür derecede bir artış söz konusudur. Arap baharı etkileri yanında savaş ve istikrarın uzun süredir olmadığı çoğu Afrika ülkesi ile Afganistan gibi ülkelerde Avrupa’ya göçmen gönderen potansiyel ülkelerin başında gelmektedir. Örneğin Şekil 4.3’de görüldüğü gibi 2016 yılında Avrupa’ya göçmen gönderen ülkelerin sayılarının ülke nüfusuna göre oranı ile savaş ve afet sonrasında yer değiştirenlerin ülke nüfuslarına göre oranı verilmiştir.

Şekil 4.3: 2016 yılında Avrupa'ya giden toplam göçmenlerin ülkelere göre oranları ve göç verme sebepleri [6],[8].

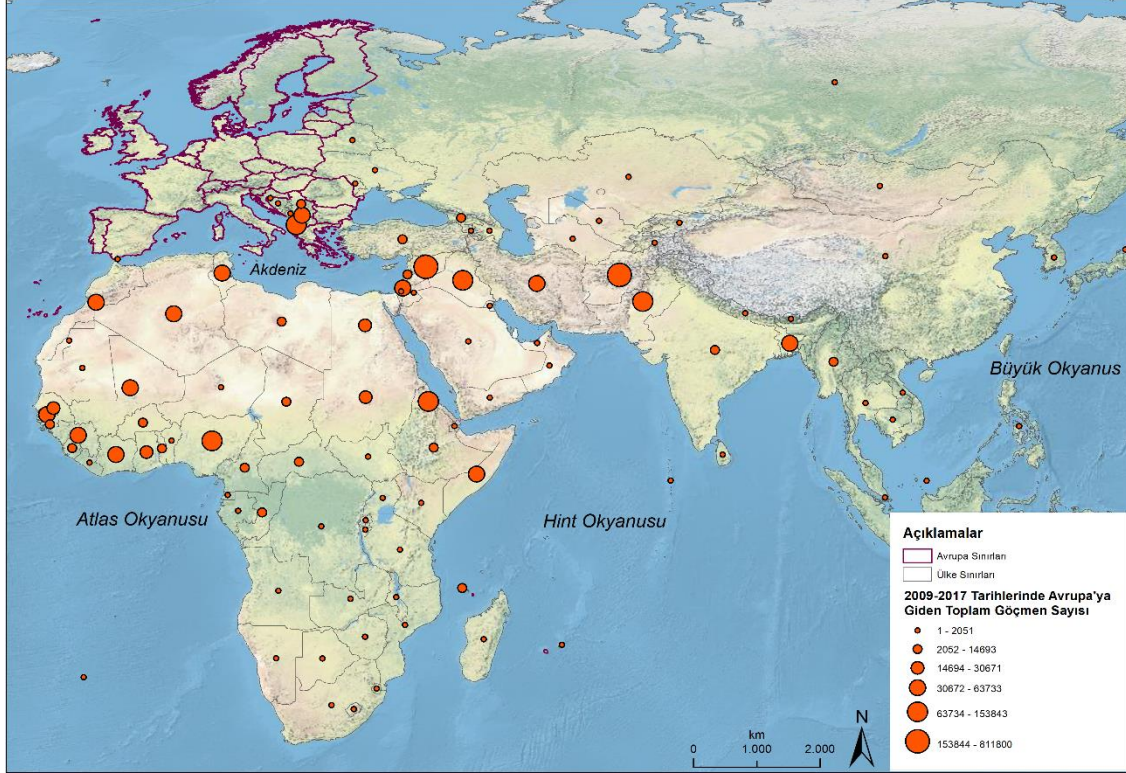
Şekil 4.3'te 2016 yılında Avrupa'ya en fazla göç gönderen ilk dört ülke Afganistan, Suriye, Irak ve Nijerya'dır. Ülke nüfuslarına göre göç edenlerin oranlarına bakıldığında ise Afganistan, Suriye, Irak ve Nijerya oranının yine fazla olduğu görülecektir [6]. Yine farklı bir kurum olan İnternal Displacement Monitoring Centre'nın yapmış olduğu çalışmaya göre göç edenlerin göç nedenleri belirlenmiştir. Genel olarak iki kategori belirlenmiştir. Bunlar savaş ya da çatışma veya doğal afet sonucunda göç şeklindedir. Önemli olan bir nokta ise İnternal Displacement Monitoring Centre'nın yapmış olduğu çalışmada göçler genel görünümü ile verilmiştir. Burda ağırlıklı olarak ülke içinde yapılan göçler gözetilmekle beraber dış göçleride büyük oranda beslediğini söylemek yanlış olmayacaktır. Sebebi ise iç göç sayılarının oldukça yüksek olmasıdır. Frontex'in yapmış olduğu çalışmaya göre 2016 yılında ülkelerin Avrupa'ya göç gönderme sayıları net bir şekilde bilinmektedir. 2016 yılında İnternal Displacement Monitoring Centre'nın yapmış olduğu içsel yer değiştirme sayıları ile Frontex verileri karşılaştırıldığında oldukça büyük bir fark olduğu görülecektir. Bu nedenle savaş ve doğal afet nedeniyle bir şekilde yer değiştiren insanların sadece iç göç ile sınırlı kalmadığı büyük oranda da dış göçe yöneldikleri söylenebilir. Yine şekil 4.3'te savaş ve afet nedeniyle yer değiştirenlerin ülke nüfuslarına göre oranları verilmiştir. Ülke nüfuslarına göre en yüksek olan ülkeler ise

Suriye, Irak, Afganistan, Filipinler, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Somali ve Güney Sudan'dır. Bunlardan Filipinler hariç diğer ülkelerin göç etmesindeki asıl sebep savaş veya çatışmadır.

Özellikle Avrupa için göç potansiyeli yüksek olan Afganistan, Suriye, Irak ve Nijerya'nın özelliklerine bakıldığında Irak ve Suriye'den göçenlerin tamamının çatışma nedeniyle yer değiştirdiği, Afganistan'ın ise tamamına yakınının çatışma nedeniyle göç ettiği görülecektir. Bununla birlikte Nijerya'dan göç edenlerin 3'te 2'si yine çatışma nedeniyle göç etmiştir. En çok göç veren bu ülkelere bakarak Avrupa'ya gelen göçmenlerin göç nedenleri arasında çatışmadan kaçmak olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Yine bölge bazında bakıldığında Afrika ülkelerinin çoğunda çatışma sonucunda göç hareketleri olduğu görülmektedir. Bununla birlikte Doğu ve Güneydoğu Asya ülkelerinde ise daha çok doğal afet nedeni göç hareketleri yaşansa da bu durum Avrupa üzerinde büyük bir etki yaratmamıştır. Güneydoğu Asya ülkelerindeki göç daha çok içsel yer değiştirme olarak kalmıştır [8]. Yine bu ülkelere Avrupa'ya nispeten daha az göç gelmesinin nedenlerinden bir diğeri de coğrafi olarak bu ülkelerin Avrupa'ya olan görece uzaklığıdır.

Daha genel bakıldığında bu dört ülkenin sadece 2016 tarihinde değil diğer tarihlerde de oldukça fazla göçmen gönderdiği görülecektir. Örneğin Şekil 4.4'de Frontex verilerine göre 2009 Ocak ayından 2017 Aralık ayına kadar olan süre içerisinde Avrupa'ya illegal geçiş yapan göçmenlerin tam sayıları verilmiştir. Şekil 4.3 ile karşılaştırdığımızda görünümün çok farklı olmadığı görülmektedir. Şekil 4.4'de de Şekil 4.3 ile benzer olarak Avrupa'ya 2009-2017 tarihleri arasında en fazla göçmen gönderen ülkeler olarak Afganistan, Suriye, Irak ve Nijerya'nın olduğu görülmektedir. Bu ülkelere ek olarak genel toplam içinde Arnavutluk ve Kosova gibi birlik içinde olmayıp coğrafi olarak yakın bazı ülkelere de göç gönderme sayıları oldukça fazla olduğu gözlenmektedir. Bununla birlikte Şekil 4.1 ile Şekil 4.4 arasında da bir bağlantı kurmak mümkündür. Göç rotaları ile bu rotaları en çok kullanan ülkelere bakıldığında bir paralellik söz konusudur. Örneğin bir akarsu ağına benzetebileceğimiz göç rotalarına bakıldığında bu rotaların üzerindeki ülkelerin göçmen gönderme oranlarının göç rotalarına uzak olan ülkelere daha fazla olduğu görülecektir. Şekil 4.1 incelendiğinde göç rotalarının ekvator altı Afrika ülkelerinde çok fazla gelişkin olmadığı görülecektir. Şekil 4.4'deki göçmen sayılarının yine ekvator altı Afrika ülkelerinde az olması Şekil 4.1'deki veri ile örtüşmektedir. Bu nedenle ekvator altı Afrika ülkelerinden düzensiz göçmen girişi Kuzey Afrika ülkeleri ile Sahra altı Afrika

ülkelerine göre daha azdır. Daha az olmasında bu ülkelerin coğrafi konum olarak Avrupa'ya uzak olması ile ekonomik olarak nispeten ekvator üstü Afrika ülkelerine göre daha yüksek bir milli gelire sahip olmasının payı bulunmaktadır (Çizelge 4.1) (Şekil 4.5).

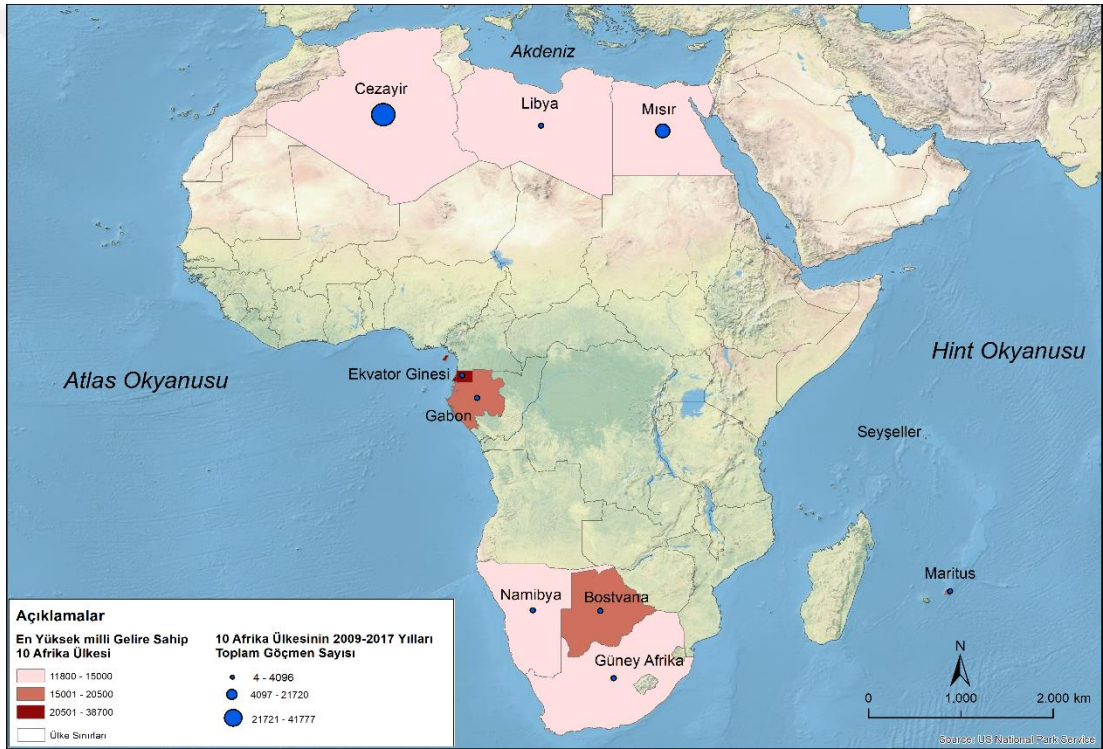
Şekil 4.4: 2009 ile 2017 yılları arasında Avrupa'ya giden toplam göçmen sayısı

Çizelge 4.1: Afrika ülkeleri 2012 yılı milli gelir sıralaması [30].

	Ülke İsmi	Kişi Başına Düşen GSYİH (Dolar) (2012)
1	Ekvator Ginesi	\$ 38,700
2	Seyşeller	\$ 28,000
3	Mauritius	\$ 20,500
4	Gabon	\$ 19,300
5	Botsvana	\$ 16,900
6	Cezayir	\$ 15,000
7	Libya	\$ 14,200
8	Güney Afrika	\$ 13,500
9	Mısır	\$ 12,100
10	Namibya	\$ 11,800

Çizelge 4.1'de Afrika kıtasında en çok milli gelire sahip olan 10 ülke verilmiştir. Koyu renk (bold) ile verilmiş ülkeler Afrika kıtasında ekvator ile ekvator altı ülkeleri ifade etmektedir. Yine ekvator üstünde olan üç Kuzey Afrika ülkesi olan Cezayir, Libya ve

Mısır’ında milli gelirleri yüksek olmakla birlikte 2011 yılından sonra başlayan Arap Baharından en fazla etkilenen Afrika ülkelerinin başında gelmektedirler. Bu nedenle Şekil 4.4’de de görüleceği gibi Avrupa’ya illegal göçmen gönderen ülkeler sıralamasında sayı olarak ekvator altı ülkelere göre daha fazla olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Siyasi karışıklığın sonucu olarak ekonomisi daha çok petrol gelirlerine dayanan bu üç ülke ekonomik bakımdan da problemler ile karşı karşıya kalmışlardır. Ek olarak coğrafi konum itibarıyla Avrupa’ya en yakın Afrika ülkeleri olmalarının da payı vardır. Bunun tersi olarak ekonomisi nispeten daha stabil olan diğer yedi ekvator altı ülke ise hem coğrafi uzaklığın yaratmış olduğu etki hem de görece ekonomik istikrar sayesinde düzensiz göçmen akışının diğer Afrika ülkelerine göre daha az olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır (Şekil 4.5).

Şekil 4.5: En yüksek milli gelire sahip 10 Afrika ülkesi ile bu ülkelerin 2009-2017 yıllarındaki toplam göçmen sayısı

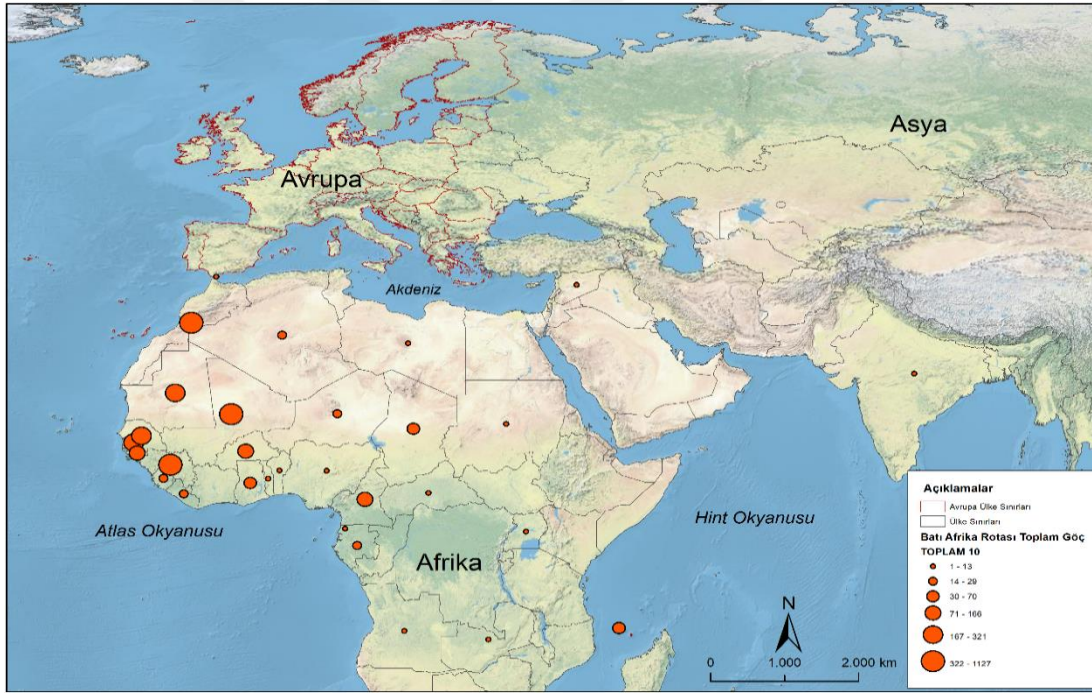
4.3 Avrupa’ya Göçlerde Kullanılan Göç Rotaları

4.3.1 Batı Afrika rotası

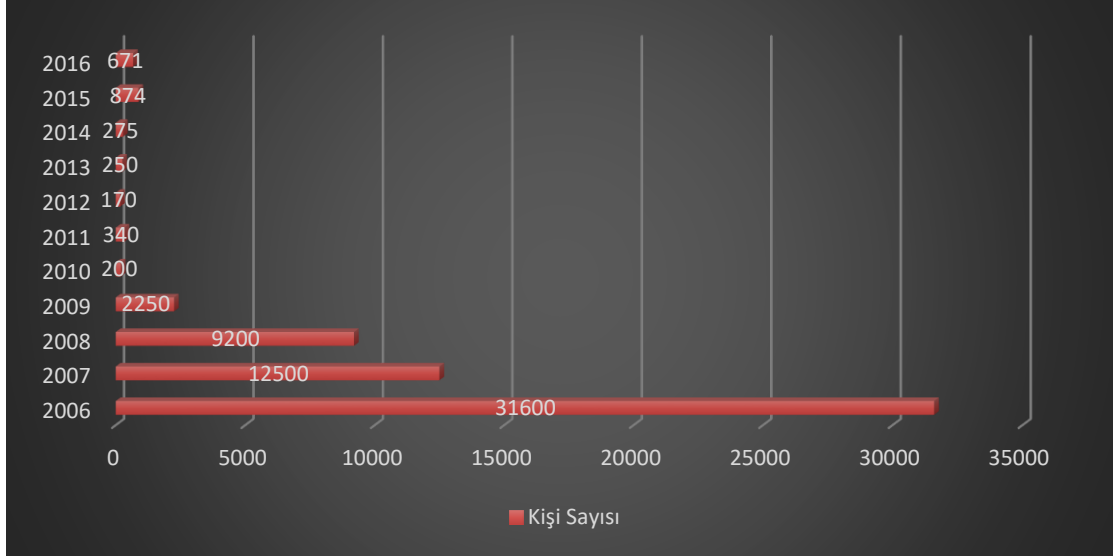
Senegal, Moritanya, Fas ve kanarya adaları arasındaki rota Avrupa’ya giriş için bir zamanların en sık kullanılan göçmen geçiş güzergâhlarından birisi konumundaydı. 2006 yılında yaklaşık 32 bin göçmen bu rotaları kullanarak Avrupa’ya girmiştir (Şekil

4.7). Bununla birlikte 2007 yılında göçmen sayısında %60'a yakın bir düşüş gözlenmiştir. Bu düşüşün sebebi ise İspanya, Senegal ve Moritanya arasında yapılan göçmen anlaşmalarıdır. Bu anlaşmalar sayesinde sınır kontrolleri oldukça yüksek seviyeye çıkarılmış olup, kaçak geçişler büyük oranda engellenmiştir.

Bu rotayı kullanan göçmenler çoğunlukla Fas, Senegal başta olmak üzere Nijer, Nijerya ve Mali'den gelmektedir (Şekil 4.6). Bu göçmenler genellikle kütükten yapılmış uzun bir kayık türü olan “cayucos” ları kullanmaktadırlar [6]. Fas'tan gelen göçmenler ise daha çok “pateras” isimli küçük balıkçı kayıklarını tercih etmektedirler [6]. 2007'den 2012'ye kadar olan sürede göçmen sayılarındaki düşüşler devam etmiştir. 2012 yılı 2006'dan 2016'ya kadar olan dönem içerisindeki en az göçmen sayılarının görüldüğü tarihtir (Şekil 4.7). 2012 tarihinden sonra ise sadece 2015 yılında çok küçük bir yükselim söz konusudur. 2015 yılında göçmen sayısı 874 kişiye ulaşmıştır (Şekil 4.7).

Şekil 4.6: 2009 ile 2017 yılları arasında Batı Afrika rotası ülkelere göre göç sayısı

Şekil 4.7: 2006-2016 tarihleri arası Batı Afrika'daki yasa dışı sınır geçişleri [31].

Faslı kaçakçılarının sistemi çok fazla gelişmiş bir halde olmayıp daha çok bireysel başvurular görünümü çizmiştir. Fas kaçakçılık yapısına bakıldığında iyi işleyen bir kaçakçılık ağından bahsetmek mümkün değildir. Kullanılan botlar ise küçük çapta olup az sayıda insanın sığabileceği bir yapıdadırlar [31].

İlave olarak Frontex'in son verilerine göre 2018'in Ocak ayında 20 kişi illegal olarak bu rotayı kullanmış olup, büyük çoğunluğu Fas'tan gelmişlerdir [31].

4.3.2 Batı Akdeniz rotası

Avrupa'ya kaçak geçişler noktasında önemli rotalardan birisi de Batı Akdeniz Rotası olarak karşımıza çıkmaktadır. Binlerce göçmen sahra altı ülkelerinden gelip İspanya'nın Kuzey Afrika'daki toprağı olan Melilla'nın sınırlarında bulunan çitleri aşması dünya basınında uzun süre yer tutmuştur (Şekil 4.8-4.9).

Fas ve İspanya arasındaki anlaşmalar sayesinde bu rotayı kullanan göçmen sayılarının sürekli kontrol altında tutulması başarılmıştır. Bu rotayı kullanan göçmenler bu nedenle Libya üzerinden Avrupa'ya girmeyi daha çok tercih etmektedirler. Bu tercihin nedenleri arasında ise Fas ve İspanya arasındaki yapılan anlaşma sonucu ortak hareket etme olduğu kadar Libya yoluyla Avrupalı yetkililer tarafından göçmenlerin geri gönderilme riskinin daha az olmasıdır.

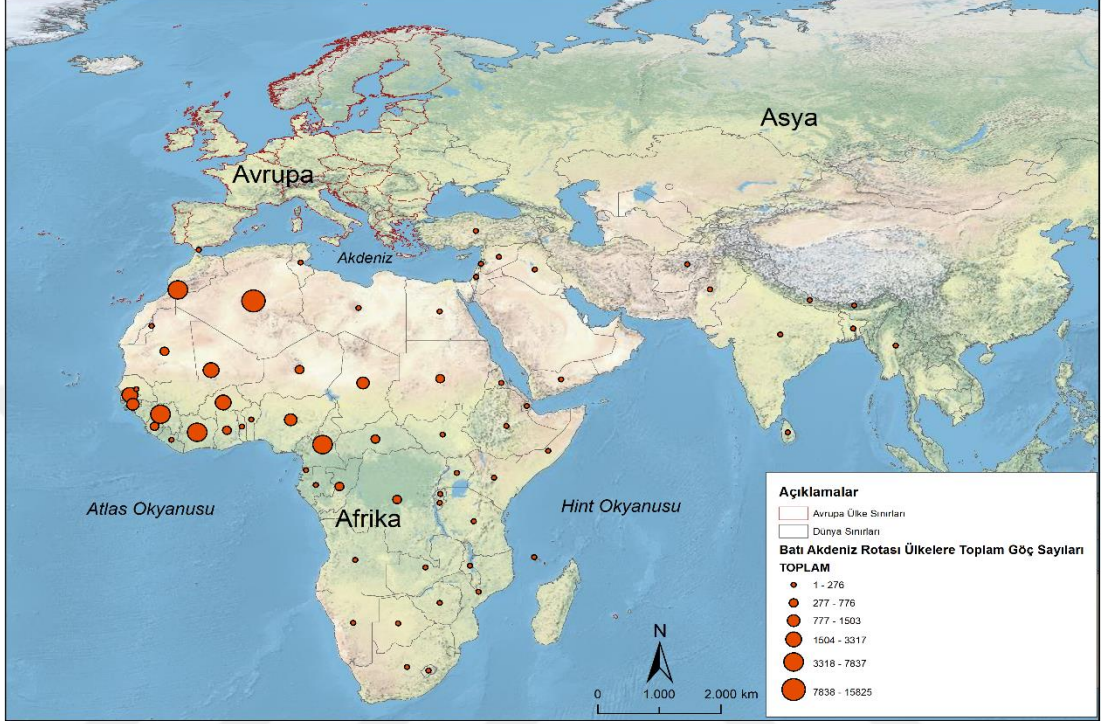
Şekil 4.8: 22 Ekim 2014'te Melilla'ya girmeye çalışan göçmenler [32].

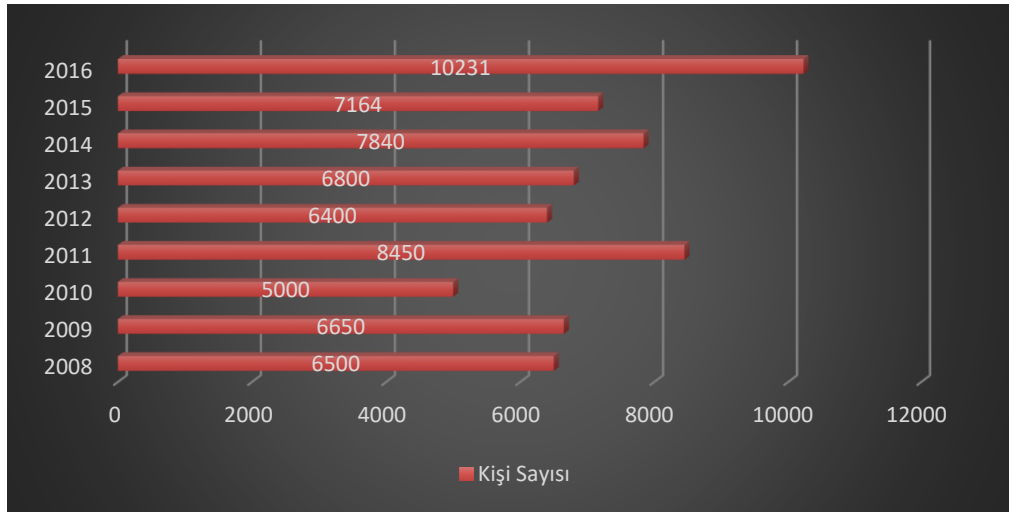
Şekil 4.9: 3 Nisan 2014 Melilla'ya girmeye çalışan kaçak göçmenler [32].

Yaklaşık 10 yıl önce bu rotayı kullanarak Avrupa'ya geçiş yapmak isteyen göçmenlerin (özellikle Faslı ve Cezayirli göçmenler) profili daha çok ekonomik sebepler oluşturmaktaydı. Fakat süreç içerisinde özellikle Afrika'dan gelen göçmeler (Mali, Sudan, Kamerun, Nijerya, Çad ve Orta Afrika Cumhuriyeti) ise çatışma

bölgelerinden kaçarak canlarını kurtarmak için Avrupa'ya göç etmek zorunda kalmışlardır (Şekil 4.10). 2015 yılında ise bu ülkelere Suriyeli mülteciler eklenmiştir. 2015 yılının toplam geçişlerinin (7164 kişi) büyük bir kısmını Suriye kökenli göçmenler oluşturmuştur (Şekil 4.11).

Şekil 4.10: 2009 ile 2017 yılları arasında Batı Akdeniz rotası ülkelere göre göç sayısı

Şekil 4.11: 2008-2016 tarihleri arası Batı Akdeniz'deki yasa dışı sınır geçişleri [33].

Bu rotada meydana gelen göçmen sayılarının dalgalanmasının nedenleri arasında İspanya'nın uyguladığı sınır güvenliği için sürekli devriye atılması ile İspanya'nın

Moritanya ve Senegal hükümetleri ile imzaladığı ikili anlaşmaların rolü bulunmaktadır. Ayrıca limanlardaki güvenlik önlemleri de daha fazla arttırılmıştır. Bu faktörlere ilave olarak İspanya'daki ekonomik koşulların kötüye gitmesi de gelen göçmen sayılarının azalmasının sebepleri arasında gösterilebilir.

İlave olarak Frontex'in son verilerine göre 2018'in Ocak ayında bu rotayı kullanarak illegal geçiş yapan göçmen sayısı 3,201 kişidir [33]. Bu rotayı kullanan göçmenlerin uyuğu ise şöyledir. Bilinmeyen 602, Fas 507, Gine 498, Mali 410, Fildişi Sahili 310 kişidir [33].

4.3.3 Orta (Merkez) Akdeniz rotası

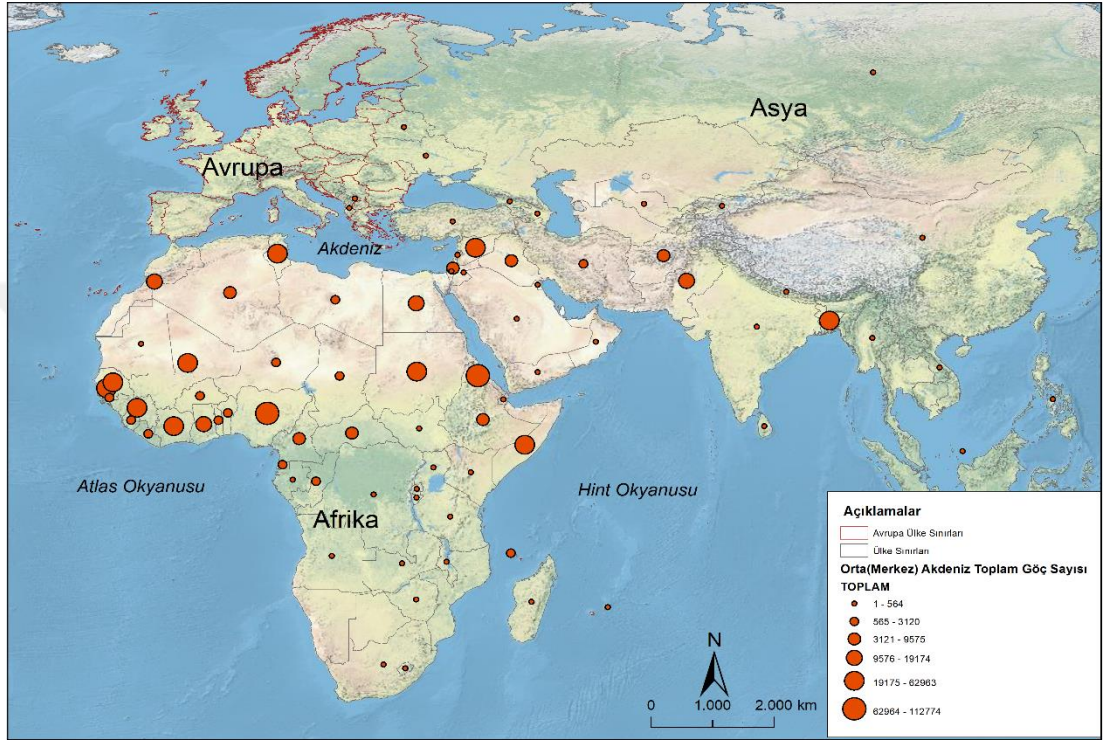
Toplam göçmen sayılarında bir düşüş olmasına rağmen (2014 yılına göre) Merkez Akdeniz rotası 2015 yılında yoğun bir göç dalgasına maruz kalmıştır (Şekil 4.12). 2015 yılındaki göçmen sayılarındaki düşüşün nedeni ise Suriyeli göçmenlerin daha çok Doğu Akdeniz rotasını tercih etmeleri ile kaçakçıların bot bulma konusunda zorluk yaşamalarıdır. Göçmenlerin Avrupa'ya geçmeden önce toplanma alanı olarak kullandıkları ülke konumundaki Libya'da kaçakçılık altyapısı oldukça gelişmiştir. 2015 yılında bu rotayı kullanan göçmenlerin büyük çoğunluğu daha çok Eritre, Nijerya ve Somali'den gelmişlerdir (Şekil 4.13).

Şekil 4.12: 2008-2016 tarihleri arası Merkez Akdeniz'deki yasa dışı sınır geçişleri [34].

Kaçakçıların kullandıkları teknelerin yetersizliği sebebiyle en tehlikeli yolculukların olduğu rota demek yanlış olmayacaktır. Bu rotadaki güvenlik önlemleri daha çok batan göçmen teknelerini kurtarma şeklinde gerçekleşmektedir [34].

Libya uzun süreden buyana Afrikalı göçmenler için bir toplanma alanını oluşturmaktadır. 2010 yılına kadar Libya Afrikalı göçmenler için hem varış noktası hem de transit olarak Avrupa'ya geçilebilecek bir liman niteliği taşımıştır. Libya'nın ekonomik durumu göçmenler için bir çekim noktası yaratmıştır. Göçmenler Libya'da Avrupa'ya geçebilmek ve gerekli olan parayı toplayabilmek için belli sürelerde çalışma fırsatı yakalamışlardır.

Şekil 4.13: 2009 ile 2017 yılları arasında Orta (Merkez) Akdeniz rotasının ülkelere göre göç sayısı

Uzun bir geçmişe sahip olan bu rotada 2008 yılında yaklaşık 40 bin göçmen Lampedusa ve Malta adaları üzerinden Avrupa'ya girmişlerdir (Şekil 4.12). Göçmenlerin büyük bir çoğunluğu ise Tunus, Nijerya, Somali ve Eritre'den gelmişlerdir (Şekil 4.13). 2009 ve 2010 yıllarında göçmen akışı neredeyse durma noktasına gelmiştir. Bu durumun altında yatan en önemli sebep ise İtalya ve Libya arasında imzalanan göçmen anlaşmasıdır. Fakat 2011 yılından sonra ise göçmen sayılarında büyük bir değişim yaşanmıştır. Bu değişimin nedenleri arasında Arap baharının büyük etkisi bulunmaktadır. 2011 yılında ocak ve mart arasında sadece 23 bin Tunuslu büyük bir çoğunluğu ekonomik ve siyasi nedenlerle İtalya'nın küçük bir adası olan Lampedusa üzerinden Avrupa'ya girmişlerdir [34].

2011 yılında Kaddafi rejiminin çökmesi ile birlikte 2012 yılı boyunca göçmen akışı belirgin bir şekilde düşmüştür (Şekil 4.12). Libya'daki sistemsel sorunlarından faydalanan kaçakçılar 2013 yılında kendilerini tekrardan organize etmişler ve Libya'dan kaçmak isteyen göçmen bulma noktasında ise her hangi bir sıkıntı yaşamamışlardır.

İlave olarak Frontex'in son verilerine göre 2018'in Ocak ayında bu rotayı kullanarak illegal geçiş yapan göçmen sayısı 6,542 kişidir. Bu rotayı kullanan göçmenlerin uyuğu ise şöyledir. Eritre 1,552, Tunus 1,190, Not Specified (bulunamayan) 484, Nijerya 401, Pakistan 288 kişidir [34].

4.3.4 Apulia ve Calabria rotası

Çok büyük bir giriş alanı olmamakla birlikte İtalyalı yetkililer tarafından dikkat edilen göçmen giriş alanlarından birisini oluşturmaktadır. Lokasyon olarak Merkez Akdeniz rotası içinde sayılabilecek bir yer olmakla birlikte Frontex (Avrupa Sahil ve Sınır Güvenliği Ajansı) tarafından ayrı bir rota olarak belirlenmiştir.

Bu rotayı kullanan göçmenler daha çok Yunanistan'a gelmiş ve bir süre Yunanistan'da kalmış göçmenlerin daha sonra başka Avrupa ülkelerine geçmesiyle işlerlik kazanmıştır. Calabria'daki göçmenlerin büyük çoğunluğu Türkiye ve Mısır üzerinden gelmektedirler. Bu göçmenlerin büyük çoğunluğu ise Suriyeliler olmakla birlikte önemli oranda Afganistan ve Pakistanlılar'da bulunmaktadır.

Bu rotanın en yoğun yılı Arap baharının başladığı yıl olan 2011 yılı olarak kaydedilmiştir. Bu yılda gelen göçmen sayıları 5,259 kişiyi bulmuştur (Şekil 4.14). 2011 yılından sonra meydana gelen düşüşlerin sebeplerinden birisi ise özellikle Türkiye üzerinden batı balkanlara geçişlerin yaygınlaşması olarak gösterilebilir.

Şekil 4.14: 2009-2016 tarihleri arası Apulia ve Calabria'daki yasa dışı sınır geçişleri [35].

Bu rota üzerinde kaçakçılar diğer rotalarda kullanılan yöntemlerden oldukça farklı bir yöntemi kullanmaktadırlar. Bu rota üzerinde küçük ve dayanıksız botlar yerine lüks yatlar tercih edilmektedir [35]. Yatların güverte kısmında göçmenler bazen balık istifi olarak tarif edilecek kadar sıkıştırılıp saklanmakta ve böylece sahil güvenliğinin ilgisini daha az çekmektedirler. Bununla birlikte, Mısır'dan gelen kaçakçılar küçük balıkçı tekneleri kullanmaktadırlar. Ancak daha sonra büyük gemilere geçmişler ve balıkçı teknelerini kullanmayı bırakmışlardır.

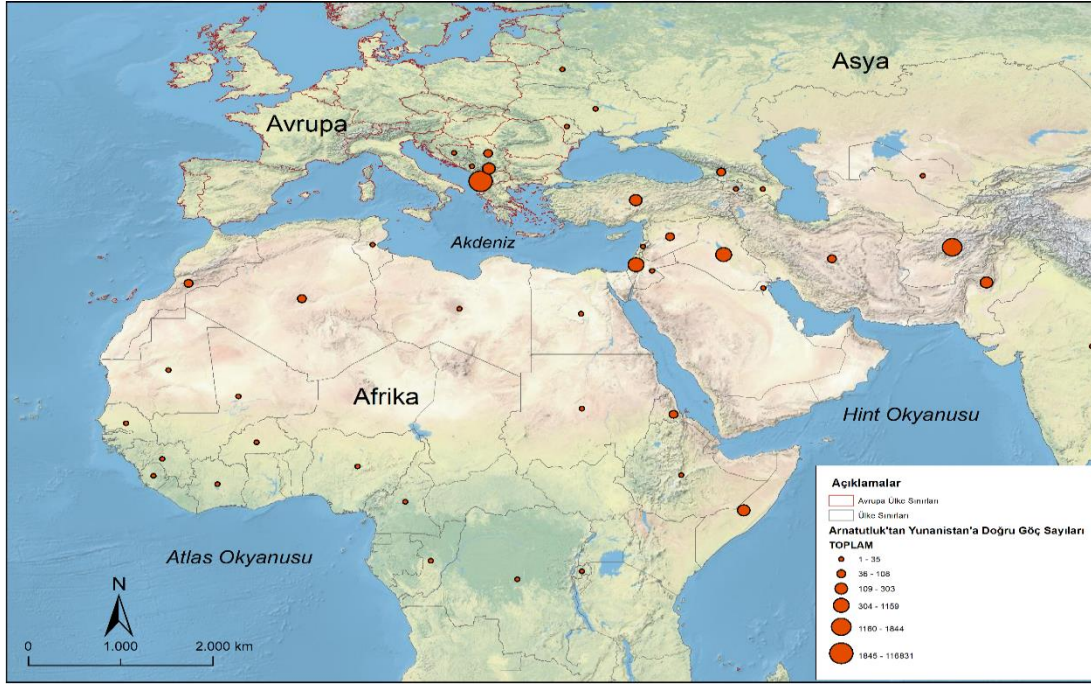
2014'te Türkiye'de insan kaçakçıları 600 kişi kapasiteye sahip yük gemileri kullanmaya başlamışlardır. Kaçakçılık için kullanılan Limanların başında ise Mersin gelmektedir. Bununla birlikte Türkiye rotası da pek güvenli sayılmamaktadır. Kullanılan gemilerin motorları ise genellikle güvenilmez karakterdedir. Yolculuk sırasında gemilerdeki Otomatik Tanıma Sistemi (Automatic Identification System – AIS-) kapatılmak yoluyla sahil güvenlik radarlarından kurtulunmaya çalışılmaktadır. Buna ilaveten 2014 itibarıyla Apulia ve Calabria Rotası verileri Merkez Akdeniz rotası verileriyle birleştirilmiştir. Bu iki rotayı varış yerleri itibarı ile farklı olarak değerlendirmek yanlış olacaktır.

4.3.5 Arnavutluk'tan Yunanistan'a geçiş rotası

Arnavutluk'tan Yunanistan'a olan geçişler çok uzun süreden bu yana Avrupa'ya geçişlerde önemli bir yer tutmaktadır. 2011 yılından sonra geçişlerde çok ciddi bir düşüş olmakla birlikte 2011 yılından önceki 3 yıl boyunca ise ortalama olarak 35 bin civarında illegal göçmen geçişi yaşanmış olup Avrupa'ya illegal göçmen sayısının önemli bir payını oluşturmuştur (Şekil 4.15). Sınırdan yasadışı geçen Arnavut vatandaşlar kısa sürede Arnavutluk'a geri gönderilmiştir. Ancak hızlı bir şekilde Yunanistan'a yeniden girmeye teşebbüs edilmiştir. Bu yüzden tespit sayısının, sınırı geçmeye çalışan gerçek göçmen sayısından daha yüksek olduğu anlamına gelmektedir [36].

Şekil 4.15: 2008-2016 tarihleri arası Arnavutluk'tan Yunanistan'a geçiş rotasındaki yasa dışı sınır geçişleri [36].

Şekil 4.16: 2009 ile 2017 yılları arasında Arnavutluk – Yunanistan arası ülkelere göre göç sayısı

Bu rotayı kullanan göçmenlerin göç sebepleri arasında esas olarak ekonomik sebepler gelmektedir. Özellikle mevsimsel olarak inşaat ve tarım sektöründe çalışmak üzere giden göçmen sayıları oldukça fazla bir oranı oluşturmaktadır. Arnavut göçmenler çok kolay bir şekilde Yunanistan sınırını geçebilmektedirler. Arnavut göçmenleri çalıştıran Yunan işletmeleri üzerinde çok sıkı bir denetim olmaması da yine bu göçmelerin üzerinde bir çekim oluşturmaktadır. 2010 yılının sonlarına doğru Arnavutluk

vatandaşlarının Avrupa'ya vizesiz girmeleri sonucunda illegal sınır geçişleri sayısında büyük bir azalma meydana gelmiş olup ortalama olarak 6 bin civarına sabitlenmiştir. İlave olarak Frontex'in son verilerine göre 2018'de Ocak ayında bu rotayı kullanarak illegal geçiş yapan göçmen sayısı 684 kişidir. Bu rotayı kullanan göçmenlerin uyruğu ise şöyledir. Arnavutluk 634, Suriye 9, Afganistan 8, Cezayir 8, Libya 7 kişidir [36].

4.3.6 Batı Balkan rotası

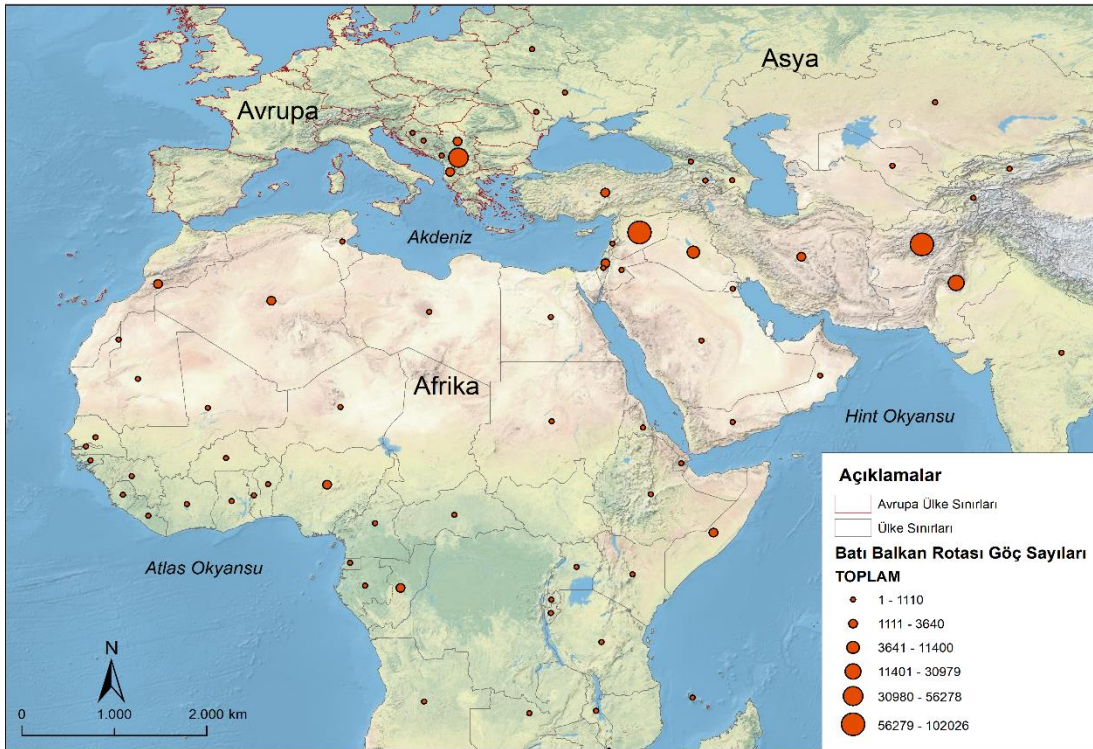
Batı Balkan rotasını kullanan göçmenlerin büyük çoğunluğunun kullandığı güzergâh arasında ilk olarak Yunanistan ve eski Yugoslav devletleri (Sırbistan, Macaristan ve Hırvatistan) yoluyla Avrupa'ya giriş gelmektedir. Macaristan'ın Sırbistan sınırlarına çit yapmasıyla birlikte geçiş ağırlığı Hırvatistan sınırlarına doğru kaymıştır. 2015 yılında 764 bin göçmen bu rotayı kullanmıştır (Şekil 4.17). Bu oran 2014 yılının neredeyse 16 katı büyüklüğündedir. Bu rotayı kullanan göçmenlerin büyük çoğunluğu ise genel olarak Suriyeli olup Suriye'yi ise Irak ve Afganistan takip etmektedir (Şekil 4.18). Önceki yıllarda ise daha çok Kosovalı göçmenler özellikle Sırbistan ve Macaristan sınırını geçmişlerdir.

Bu rota 2012'de Schengen vize serbesti uygulamasının beş balkan ülkesini (Arnavutluk, Bosna-Hersek, Karadağ, Sırbistan ve eski Yugoslav Makedonya Cumhuriyeti) kapsamı ile rahatlamıştır. 2013'te 20 bin insan neredeyse hemen hepsi iltica etmeye çalışan göçmenler olarak Macaristan sınırını geçmiştir. Macaristan'ın tercih edilme sebepleri arasında ise Macaristan yasalarının diğer devletlere göre daha esnek olması ve iltica edenler ile yasadışı göç edenleri kısa sürede kaçabilecekleri kamplara (açık mülteci merkezleri) götürmeleridir. Bu yüzden Macaristan hükümeti özellikle iltica mevzuatını değiştirmiş olup, sınır kontrollerini de güçlendirmiştir. [37].

Şekil 4.17: 2009-2016 tarihleri arası Batı Balkan'daki yasa dışı sınır geçişleri [37].

2014'te göçmen sayılarında belirgin bir yükselim meydana gelmiştir (Şekil 4.17). Bu yükselmenin arkasındaki sebep ise Suriye ve Somalili göçmenlere ilave olarak Kosovalı göçmenlerinde katılmasıdır (Şekil 4.18). 2014 yılında göç eden kaçak göçmenlerin büyük bir çoğunluğu Macaristan'a vardıklarında sığınma talebinde bulunmuş ve açık mülteci merkezlerinde kalmışlardır. Daha sonrasında ise büyük bir kısmı Avusturya ve Almanya'ya geçmişler ve bu ülkelere iltica başvurusunda bulunmuşlardır.

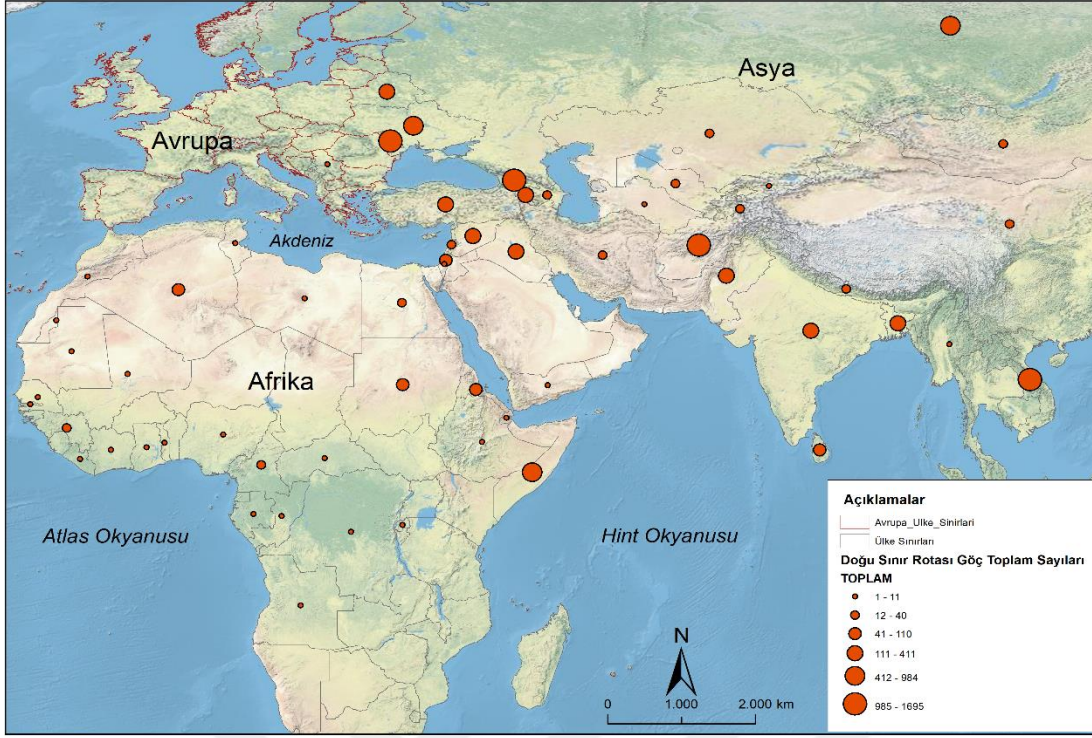
Şekil 4.18: 2009 ile 2017 yılları arasında Batı Balkan rotası ülkelere göre göç sayısı

İlave olarak Frontex'in son verilerine göre 2018'in Ocak ayında bu rotayı kullanarak illegal geçiş yapan göçmen sayısı 950 kişidir. Bu rotayı kullanan göçmenlerin uyruğu ise şöyledir. Afganistan 340, Pakistan 232, Kosova 68, Arnavutluk 57, Irak 51 kişidir (37).

4.3.7 Doğu sınır rotası

Avrupa Birliği doğu sınırında Beyaz Rusya, Moldova, Ukrayna ve Rusya Federasyonu ile yaklaşık 6 bin km'lik bir sınırı bulunmaktadır. Bu rotanın toplamı Avrupa'ya gelen toplam göçmen sayısının ancak %1'ini kaplamaktadır. Bu nedenle bu rota oran olarak diğer rotalardan daha küçüktür. Ukrayna bu rota için kullanılan başlıca ülkedir. Bu rotayı kullanan göçmenler çoğunlukla Gürcistan ve Rusya federasyonu vatandaşlarıdır. İkinci olarak ise Afganistanlı ve Somalili göçmenler gelmektedir. Bununla birlikte özellikle Kafkaslardan gelen göçmenlerin kullandıkları rotadır.

Ukrayna dışında kuzeyde Finlandiya ve Rusya Federasyonu arasındaki rotada (Arktik rota) kullanılmaktadır. 2015 yılının Ekim ve Aralık ayı arasında bu rotayı kullanarak iltica eden kişi sayısı 6 bin civarındaydı [38]. Bu göçmenlerin büyük çoğunluğu ise Afganistanlılar ve Suriyeliler den oluşmaktadır (Şekil 4.19). Bu rota içindeki en çok bilinen geçiş noktası ise Norveç ve Rusya Federasyonu arasındaki tek legal geçiş noktası olan Storskog'dır. Sadece 2015 yılında bu noktayı kullanarak geçen ve iltica eden göçmen sayısı 5,200 kadardır (legal olarak geçildiği için aşağıdaki grafikte bu oranlar yansıtılmamıştır). Bu rotayı kullanan göçmenler daha çok bisiklet ile geçiş yapmışlardır. Bunun nedeni ise yaya şeklinde geçişlerin yasak olması, arabayla geçişlerde ise yolcularda eksik belge olması durumunda cezai işlem uygulanmasıdır [38].

Şekil 4.19: 2009 ile 2017 yılları arasında Doğu Sınır rotası ülkelere göre göç sayısı

Rusya Finlandiya sınırında en çok kullanılan rotaların başında ise iki önemli geçiş noktası olan Salla and Raja-Jooseppi gelmektedir. 2016 yılının Ocak ayı ortalarında kabaca 1000 kişi bu kapılardan geçerek Avrupa'ya geçmişlerdir (Şekil 4.20). Göçmenlerden bir kısmı uzunca bir süre Rusya Federasyonu'nda yaşamış olup, daha sonra Avrupa'ya geçmektedirler [38]. Son yıllarda ise Rusya Federasyonu üzerinden transit geçiş yapanların payı büyümekte ve bu da kaynak (göçmenlerin geldiği) ülkelerdeki güzergâh bilgisinin yayılmakta olduğunu göstermektedir.

2008 yılında başlatılan Frontex verilerinin toplanmasından bu yana yasadışı sınır geçişlerinin sayısı her yıl 1.500 civarında kalarak istikrarını korumuştur [38].

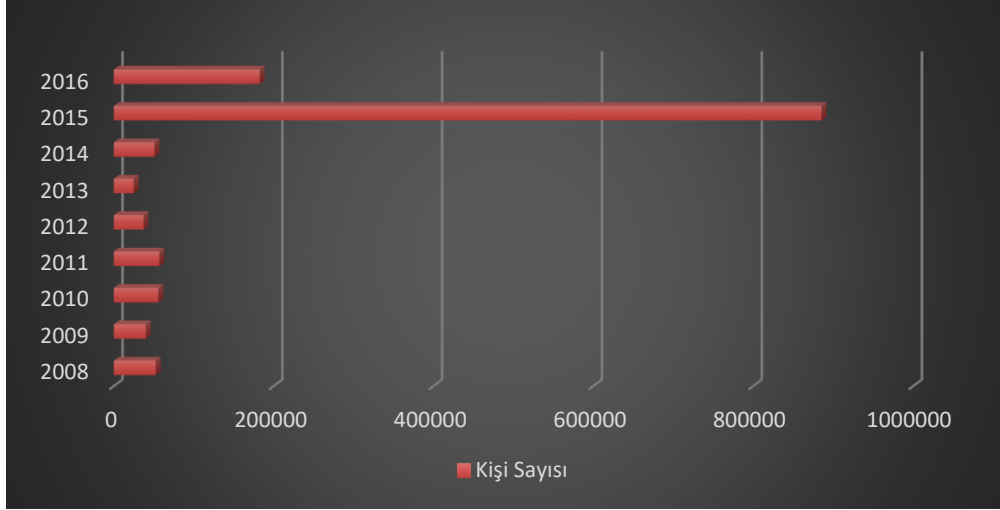

Şekil 4.20: 2008-2016 tarihleri arası Batı Balkan'daki yasa dışı sınır geçişleri (38).

İlave olarak Frontex'in son verilerine göre 2018'in Ocak ayında bu rotayı kullanarak illegal geçiş yapan göçmen sayısı 82 kişidir. Bu rotayı kullanan göçmenlerin uyruğu ise şöyledir. Vietnam 37, Türkiye 8, İran 8, Irak 8, Rusya 5 kişidir [38].

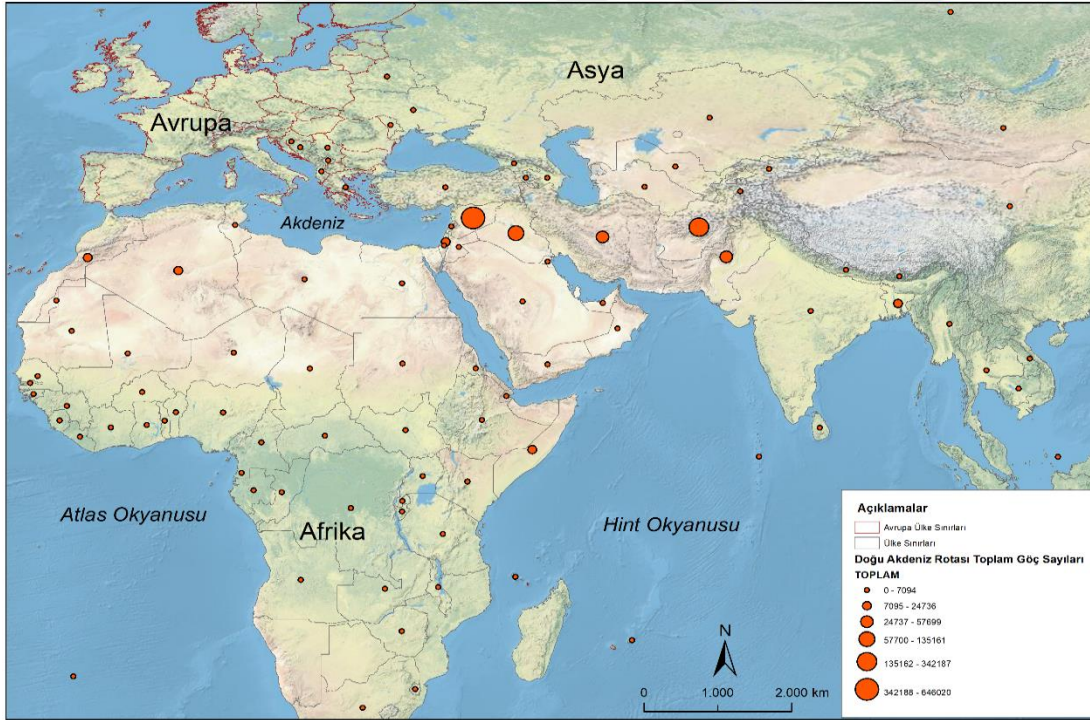
4.3.8 Doğu Akdeniz rotası

2015 yılında 885 bin göçmen Doğu Akdeniz rotasını kullanarak Avrupa'ya göç etmiştir (Şekil 4.21). Bu oran ise rotanın kullanıldığı yıllar dikkate alındığında bir önceki yıl olan 2014 yılından 12 kez daha büyüktür (Şekil 4.21). Bu rotayı kullanan göçmenlerin büyük bir kısmı daha çok Yunan adalarını kullanmışlardır. En çok kullanılan adaların başında ise Midilli adası gelmektedir [39]. Göç edenlerin sayılarına bakıldığında göçmen sayılarının Ocak'tan Mart'a kadar dereceli olarak arttığı gözlenmektedir. Nisan ayından sonra ise oldukça artmış olup en yüksek seviyesine ise ekim ayında 216 bin göçmen ile ulaşmıştır. Kasım ve aralık ayında kışın gelmesi ile azalmasına karşılık bir önceki yılın aynı mevsimi ile karşılaştırıldığında yine de oldukça yüksek olduğu gözlenmektedir. Bu rotayı kullanan göçmenler daha çok Yunan adalarından sonra kuzey Yunanistan'a oradan Makedonya yoluyla Avrupa içlerine kadar gitmişlerdir. Bu sebeple Yunanistan göçmenlere karşı en büyük önlemi adalarda daha sonra ise kuzey Yunanistan'da almıştır. Yunanistan sınır güvenliği sadece Yunanlı yetkililer tarafından değil aynı zamanda da Avrupa sınır güvenliği topluluğu görevlilerince de sağlanmaktadır.

Şekil 4.21: 2008-2016 tarihleri arası Doğu Akdeniz'deki yasa dışı sınır geçişleri [39].

Bu rotayı kullanan göçmenlerin büyük çoğunluğunun Suriye'den olduğu gözlenmiştir. Suriye'yi ise Afganistan ve Somalili göçmenler takip etmektedir. Bu ülkelere ek olarak özellikle Afrika'da sahra altı bölgeden gelen göçmen sayılarında da artış gözlenmektedir (Şekil 4.22).

Şekil 4.22: 2009 ile 2017 yılları arasında Doğu Akdeniz rotası ülkelere göre göç sayısı

Genel olarak bu rota Avrupa'ya geçişlerde oldukça sık kullanılan rotaların başında gelmektedir. 2008- 2009 yılında bile 40 bin göçmen bu rotayı kullanarak Avrupa'ya

giriş yapmıştır (Şekil 4.21). Bu oran o tarihler itibariyle toplam Avrupa'ya gelen göçmenlerin % 40'ını oluşturmaktaydı. Bu rota içerisinde Yunan adaları dışında belli ekonomik geliri olan insanların tercih ettiği hava yolu ya da karayolu ile Türkiye ve ardından Bulgaristan üzerinden Avrupa'ya geçişlerde yapılmaktadır. Bu rotalara ilave olarak çok sık olamamakla birlikte Kıbrıs üzerinde Avrupa'ya deniz yolu üzerinden geçişlerde yapılmaktadır [39].

2010 yılının yazında göçmen yoğunluğunda oldukça fazla bir artış görülmüştür. Bu göçmenlerin büyük çoğunluğu ise Irak ve Afganistanlılardan oluşmuştur [39]. Bu göçmenler daha çok Türkiye ile Yunanistan arasında 12 km'lik sınırı oluşturan Meriç nehri üzerinden Avrupa'ya girmişlerdir. 2010 yılının ekim ayında ise bu sınırı günlük olarak 300 göçmen kullanmıştır. Bu geçişleri engellemek için Yunanistan tarafından Orestiada'da 12 km'lik bir çit inşa etmek de dâhil bir dizi tedbir olmasına rağmen, 2011 yılında da göçmen sayılarında artışlar meydana gelmiştir. 2011 yılında kaçak göçmen akışı 57 bin kişiyi bulmuştur (Şekil 4.21). Kara yolu ile geçişlerin yanında deniz yolunu kullananların sayılarında da artışlar gözlenmiştir. Kaçakçılar Türkiye'den İtalya'ya kadar 1500 km kadar yolu göze alıp göçmen taşımışlardır.

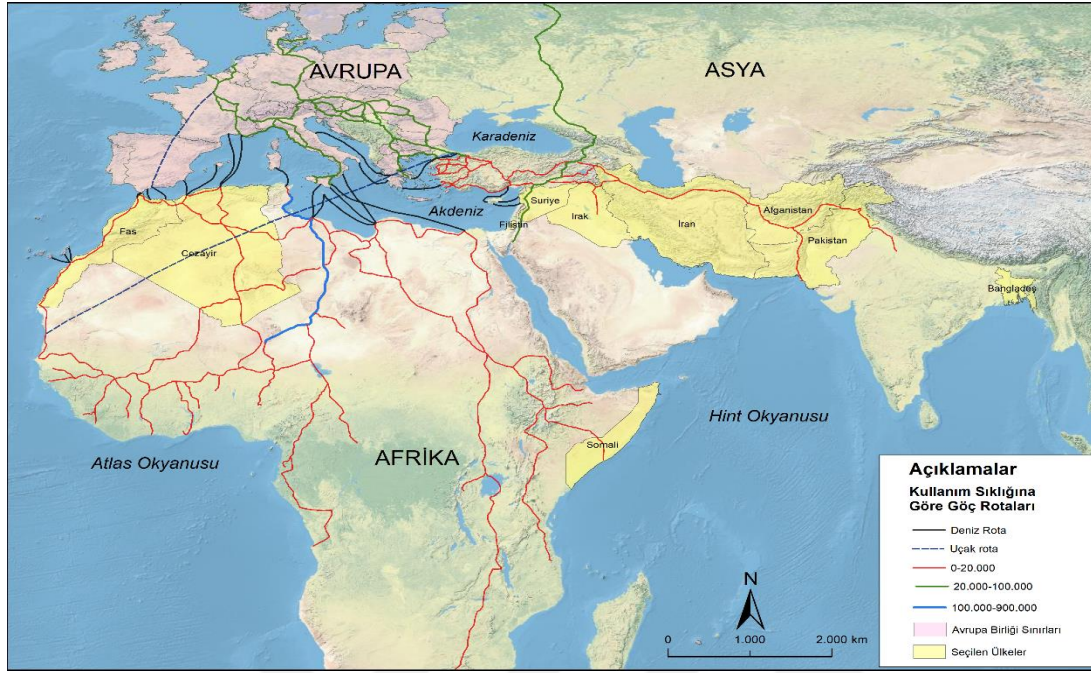
Doğu Akdeniz rotasının popüler olmasında özellikle Türkiye'de oldukça geniş taban bulan kaçakçılığında büyük etkisi bulunmaktadır. Türkiye'deki kaçakçılık ise bir endüstri halini almıştır. Türkiye'deki kaçakçılık rotaları İstanbul, İzmir, Edirne, Ankara gibi şehirlerde yaygın bir haldedir [39]. Kaçakçılar ise genellikle kendi uyruklarına bağlı olarak kendi vatandaşları üzerinden kaçakçılık yapmaktadır. Türkiye'nin özellikle Afrika ülkelerine vize esnekliğinin olması çekici bir faktör olarak kaçakçılığın Türkiye'de oldukça yaygın olması ve zemin bulmasına yol açmaktadır. Bu şekilde uçak ile yasal yollardan Türkiye'ye gelip daha sonra çeşitli yolları kullanarak Avrupa'ya gitmek olanaklı hale gelmektedir.

İlave olarak Frontex'in son verilerine göre 2018'in Ocak ayında bu rotayı kullanarak illegal geçiş yapan göçmen sayısı 7,873 kişidir. Bu rotayı kullanan göçmenlerin uyruğu ise şöyledir. Suriye 2,882, Irak 1,782, Türkiye 806, Afganistan 706, Pakistan 198 kişidir [39].

4.4 Doğu Akdeniz Rotası İçinde Seçilmiş Ülke Analizleri

Doğu Akdeniz rotası içerisinde geçiş sıklığına göre toplam on tane ülke seçilmiştir. Bu ülkeler Afganistan, Bangladeş, İran, Irak, Pakistan, Filistin, Somali, Fas, Cezayir

ve son olarak da Suriye'dir (Şekil 4.23). Bu ülkeler aynı zamanda Doğu Akdeniz rotasını en çok kullanan ülkelerdir.

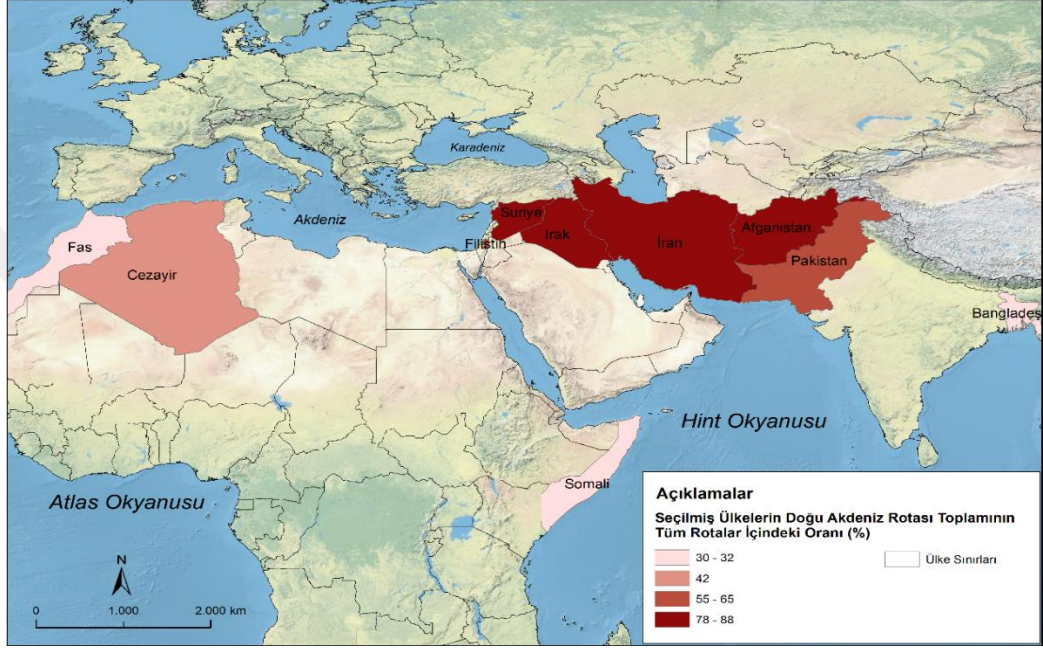
Şekil 4.23: Seçilmiş ülkelerin göç rotaları haritasında gösterimi

Doğu Akdeniz rotası konumu sebebiyle diğer rotalara göre özellikle Merkez Akdeniz rotası ile birlikte oldukça önemli bir rota olarak değerlendirilmektedir. Hatta Çizelge 4.2'de Avrupa'ya göç gönderen en önemli 3 ülke olan Afganistan, Suriye ve Irak'ın yoğun olarak bu rota üzerinden Avrupa'ya geçtikleri görülecektir (Çizelge 4.2).

Çizelge 4.2: Seçilmiş ülkelerin 2009-2017 yılları arasında Doğu Akdeniz rotası kullanımlarının tüm rotalar içindeki Oranı [6].

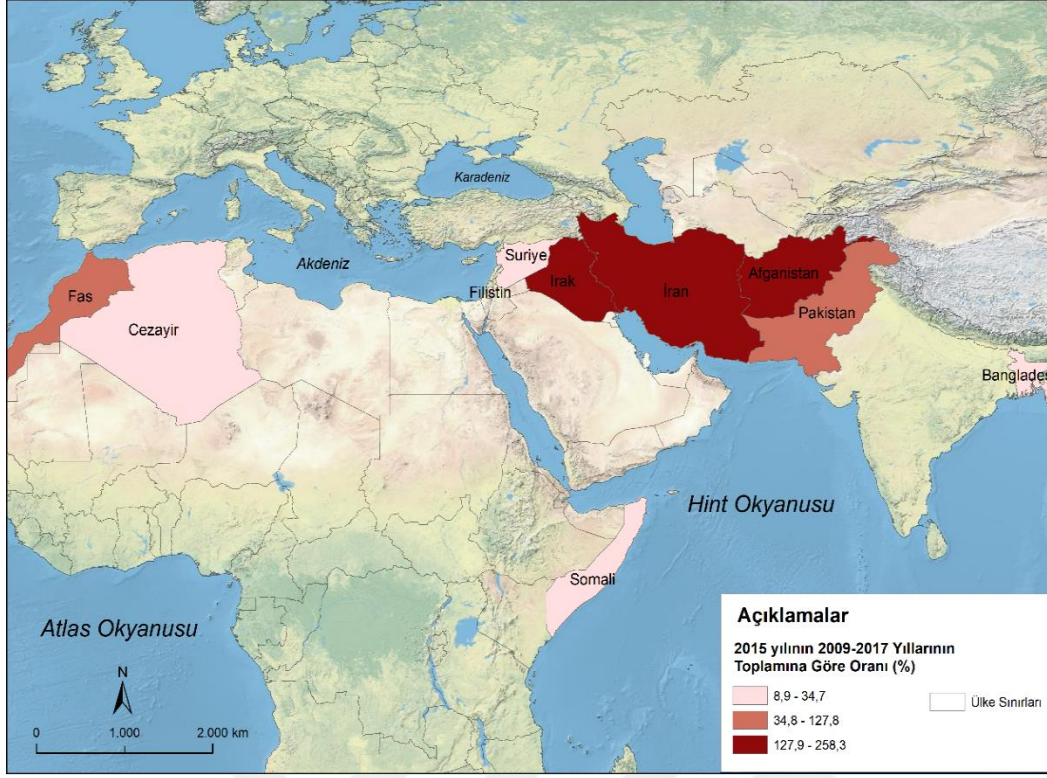
Seçilmiş Ülkeler	Doğu Akdeniz Rotası Toplam 2009-2017	Tüm Rotalar Toplam 2009-2017	Doğu Akdeniz Rotasının Tüm Rotalar İçindeki Oranı (%)
Afganistan	342,187	435,593	78
Bangladeş	14,914	49,772	30
İran	31,991	36,433	88
Irak	135,161	153,843	88
Pakistan	57,699	104,401	55
Filistin	24,736	37,943	65
Somali	20,276	63,733	32
Fas	13,218	42,578	31
Cezayir	17,406	41,777	42
Suriye	646,020	811,800	80

Çizelge 4.2 incelendiğinde Afganistan, İran, Irak ve Suriye'den Avrupa'ya giden göçmenlerin ağırlıklı olarak kullandıkları rotanın Doğu Akdeniz rotası olduğu görülmektedir. Tüm rotalar içinde Doğu Akdeniz rotasını kullanarak Avrupa'ya giden göçmenler içerisinde İran ve Iraklılar % 88, Suriyeliler % 80, Afganistanlıların ise %80'i Doğu Akdeniz Rotasını kullanarak Avrupa'ya giriş yapmışlardır. Özellikle bu dört ülkenin yüzdelerinin çok fazla olmasının da coğrafi yakınlığın payının yüksek olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır (Şekil 4.24).

Şekil 4.24: Seçilmiş ülkelerin Doğu Akdeniz rotası toplamının tüm rotalar içindeki oranı

2009 ile 2017 yılları Doğu Akdeniz rotasını kullanma sıklığı dikkate alındığında seçilmiş ülkelerin içerisinde 2015 yılında oldukça fazla bir yükselme olduğu görülecektir (Çizelge 4.3). Şekil 4.25'a bakıldığında 2015 yılında seçilmiş ülkelerin bazılarının sayılarının 2009-2017 yıllarının toplam göçmen sayılarından birkaç kat fazla olduğu görülecektir (Şekil 4.25). Özellikle İran, Irak ve Afganistan'ın oranları çok fazladır. Bu ülkeleri ise Pakistan ve Fas izlemektedir. Bu durum istisnasız seçilmiş ülkelerin tümünde geçerlidir. Bu nedenle 2015 yılını özel kılan bir durum olması kuvvetle muhtemeldir. 2015 yılını özel kılan nedenlerin başında İŞİD'nin (Irak ve Şam İslam Devleti) Suriye ve Irak başta olmak üzere bütün Ortadoğu'yu etkileyecek bir şiddet sarmalını iyice körüklemiş olmasından kaynaklanmaktadır (Şekil 4.25).

Şekil 4.25: 2015 yılının 2009-2017 yıllarının toplamına göre oranı

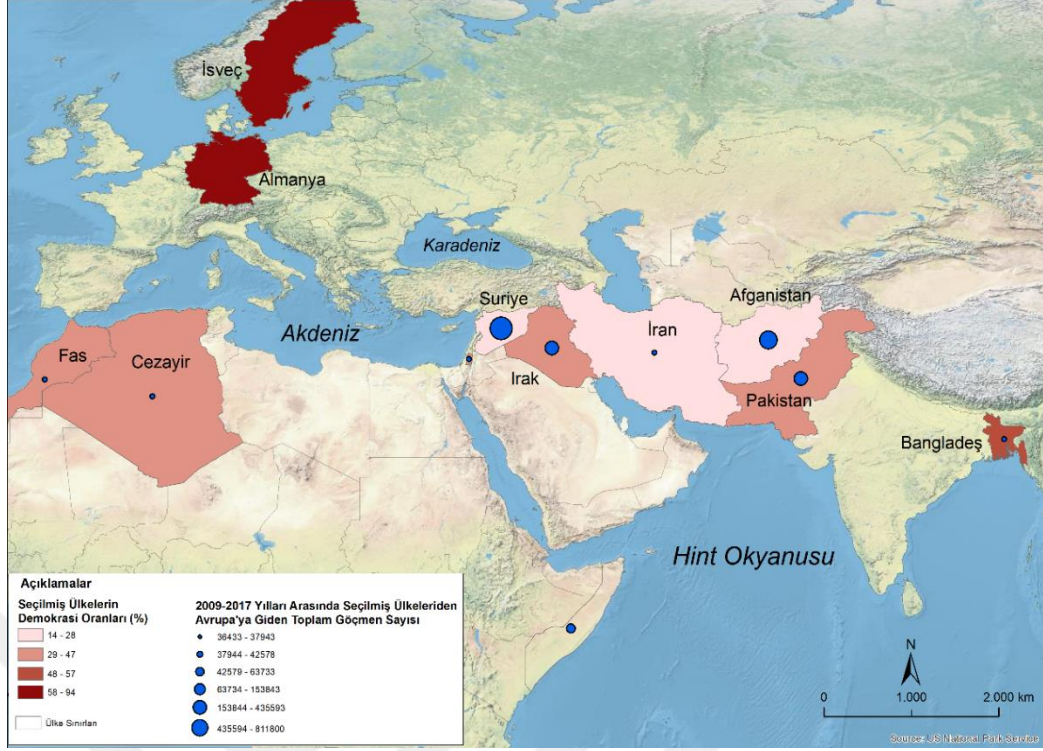
Çizelge 4.3: 2009-2017 yılları arasında seçilmiş ülkelerin Doğu Akdeniz rotasını kullanma sayıları [6].

	2009 Toplam	2010 Toplam	2011 Toplam	2012 Toplam	2013 Toplam	2014 Toplam	2015 Toplam	2016 Toplam	2017 Toplam
Afganistan	12,397	22,762	19,618	9,566	6,129	12,475	213,635	43,120	2,485
Bangladeş	364	1,542	3,576	4,642	67	37	3,689	852	145
İran	409	874	563	459	259	178	23,062	5,516	671
Irak	3,305	2,880	1,130	1,034	429	865	92,721	27,978	4,819
Pakistan	1,481	3,706	13,309	2,752	236	271	24,203	9,575	2,166
Filistin	8,918	3,322	653	1,513	690	517	6,367	2,041	715
Somali	5,784	4,223	1,276	1,149	758	1,655	4,538	666	227
Fas	145	1,328	2,124	1,005	221	34	7,416	658	287
Cezayir	274	6,599	3,515	2,623	595	45	1,416	1,653	686
Suriye	538	634	1,292	7,122	12,727	31,673	496,340	84,585	11,109

İŞİD ilk olarak 2011 yılından itibaren Suriye’de süren çatışmadan da yararlanarak yayılmasını Suriye’de yapmış olup daha sonra ise Irak’ın önemli petrol kentlerinden biri olan Musul’u 2014’ün ortalarında tamamen kontrol altına almıştır [40]. İŞİD’in yaratmış olduğu çatışmalı süreç Irak’ta ekonomide bozulma meydana getirmiş olup petrol fiyatlarının artmasına ve ülke ekonomisinin olumsuz etkilenmesine yol açmıştır [41]. Suriye’de ise savaş 2011 yılından itibaren kesintisiz devam etmesine ilave olarak 2015 yılından sonra uluslararası güçler (özellikle Rusya) ile bölgede bulunan devletlerin etkileri daha fazla hissedilmeye başlanmıştır [42]. Uluslararası aktörlerin daha fazla müdahil olması sonucunda 2014’teki kazanımlarına rağmen İŞİD 2015 yılında toprak kaybetmiştir [42]. Pakistan’da da durum farklı değildir. 2015 yılında Pakistan’da toplam 322 tane terör saldırısı gerçekleştirilmiştir. Bu saldırılar sonucunda yaşamını yitiren insan sayısı ise 2923 kişidir [43]. Bu türden çatışmaların yaratmış olduğu güvenlik problemleri diğer etkenlerle (ekonomik ya da siyasi istikrarsızlık vb.) de birleştiğinde göç için daha fazla itici güç yaratmaktadır. Sadece savaş ve çatışma değil aynı zamanda demokrasi eksikliği de insanları göçe zorlayan faktörlerden bir diğeridir. Örneğin Çizelge 4.4’te seçilmiş ülkelerin 2015 yılı demokrasi oranları gösterilmiştir. Çizelge 4.4 incelendiğinde Suriye, İran, Afganistan ve Cezayir’in demokrasi oranlarının çok düşük olduğu Bangladeş, Irak, Pakistan, Filistin ve Fas’ın demokrasi oranları ise ortalama ya da ortalama altı olduğu görülmektedir. Karşılaştırılma yapılabilmesi için Avrupa’da en fazla göç alan iki devlet olan Almanya ve İsveç’te ilave olarak verilmiştir (Şekil 4.26).

Çizelge 1.4: Seçilmiş ülkelerin 2015 yılı demokrasi oranları [44].

Ülkeler	2015 yılı Demokrasi oranları (%)
Afganistan	27,7
Bangladeş	57,3
İran	21,6
Irak	40,8
Pakistan	44,0
Filistin	45,7
Somali	-
Fas	46,6
Cezayir	39,5
Suriye	14,3
Almanya	86,4
İsveç	94,5

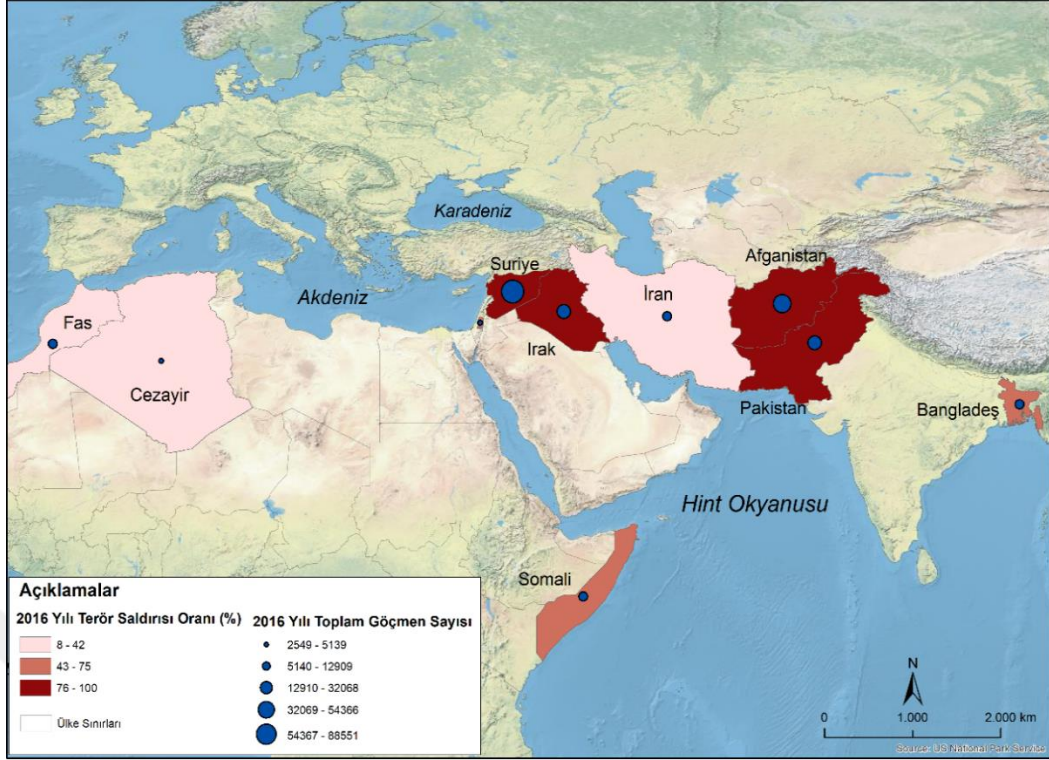
Şekil 4.26: Seçilmiş ülkelerin demokrasi oranları ile 2009-2017 yıllarında gönderdikleri göçmen sayısı

Daha önce de belirtildiği gibi demokrasinin tam olmaması ve ekonomik bakımdan istikrarın sağlanamaması yine göçe sebep olan önemli itici faktörlerdendir. Örneğin 2015 yılında Bangladeş'te Hükümet sivil toplum örgütleri ve eleştirmenlerine yönelik saldırılarını artırmış olup Bangladeşli gruplara yabancı fonları kısıtlayan yeni bir yasa tasarlamıştır. İnsan hakları örgütü olan Odhikar düzenli olarak taciz edilmiş olup yabancı fonlara erişim engellenmiştir [45]. Yine 2015 yılında Odhikar'ın yargısız infazlarla ilgili bir rapor yayınlamasından sonra polis ve güvenlik güçlerinin itibarına zarar veren faaliyetlerin yıkıcı eylemler olarak kabul edildiğine dair bir bildiri yayınlanmıştır [45]. Bu nedenle Bangladeş 2015 yılında otoriter bir istikamete yönelmiştir demek yanlış olmayacaktır. Bu durum da ülkeden kaçmaya çalışan insanların artmasına neden olmuştur. 2014 yılında 37 kişi Avrupa'ya illegal yollardan giriş yapmışken bu sayı 2015 yılında 3,689 kişiye çıkmıştır [45].

Fas, Cezayir ve Somali gibi Afrika ülkelerinde de birçok problem bulunmaktadır. Bunların başında salgın hastalıklar gelmektedir. 2014'te yayılmaya başlayan ebola salgını nedeniyle genel olarak Afrika'da 11.350 kişi yaşamını yitirmiştir [46]. Bazı terörist saldırılarda hastalık taşıyan iğneler vasıtasıyla insanlara bu virüsler bulaştırılmıştır [46]. Salgın hastalıklara ek olarak Afrika'da neredeyse kronik hale

gelen şiddet sarmalıda göçlere neden olan bir diğer itici faktördür. 2015 yılında toplamda 206 tane terörist saldırı olduğu kaydedilmiştir [46]. Bununla birlikte özel olarak Cezayir’de 2014 yılında 15 olan terörist saldırı 2015 yılında 12’ye düşmüştür [46]. Bu düşmeye rağmen özellikle sınır bölgelerinde uyuşturucu ve silah ticareti artmaya devam etmiştir. Özellikle sınır bölgelerinde AQIM (al-Qa’ida in the Islamic Maghreb) bağlı militanlar oldukça etkili bir şekilde örgütlenmeye devam etmişlerdir. 2015 yılının başında Cezayir ordusuna saldırmayı planlayan AQIM bağlı birçok hücreye operasyon yapmış olup birçok militanı yakalamıştır. Durum Somali’de de farklı değildir. Güvenlik sorunları Doğu Afrika’da özellikle belirgindir. Somali’de, Eş-Şebab 2015 yılında saldırılarını arttırmıştır. Bu saldırılardan en bilinenleri 2015 yılındaki polis evi saldırısı ile Somali’deki Hristiyan parti olan AMISOM’a yapılan saldırılardır [46]. Fas’ta ise dört temel problem bulunmaktadır. Bunlardan ilki AQIM katılımı azaltmaya yönelik operasyonlar, ikinci olarak Polisario’ın (Cezayir kaynaklı ayrılıkçı bir grup) AQIM ile işbirliği yapmasının önüne geçilmesi, üçüncü olarak bu örgütlerle mücadele edebilecek gerekli güvenlik personeli işe alarak etkili bir şekilde mücadele etmek, son olarak ise radikal İslam anlayışına karşı mücadele etmek şeklinde sıralanabilir. Tüm bu önceliklere rağmen Fas’ta diğer Afrika ülkeleri gibi bu konuda tam anlamıyla başarı sağlayamamış olup güvenlik problemleri yaşamaktadır [46]. Bu nedenle bu çatışmalardan doğrudan ya da dolaylı bir şekilde zarar görmüş insanlar Fas’tan göç etme eğilimindedir.

2016 yılında da durumum farklı değildir. Şekil 4.27 2016 yılı terör saldırısı oranı ile 2016 yılı toplam göçmen sayısını göstermektedir. Şekil 4.27 incelendiğinde Suriye, Irak, Afganistan ve Pakistan’da terör saldırılarının diğer belirlenmiş ülkelere göre daha fazla olduğu görülecektir. Buna paralel olarak bu ülkeler 2016 yılında diğer belirlenmiş ülkelere göre daha fazla göçmen göndermiştir (Şekil 4.27). Bu bakımdan terör saldırıları ile göçmen gönderme arasında bir paralellik olduğu söylenebilir.

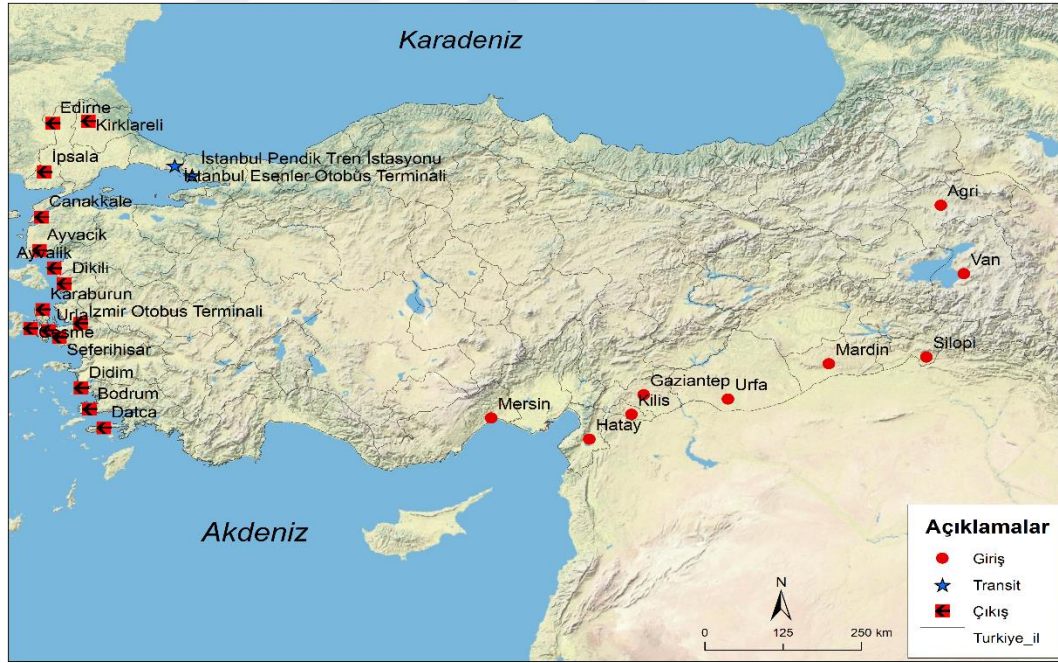

Şekil 4.27: 2016 yılı terör saldırısı oranı ile 2016 yılı toplam göçmen sayısı

4.5 Doğu Akdeniz Rotası İçinde Türkiye'nin Rolü

Avrupa'ya olan kaçak göçmen giriş noktaları içinde en önemlilerinden birisi Türkiye ile Yunan adaları arasındaki yakın sınır bölgeleridir. Suriye'deki güvenlik durumundaki bozulmanın ardından, geçişlere artan talep kaçakçılığın önemli ölçüde artmasına olanak sağlamıştır. Suriyelilerin Doğu Akdeniz rotasını aktif olarak kullanması yeni bir rota açılmasına yol açmamıştır. Ters olarak bu rotayı daha eski tarihlerde kullanmaya başlamış olan Irak, Afganistan ve Pakistanlılara ilave olarak Suriyelilerin eklenmesiyle sonuçlanmıştır. Bu nedenle bu göç rotası ve dolayısıyla bu rota içindeki en önemli geçiş ülkesi olan Türkiye'de göçmen yoğunluğunun artmasına yol açmıştır. Bu yoğunluk yaklaşık olarak 2008- 2014 yılları arasında 40 bin ila 50 bin civarındadır [47]. 2015 yılında diğer göçmen rotaları üzerinde artan kısıtlamalar (Mısır ve Libya başta olmak üzere) nedeniyle Doğu Akdeniz rotası kullanımının artmasına yol açmıştır. Türkiye sınır politikasının nispeten daha kolay olması ve Ege denizi üzerinden Avrupa'ya geçmenin diğer rotalara göre daha ucuz olması da yine bu rotanın bir diğer kullanım sebebi olarak karşımıza çıkmaktadır. Yüz binlerce Suriyeli göçmen Türkiye'nin batısındaki Bodrum, İzmir, Çeşme, Dikili ve Ayvalık göçmen çıkış hatlarını kullanarak, buradan nispeten ucuz bir fiyata Kos, Sakız, Midilli, Samos gibi

Yunan adalarına doğru bir rota kullanmışlardır (Şekil 4.28). Tüm bu sebeplerden dolayı bu güzergâhta 2015 yılında % 56'sı Suriyeli, % 24'ü Afgan ve % 10'u Iraklı olmak üzere 857.000 illegal göçmeni aşan bir göçmen trafiği tespit edilmiştir [47]. Bu rotanın bir diğer tercih sebebi ise Yunanistan'ın kaçak göçmenlere geçiş izni sağlamasıdır. Böylece göçmenler hedef bölgelerine doğru yolculuğa devam ederek Orta ve Kuzey Avrupa ülkelerinden uluslararası koruma talep etmelerine olanak sağlamıştır. Buna rağmen 2016 yılından buyana bu rota üzerinden Avrupa'ya olan düzensiz göçmen akışı Avrupalı birçok devlet tarafından engellenmeye çalışılmaktadır. Mart 2016'da AB-Türkiye anlaşması ve Temmuz 2016'da Macaristan'ın sınır geçişlerine kota uygulaması da dâhil olmak üzere bu rotadaki akışı kısıtlamak için ulusal ve uluslararası düzeyde kısıtlayıcı tedbirler kabul edilmiştir. Alınan bu kararlar ve tedbirlerin büyük oranda başarı sağladığını söylemek yanlış olmayacaktır. Örneğin 2016 yılında Türkiye üzerinden Yunanistan'a geçişlerde %80 oranında bir azalma meydana gelmiştir. 2016 yılında Türkiye üzerinden Avrupa'ya geçen toplam göçmen sayısı 177,000 kişi olması ciddi azalmanın meydana geldiğinin kanıtıdır. Toplam rakamın %87'si ise Suriye (yaklaşık 80.000), Afganistan (Yaklaşık 40.000) ve Irak (25.000) den oluşmaktadır [47].

Şekil 4.28: 2009 ile 2017 yılları arasında Türkiye'de göçmen giriş, çıkış ve transit geçiş noktaları

Göç konusu, Avrupa birliği ile Türkiye ilişkilerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bununla birlikte Türkiye'nin AB'ne üye olması durumunda ise tekrardan büyük bir işçi göçü olacağını düşünen birçok AB hükümeti Türkiye'nin AB'ne üye olmasına sıcak bakmamaktadır [48]. Böyle bir göç dalgası ise birlik ülkelerinin ekonomisini olumsuz etkileyecektir. Öte yandan AB, transit göçü sınırlamak, sığınmacılarla ve mültecilerle Cenevre Sözleşmesi gereğince baş etmek için Türkiye'nin sınırlarını daha etkin kontrol etmesini istemektedir [48].

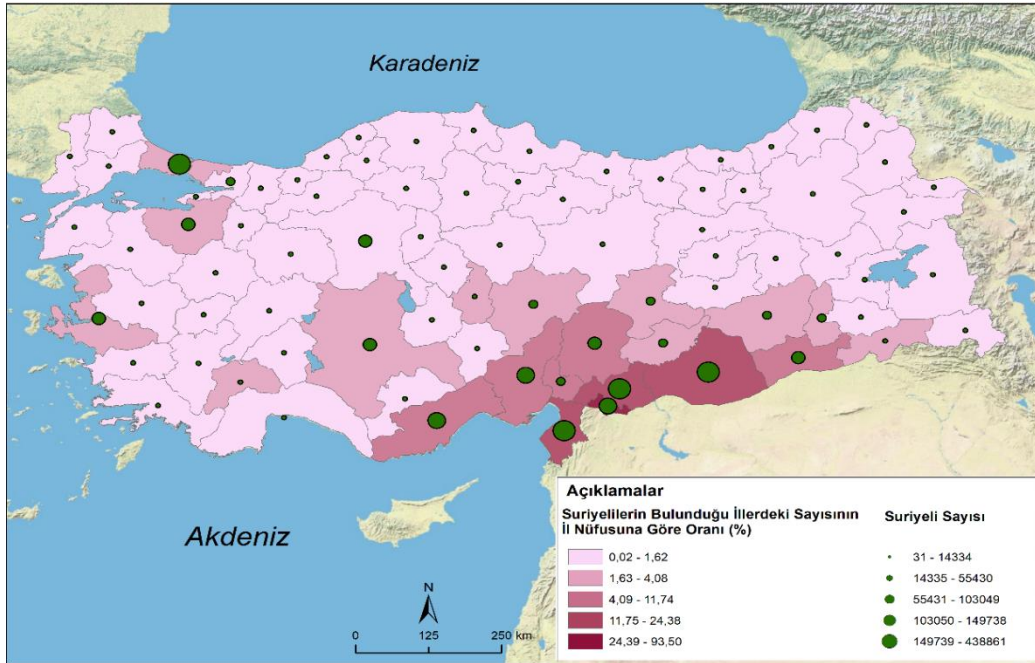
2011 yılında Arap baharının başlamasında sonra Türkiye oldukça yoğunlaşan bir göç baskısıyla karşı karşıya kalmıştır. Türkiye hem varış noktası hem de transit geçiş ülkesi özelliği göstermektedir [49]. (Şekil 4.29). Bunun sebebi ise hem siyasi karışıklığı bulunan ülkelere hem de Avrupa'ya sınırı bulunmasıdır. Bu özelliği ile Türkiye göç veren ile göç alan ülkeler arasında bir tampon bölge özelliği göstermektedir. Özellikle Türkiye'den Yunanistan'a doğru uzanan Doğu Akdeniz Rotası ile Batı Balkan Rotası gibi iki önemli rota Türkiye üzerinden geçmekte ve göç rotaları içinde oldukça sık kullanılan rotaları oluşturmaktadır. Bu özelliğinden dolayı göç çalışmaları açısından Türkiye oldukça önemli bir ülke konumuna gelmiştir [50].

2011 tarihten sonra Türkiye ile AB arasındaki ilişkide özellikle göç olgusuna bağlı olarak oldukça karmaşıklaşan bir yapıya bürünmüştür. Özellikle Türkiye'nin göçmen ile mültecileri Avrupa'ya karşı bir koz olarak kullanması sonucunda ilişkilerde aynı oranda gerginleşmeye başlamıştır [51]. Zaman zaman ikili ilişkilerin gerilmesine rağmen hiçbir zamanda tam anlamıyla kopmamıştır. Bunun en önemli sebeplerinden birisi ise iki tarafında çeşitli nedenlerden dolayı bir birlerine muhtaç olmasıdır. Özellikle Türkiye üzerinden geçen rotalarda oldukça fazla şişme yaşanmasından dolayı Türkiye'de göç olgusu kavramsal olarak değişmiş ve "göç krizi" olarak yeniden değerlendirilmiştir [51]. Bu nedenle tarafların göç konusunda verdikleri kararlar siyasi ilişkilerinde kaderini belirleyen esas faktör olarak belirlenmesine yol açmıştır.

Türkiye ile Avrupa Birliği arasında göç odaklı ilişkiler üç temel parametreye bağlıdır. Bunlardan ilki Türkiye vatandaşlığına sahip kişilerin Avrupa'ya göçü, ikinci olarak transit olarak savaş ve çatışma bölgelerinden kaçıp Avrupa'ya gitmek isteyen ve Türkiye'yi transit olarak kullanan göçmenler ve son olarakta daha eski tarihlerde legal olarak ya da illegal yollardan Avrupa'ya gitmiş ve orada oturma almış gurbetçiler olarak tarif edilen insanların sorunları ya da adaptasyonları şeklinde sıralanabilir [52]. Bu üç faktöre bağlı olarak ilişkiler de şekillenmektedir. Buna rağmen yakın tarihe kadar göçmen konusu ilişkilerin çerçevesini çizecek kadar belirleyici olmamıştır [51].

Özellikle Arap baharının başladığı 2011 yılından sonra transit göçmen geçişi yoğunlaşmış ve bu durum nedeniyle göç olgusu ilişkileri belirleyecek kadar önemli bir konuma erişmiştir demek yanlış olmayacaktır. Bu nokta da iki önemli göç rotasının doğrudan Türkiye’den geçmesinin payı büyüktür.

Türkiye’nin açık kapı politikası nedeniyle yaklaşık olarak 3 milyon göçmene ev sahipliği yaptığı düşünülmektedir [51]. (Şekil 4.29). Şekil 4.29 incelendiğinde Türkiye’de bulunan Suriyelilerin buldukları illerin nüfuslarına göre oranları verilmiştir. Yoğunluğun en fazla olduğu iller Suriye sınırına yakın olan Urfa, Gaziantep, Kilis, Hatay, Osmaniye, Mersin olduğu görülmektedir. Nüfus yoğunluğunun oldukça fazla olduğu İstanbul, Ankara, İzmir ve Bursa gibi iller ise diğer yoğun Suriyeli göçmene sahip illerdir.

Şekil 4.29: 2016 yılında Türkiye’de bulunan Suriyelilerin bu illere göre oranı

Türkiye sahip olduğu göçmen sayısı nedeniyle AB için büyük bir göçmen potansiyeline sahip bulunmaktadır. Bu bakımdan AB 2016 yılında Türkiye’ye 3 milyar dolarlık bir yardımı Türkiye’de bulunan Suriyeli göçmenler için kullanılması amacıyla vermiştir. Kuşkusuz bu yapılan yardım karşılıksız yapılan bir yardım değildir. Karşılığında birliğin Türkiye’den istediği özellikle sınır kontrollerinin artırılması ve illegal geçişlerin önüne geçilmesidir. Buna ilave olarak Mart 2016 yılında AB Türkiye’ye ilave bir 3 milyar dolar daha verilmesi karşılığında Yunanistan’da bulunan göçmenlerin Türkiye’ye geri gönderilmesi noktasında anlaşmaya varmışlardır (53).

Daha sonra AB'nin ödeme tarihlerini geciktirmesi sonucunda Türkiye anlaşmadan vazgeçeceğini ifade etse de anlaşma bozulmamıştır [53]. Tüm bu verilere bakarak göçmen krizinin Türkiye ile AB'ni zorunlu olarak bir araya getirdiğinin ve birbirlerine bağlı olduklarını söylemek yanlış olmayacaktır.

Göç olgusu AB ile Türkiye arasındaki ilişkileri şekillendirici tek faktör değildir. Buna rağmen özellikle Avrupa Birliği için korkulan bir olgu haline gelmektedir.

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Çalışmada esas olarak Frontex verileri kullanılmıştır. Frontex verilerine göre Ocak 2009 ile Aralık 2017 tarihleri arasında Avrupa'ya gelen illegal göçmenlerin sayıları verilmiştir. İlave olarak yine Frontex'in yapmış olduğu çalışmaya göre 8 tane göç rotası belirlenmiş olup yapılan titiz çalışmalara rağmen göç rotaları genel görünümü verebilmektedir. Frontex verilerine bakıldığında çeşitli problemlerin olduğu da görülecektir. Örneğin tüm rotalarda geçen Not Specified (Belirlenmemiş) ya da başka bir ifade ile uyuşu tespit edilememiş göçmenlerin olması Frontex verilerinin tam anlamıyla gerçek sayıları verme noktasında bir soru işareti yaratmaktadır. Belirlenmemiş olarak tarif edilen tüm rotaların toplam sayısına bakıldığında 672, 921 kişinin tam anlamıyla hangi ülke vatandaşı olduğu bilinmemektedir. Bu sayı oldukça büyük bir sayı olmasına rağmen analizlerde kullanılamamıştır. Bununla birlikte Frontex'in de tam sayı verme gibi bir iddiası bulunmamaktadır. Bunun sebebi ise bir kişinin sınırları defalarca geçebilmesidir. Bu nedenle verilen sayılar tam sayılar olmasa bile genel görünümü ve yoğunluğu göstermede birer veri olarak düşünülmelidir.

Frontex verileri yanında IOM'un yapmış olduğu göç rotaları ile ilgili çalışmalarda bulunmaktadır. Bu nedenle Frontex verilerine ek olarak IOM'ın da verileri çalışmada kullanılmıştır. Yaptığımız analizler sonucunda anlaşılmaktadır ki iki farklı organizasyon tarafından belirlenen göç rotaları birbirleri ile uyumlu halde olup birbirlerini tamamlamaktadır. IOM'un belirlemiş olduğu rotalar daha çok kıtaların içindeki kara yollarına odaklanırken Frontex ise daha çok deniz yolu üzerindeki rotalara odaklanmıştır. Bu iki yaklaşım genel olarak birbirlerini tamamlamaktadır. Bununla birlikte göç rotalarının belirlenmesine ilave olarak bu rotaları yoğun olarak kullanan göçmenlerin hangi göç rotasını neden kullandıkları sorgulanmıştır.

CBS birçok konuda olduğu gibi göç konusunda da çok yararlı bir araç olarak kullanılabilir. CBS teknolojisi sonucunda göç rotaları ve göçmenlerin neden bu rotaları tercih ettikleri sorgulanmış ve analizlerde bu ekseninde yapılmıştır. Örneğin en yüksek 10 Afrika ülkesinin milli gelirleri ile bu ülkelerin 2009-2017 yıllarındaki göçmen sayıları, 2016 yılındaki terör oranı ile 2016 yılı toplam göçmen sayıları, seçilmiş ülkelerin demokrasi oranları ile 2009-2017 yıllarında bu ülkelerin göçmen sayıları, seçilmiş ülkelerin Doğu Akdeniz rotası toplamının tüm rotalara göre oranı gibi analizler CBS teknoloji ile yapılmıştır. Bu analizler sonucunda demokrasi

eksikliği, terör saldırıları ile milli gelirin az olması gibi nedenlerin göçlerin önemli itici faktörleri oldukları sonucuna varılmıştır.

Göç rotaları göçmenler açısından düşünüldüğünde varmak istedikleri yere en kolay şekilde gidebilecekleri yolları ifade etmektedir. Bu nedenle göç rotalarının oluşumu dikkate alındığında bu özelliğin yansıtıldığı görülmektedir. Özellikle kara içlerindeki göç rotaları nüfus yoğunluğu fazla olan büyük şehirleri birbirine bağlayan karayolları görünümü göstermektedir. Bu nedenle rotalar oluşurken doğal olarak rahat bir geçişe imkân sağlayan büyük şehirlerin birer durak olarak kullanıldığı görülmektedir.

Göç rotalarının tercih edilmesindeki temel nedenlerden birisi coğrafi olarak ülkelerin göç rotalarına olan yakınlığıdır. Bununla birlikte Avrupa'ya olan göçlerde en temel itici göç nedeni Avrupa Birliği ülkelerine sınırı bulunan ve uzun süreden beridir ekonomik ve siyasi nedenlerden dolayı karışıklık yaşayan Arnavutluk vb. devletler olduğu gözlenmiştir. Bununla birlikte çok uzun yıllardır büyük doğal afetlerden etkilenen Doğu ve Güneydoğu Asya ülkelerinden Avrupa'ya fazla bir göç yaşanmadığını söylemek mümkündür. Bu bölgedeki göçler daha çok iç göç özelliği göstermiş olup ülke içinde sınırlı kalmıştır. Avrupa'ya en çok göç gönderen bölgelerin başında Ortadoğu gelmektedir. Özellikle 2010 yılından sonra Arap Baharı olarak nitelendirilen ve Kuzey Afrika ülkeleri ile Ortadoğu ülkelerini etkisi altına alan siyasi karışıklık ve sonrasında gelen savaşlar Avrupa'ya olan göçlerin temel sebepleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Avrupa'ya en fazla göçmen gönderen ülkeler olan Afganistan, Suriye, Irak vb. ülkelerin ortalama %80 oranında Doğu Akdeniz rotasını kullanmaları nedeniyle Doğu Akdeniz rotasının göç rotaları içinde en önemli rotaların başında geldiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Bu rotanın oldukça fazla kullanılmasının nedenleri arasında Suriye'deki savaşın payı büyüktür. Bu rotanın yoğun kullanılması Türkiye'nin göç çalışmaları bakımından önemini arttırmıştır. Bunun nedeni ise bu rotanın önemli bölümünün Türkiye'den geçmesidir.

Türkiye daha öncede belirtildiği üzere hem bir göç veren ülke hem de göç alan bir ülke özelliği göstermektedir. Bununla birlikte Türkiye'nin özellikle Avrupa'ya olan göçlerdeki temel önemi Avrupa'ya geçişlerde kullanılan bir giriş kapısı özelliği göstermesidir. Türkiye'nin doğu sınır bölgeleri birer göçmen giriş alanı iken batı sınır bölgeleri ise Avrupa'ya açılan kapıları oluşturmaktadır. Yine Türkiye'nin temel önemi coğrafi konumundan kaynaklanmaktadır.

KAYNAKLAR

- [1] URL İnternational Organization for Migration. Key Migration terms. 27 10 2017. <https://www.iom.int/key-migration-terms>.
- [2] URL Emigrate vs. Immigrate: What Are the Differences Between Immigration and Emigration? 18 11 2017. <https://writingexplained.org/immigrate-vs-emigrate-what-are-the-differences-between-immigration-and-emigration>.
- [3] **Boldişor, A.** (2015). Religious Implications of the Migration Phenomenon. RSP. No. 46 , s. 208-217.
- [4] URL www.ifrc.org. [Alıntı Tarihi:18 12 2017]. http://www.ifrc.org/PageFiles/89397/the%20phenomenon%20of%20migration_TYPERFI_final_En.pdf.
- [5] **Diamond, J.** (2006). Çöküş: Medeniyetler Nasıl Ayakta Kalır ya da Yıkılır. İstanbul: Timaş yayınları.
- [6] URL FRONTEX. Migratory Map. [Alıntı Tarihi: 01 02 2018.] <http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/migratory-routes-map/>.
- [7] URL BBC. Migrations. [Alıntı Tarihi: 20 12 2017.] <http://www.bbc.com/news/world-europe-34131911>.
- [8] URL İnternal Displacement Monitoring Centre. 07 04 2018. <http://www.internal-displacement.org/>.
- [9] **Sorichetta, A., vd.** (2016). Mapping internal connectivity through human migration in malaria endemic countries. Southampton : Sicientific Data.
- [10] **Zambotti, G., Guan, W., Gest, j.** (2015). Visualizing Human Migration through Space and Time. Virginia, USA : ISPRS Annals of the Photogrammetry, Remote Sensing and Spatial Information Sciences, 13–15 Temmuz, Cilt Volume II-4/W2.
- [11] **Özgen, N.** (2009). The Functionality of a Geography Information System (GIS) Technology in Geography Teaching: Application of a Sample Lesson. Siirt : 2009 Eğitim Danışmanlığı ve Araştırmaları İletişim Hizmetleri Tic. Ltd. Şti.
- [12] **Oderth, R.** (2002).An Introduction to The Study of Human Migration An InterDsiplinary Perspective. USA : Writers Club Press An İmprint of İUniverse.

- [13] URL History of migration. [Alıntı Tarihi: 12 11 2017.]
history%20of%20migration.pdf.
- [14] **Vural, G.** (2016). Fiziki Etkileri ve Beşeri Özellikleriyle: Küçük Buzul Çağı(1350-1850). İstanbul : Yüksek Lisans Tezi.
- [15] URL Human migration:concepts and approaches. B.R.K., Sınha. 403-414, İndia : 2005, Cilt 3-4.
- [16]<http://www.satp.org/satporgtp/countries/pakistan/database/majorincidents2015.htm>. [Alıntı Tarihi: 21 04 2018.]
- [17] **Yılmaz, A.** (2014). Uluslararası Göç: Çeşitleri, Etkileri ve Nedenleri. International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume, s. 1685-1704, ANKARA-TURKEY.
- [18] **Bel-Air, F.** (2016). Migration Profile: Turkey. Migration Policy Centre, European University Institute.
- [19] **İçduygu, A., Erder, S., Gençkaya, Ö. F.** (2014). Türkiye'nin Uluslararası göç Politikaları, 1923-2023:Ulus-devlet Oluşumundan Ulus-Ötesi Dönüşümlere. İstanbul : Koç Üniversitesi Göç Araştırmalar Merkez.
- [20] Zentrum für Türkeistudien. [Alıntı Tarihi: 23 09 2017.] Turkey Yearbook 1998 & 1999/2000. Münster.
- [21] **İçduygu, A., Toktaş, Ş., Soner, B.A.** (2008). Ulus-İnşa Sürecinde Bir Nüfus Siyaseti: Gayrimüslümlerin Türkiye'den Göç. Ethnic and Racial Studies, s. 358-89.
- [22] **İçduygu, A., Sirkeci, İ.** (1999). Cumhuriyet Dönemi Türkiye'sinde Göç Hareketleri. İstanbul : yazarı bilinmiyor, 75 Yılda Köylerden Şehirlere, ed: Baydar O., Tarih Vakfı, s. 249-76.
- [23] **Tezcan, S.** (2006). Türkiye Göç ve Yerinden Olmuş Nüfus Araştırması. Ankara : İsmat Matbaacılık Yayıncılık.
- [24] URL Esri. What is GIS? [Alıntı Tarihi: 02 04 2018.] <https://www.esri.com/en-us/what-is-gis/overview>.
- [25] **Gözde T., Özdemir, İ., Tekinalp, K.** (2010).ArcGıs 10 Uygulama Dökümanı. ANKARA : Coğrafi Bilgi Sistemleri Mühendislik ve Eğitim Ltd. Şti.
- [26] URL Nedcad Portal. Coğrafi Bilgi Sistemleri'nin Bileşenleri. [Alıntı Tarihi: 02 04 2018.] <http://portal.netcad.com.tr/pages/viewpage.action?pageId=106727037>.
- [27] **Yıldız, M., Erbaş, M.** (2014). Tedarik Zinciri Tasarımında CBS'nin Karar Destek Sistemi Olarak Kullanımı. İstanbul : 5. Uzaktan Algılama- CBS Sempozyumu (UZAL-CBS 2014),

- [28] URL <http://docplayer.biz.tr/299140-Karar-destek-sistemleri-dss.html>.
[Alıntı Tarihi: 15 02 2018.]
- [29] **Morenhaose, C., Michael, B.** (2011). Irregular Migration in Europe. Migration Policy İnstituute.
- [30] URL <https://www.dunyaatlası.com/afrikanin-en-zengin-ulkeleri/>. [Alıntı Tarihi: 12 03 2018.]
- [31] URL <http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/western-african-route/>. [Alıntı Tarihi: 11 10 2017.]
- [32] URL <http://www.ibtimes.co.uk/spain-photo-golfers-melilla-african-migrants-clinging-border-fence-goes-viral-1471496>. [Alıntı Tarihi: 23 09 2017.]
- [33] URL <http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/western-mediterranean-route/>.
[Alıntı Tarihi: 11 10 2017.]
- [34] URL <http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/central-mediterranean-route/>.
[Alıntı Tarihi: 11 10 2017.]
- [35] URL <http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/apulia-and-calabria-route/>.
[Alıntı Tarihi: 11 10 2017.]
- [36] URL <http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/circular-route-from-albania-to-greece/>. [Alıntı Tarihi: 11 10 2017.]
- [37] URL <http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/western-balkan-route/>. [Alıntı Tarihi: 11 10 2017.]
- [38] URL <http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/eastern-borders-route>. [Alıntı Tarihi: 11 10 2017.]
- [39] URL <http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/eastern-mediterranean-route/>.
[Alıntı Tarihi: 11 10 2017.]
- [40] URL Euronews. İŞİD'in Musul'u işgalinin kronolojisi. [Alıntı Tarihi: 21 04 2018.] <http://tr.euronews.com/2016/10/17/isid-in-musul-u-ısgalının-kronolojisi>.
- [41] **Dağ, A. E.** (2015). Irak Raporu. İstanbul : İHH İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı
- [42] **Özdemir, Ö. B.** (2015). Suriye 2015. [Alıntı Tarihi: 21 04 2018.]
http://www.ormer.sakarya.edu.tr/uploads/files/suriye_2015_omer_behram_ozdemir.pdf.
- [43] <http://www.satp.org/satporgtp/countries/pakistan/database/majorincidents2015.htm>. [Alıntı Tarihi: 10 04 2018.]

- [44] URL <https://infographics.economist.com/2018/DemocracyIndex/>. [Alıntı Tarihi: 05 04 2018.]
- [45] URL Bangladesh event of 2015. [Alıntı Tarihi: 23 04 2018.]
<https://www.hrw.org/world-report/2016/country-chapters/bangladesh>.
- [46] **Alexander, Y.** (2016). Terrorism in North Africa. USA : the Inter-University Center for Terrorism Studies
- [47] URL **Raineri, L.** www.foodandmigration.com. Routes of Trans-Mediterranean Migrations. [Alıntı Tarihi: 07 04 2018.]
<https://www.foodandmigration.com/en/chapters/routes-of-trans-mediterranean-migration/>.
- [48] **Akşit, S., Şenyuva, Ö., Üstün, Ç.** (2009). Avrupa Birliği Ülkelerinden Türkiye'nin Üyeliğine Bakış. Ankara : Zeplin İletişim Hizmetleri Ltd. Şti.
- [49] **İçduygu, A.** (2015). Turkey's Evolving Migration Policies: A Mediterranean Transit Stop at the Doors of the EU. IAI Working Papers, s. 15-31.
- [50] **Vytiska, H.** (2016). Western Balkans Route Still Preference of Most Refugees. EurActiv.
- [51] **Benvenuti, B.** (2017). The Migration Paradox and EU-Turkey Relations. IAI WORKING PAPERS, s. 05-17.
- [52] **Aydın-Düzgüç, S., Tocci, N.** (2015). Turkey and the European Union. London and New York : Palgrave Macmillan, chapter 7.
- [53] URL Euractive. Erdogan threatens to end migration deal with Brussels, praises Putin. [Alıntı Tarihi: 10 03 2018.] <https://www.euractiv.com/?p=1028507>.
- [54] **Elrick, J.** (2006). Focus Migrations. Hamburg : Hamburg Institute of International Economics (HWWI).
- [55] **Lee, J.H.** (2015). World Migration Report 2015. İsviçre, Cenevre : International Organization for Migration,
- [56] **İçduygu, A.** (2004). Demographic Mobility over Turkey: Migration Experiences and Government Responses. Mediterranean Quarterly, Mediterranean Quarterly, s. 88-99.
- [57] **Lee, J.H.** (2015). World Migration Report 2015. Geneva : International Organization for Migration 17 Route des Morillons.
- [58] URL Zentrum für Türkeistudien. Turkey Yearbook 1998 & 1999/2000. Münster.
- [59] URL International Business Times. Spain: Photo of Golfers in Melilla and African Migrants Clinging to Border Fence Goes Viral. [Alıntı Tarihi: 13 02 2018.]

<http://www.ibtimes.co.uk/spain-photo-golfers-melilla-african-migrants-clinging-border-fence-goes-viral-1471496>.

[60] URL İ Map. Interactive Map on Migrations. [Alıntı Tarihi: 18 02 2018.]

<http://www.imap-migration.org/index.php?id=470>.

[61] URL Focus Migrations. Country Profile: Turkey. [Alıntı Tarihi: 22 01 2018.]

http://www.hwwi.de/typo3_upload/groups/3/focus_Migration_Publikationen/Laenderprofile/CP_05_Turkey.pdf.

[62] URL BBC . Migration Trends. [Alıntı Tarihi: 15 12 2017.]

http://www.bbc.co.uk/schools/gcsebitesize/geography/migration/migration_trends_rev2.shtml.

[63] **Diamond, J.** (2002). Tüfek Mikrop ve Çelik. Ankara : Tübitak Yayınları.

[64] **Yano, K., Nakaya, T., Ishikawa, Y.** (2000). An Analysis of Inter-Municipal Migration Flows in Japan Using GIS and Spatial Interaction Modeling. Vol. 73, Kyoto, Japan : Geographical Review of Japan, Cilt No. 2.

[65] URL Nüfus.Mobi. [Alıntı Tarihi: 18 04 2018.]

<http://nufus.mobi/dunya/nufus/suriye>.

[66] URL The Economist Intelligence Unit's Democracy Index. [Alıntı Tarihi: 21 03 2018.] <https://infographics.economist.com/2018/DemocracyIndex/>.

[67] URL http://www.rcmvs.org/documentos/IOM_EMM/v1/V1S03_CM.pdf.

[Alıntı Tarihi: 28 01 2018.]

[68] URL **Atak, İ.** Karar Destek Sistemleri (DSS). [Alıntı Tarihi: 04 04 2018.]

<http://docplayer.biz.tr/299140-Karar-destek-sistemleri-dss.html>.

ÖZGEÇMİŞ

- Ad Soyad:** Güneyi Vural
- Doğum Yeri ve Tarihi:** Diyarbakır 01/05/1990
- E-Posta:** guneyivurall@gmail.com
- Lisans:** İstanbul Üniversitesi Coğrafya ve Arkeoloji(Çift Anadal)
- Yüksek Lisans :** İstanbul Üniversitesi Fiziki Coğrafya Anabilim Dalı
- Mesleki Deneyim ve Ödüller:** 2011 Niğde (Tepecik-Çiftlik) Kazısı Arkeolog olarak
2011 Eyüp Anadolu Lisesi 1 yıllık stajyer Coğrafya öğretmeni olarak
2013 Ali Rıza Özderici Lisesi 1 yıl Coğrafya öğretmeni olarak
- Bildiriler:** **Gönençgil, B., Vural, G.** (2016). Çevre tarihi açısından küçük buzul çağı ve sosyal etkileri (In terms of environmental history little ice age and its social effects) Uluslararası Coğrafya Sempozyumu 13-14 Ekim 2016, Ankara
- Mutlu A., Vural G., Aydın Ö., Güney B., Hamameci S, M., Aya A., Sur N., Uluğtekin N., Balçık F, B.** (2017). Bodrum Turistik Bilgi Sistemi Web ve Mobil Uygulamaları (Bodrum Touristic Information System Web and Mobile Applications). Türkiye Harita Kongresi, Yer Bilgi Teknolojileri Fuarı, 3-6 Mayıs 2017, Hacettepe Üniversitesi, Ankara

